

Актуально

Хочуть поновити
правове
переслідування
за мобінг

Народний депутат
Юлія ГРИШИНА.

▶ СТОР. 4

Проблеми духовності

На Волині
прихильники
упц (мп)
не відчинили храм
для відспівування загиблого воїна-земляка

▶ СТОР. 14

Інформспротив

З англomовної «Історії
України-Руси» Грушевського
читач дізнається більше
про нашу країну

▶ СТОР. 15

У НОМЕР:

Макрон закликав
союзників
не бути боягузами

Сьогодні, 7 березня, президент Франції Емманюель Макрон зустрінеться з лідерами партій, які входять до складу парламенту. Мета зустрічі — обговорити війну в Україні. У переговорах також візьме участь прем'єр-міністр країни Габрієль Аттал, інформує Укрінформ. Напередодні, перебуваючи з візитом у Чехії, Емманюель Макрон закликав союзників України проявити мужність перед історичним для Європи викликом. «Ми в Європі, без сумніву, наближаємося до того часу, коли не можна бути боягузами... Вірю, що обидві наші країни (Франція та Чехія. — Ред.) усвідомлюють, що відбувається в Європі. Що війна повернулася на нашу землю, що з боку сил, які стали нестримними, щодня зростає загроза нападу», — сказав Макрон.

▶ СТОР. 13

Гордіїв вузол
торговельних проблем:
рубати не вийде —
лише розв'язувати

Сьогодні в комітеті Європарламенту з міжнародної торгівлі — важливе для нашої держави голосування. Адаже в порядку денному засідання — «Тимчасові заходи з лібералізації торгівлі, які доповнюють торговельні преференції, що застосовуються до українських товарів згідно з Угодою про асоціацію між Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з однієї сторони, та Україною, з іншої».

▶ СТОР. 13

На крок ближче до Гааги: російські воєнні злочинці сидітимуть

Колаж Олексія КУСТОВСЬКОГО.

Міжнародний кримінальний суд у Гаазі видав ордери на арешт командувача дальньої авіації повітряно-космічних сил рф сергія кобилаша та командувача чорноморського флоту віктора соколова. Їх підозрюють у воєнних злочинах під час війни в Україні. «Двоє підозрюваних несуть відповідальність за ракетні удари по українській енергетиці щонайменше з 10 жовтня 2022-го по 9 березня

2023 року. Протягом цього часу мали місце удари по численних електростанціях та підстанціях», — йдеться у повідомленні Міжнародного кримінального суду. російських воєначальників підозрюють «у завданні ударів по цивільних об'єктах, заподіяні надмірної випадкової шкоди цивільному населенню та цивільним об'єктам, а також у злочинах проти людяності».

▶ СТОР. 13

Фронт

Вікно можливостей
для окупаційних військ
потроху закривається

Повітряний терор країни-агресора на мирні міста України не припиняється. У ніч на 6 березня російські окупаційні війська атакували 5 зенітними керованими ракетами С-300 та 42 ударними безпілотниками. Як повідомили у ПС ЗСУ, в результаті бойової роботи збито 38 «шахедів» у межах Дніпропетровської, Одеської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Харківської, Вінницької та Сумської областей.

▶ СТОР. 16

Події

Загарбники замінували село
смертельними «м'ячиками»

У Шосткинському районі на Сумщині окупанти скинули кулькові авіаційні бомби. Кожен боєприпас після удару об землю розкидає навкруги більш як півтисячі невеличких кулькових авіабомб масою 400 гр. Кожна така кулька — міна уповільненої дії, яка може вибухнути будь-якої миті. Ними усією територію біля села Марчихина Буда.

Місцевих жителів просять бути надзвичайно пильними та обачними і не брати до рук невідомі предмети. Особливо небезпечні вони для дітей. Вибухотехніки працюють у зоні ураження та знешкоджують смертельні «м'ячики», але... На сапера сподівайся, але й сам гав не лови, інформує наш власкор Володимир ЧЕРНОВ.

Тисячу дронів від одеситів
передали арміям

Одеський міський голова Геннадій Труханов передав чергову партію «бойових пташок» військовим. Цього разу це тисяча frv-дронів.

Також посадовець повідомив, що до Одеси надійшов черговий гуманітарний вантаж від фонду Баффета. Це 15 сучасних наметів з усім супутнім обладнанням, загальною вартістю 280 тисяч доларів, повідомляє Ольга ПОНОМАРЬОВА.

«Сподіваюся, дрони знищать якомога більше тих нелюдів, які вбивають наших дітей. Дякуємо нашим друзям, зокрема фонду Баффета, які весь цей час поруч із нами та допомагають ліквідувати наслідки російських атак», — зазначив Геннадій Труханов.

КОРОТКО

Ще вісім шкільних автобусів отримала Тернопільщина від ГО «Ветерани Патріотам», завдяки фінансовій підтримці міністерства закордонних справ Чеської Республіки. Ними замінять ті, що були вилучені для різних потреб під час широкомасштабного вторгнення, інформує Ірина ПОЛЬОВА.

На Полтавщині до обласного фестивалю мов, який цьогоріч мав назву «3 історії українського слова», долучилися майже 200 старшокласників і вчителів-філологів. Водночас тут провели онлайн-зустріч із фахівцями, які відповідають за виконання мовного закону, повідомляє наш власкор Василь НЕЙЖМАК.

У селі Хлупляни Овруцької громади відкрили меморіальну дошку Максиму Андросовичу, учаснику російсько-української війни, котрий героїчно загинув на сході держави. Пам'ятну табличку встановили на фасаді адмінприміщення місцевого старостинського округу, передає з Житомирщини Богдан ЛІСОВСЬКИЙ.

Ми зробили все, щоб реформа децентралізації могла продовжуватись

Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко взяв участь у конгресових слуханнях: «Децентралізація. Законопроект № 4298». На заході, організованому Офісом Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентіві України, йшлося насамперед про узгодження позицій усіх зацікавлених сторін щодо положень законопроекту № 4298 «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні».

Участь у ньому взяли народні депутати, представники центральних органів виконавчої влади, обласних військових адміністрацій та обласних рад, органів місцевого самоврядування, всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування та експерти.

«Свого часу через політичні ігрища і маніпуляції в сесійній залі ми не спромоглися внести зміни до Конституції в частині децентралізації. Як наслідок, уже декілька років поспіль у питанні наглядку за законністю рішень на місцях ми шукаємо форму, яка б, з одного боку, стимулювала і допомагала розвиватися місцевому самоврядуванню, а з іншого — вкладалася в чинну систему влади. Це непросте, тому обговорення настільки розтяглися в часі», — зауважив Олександр Корнієнко. Однак він не став прогнозувати, коли документ потрапить до

сесійної зали, бо нині народні депутати сконцентровані передусім на питаннях, пов'язаних з обороноздатністю країни.

«Ми зробили все, щоб реформа децентралізації могла продовжуватись, зокрема ухвалювали багато секторального, надали ширші бюджетні повноваження, осмислили концепцію старост. Водночас триває дискусія, як реалізувати дбайливий нагляд, посилаючись на Європейську хартію місцевого самоврядування», — зауважив політик.

Нагадаємо, що в першому читанні законопроект № 4298 було ухвалено три роки тому — 4 березня 2021 року. Але попри важли-

вість цього питання, швидко ухвалити законопроект у другому читанні не вийшло. Нещодавно Рада Європи надала свої висновки до законопроекту. Після того Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування розглянув цей законопроект повторно з урахуванням пропозицій РЄ та рекомендував Верховній Раді ухвалити його в другому читанні та в цілому.

За словами голови комітету Олени Шуляк, щодо цього законопроекту не вдалося рухатися так швидко, як хотілося.

«Під час війни маємо серйозніше ставитися до швидкості ре-

форм, які впроваджуємо. Тому повинні зробити все можливе, щоб законопроект № 4298 цього року було ухвалено. Для цього проводимо остаточні консультації з усіма учасниками реформи, роз'яснюємо і розвінчуємо міфи. Варто пам'ятати і про те, що цей проект закону зафіксований в зобов'язаннях нашої країни як один із маркерів виконання плану реформ», — зазначила Олена Шуляк.

На думку голови підкомітету з питань адміністративно-територіального устрою Віталія Безгіна, у законопроекті № 4298 неможливо знайти абсолютний консенсус між усіма учасниками реформи.

«Навіть після кількох раундів і багатьох форматів консультацій неможливо знайти абсолютний компроміс, і чим далі, тим зробити це буде важче. Вважаю, що в обговоренні цього законопроекту ми зробили більше, ніж навіть було можливо, і максимально наблизились до консенсусних рішень. Так, наступного тижня ще раз проговоримо положення законопроекту з кожною асоціацією. Але впевнений, що проголошена на комітеті редакція є достатньо збалансованою, вона нівелиювала основні ризики, на які нам вказали європейські партнери, і врахувала зауваження з боку тих асоціацій, які хотіли вести конструктивний діалог».

Щодо зауважень, які висунула Рада Європи у висновку до законопроекту, то вони, за словами Віталія Безгіна, стосувалися по-

передньої редакції й були враховані у тексті, рекомендованому комітетом.

Водночас В. Безгін акцентував на тому, що після ухвалення законопроекту чинності наберуть більшість його норм, які багато в чому повторюють положення чинного закону. Після закінчення воєнного стану почне працювати Єдина комісія з відбору голів МДА і формуватися кадровий резерв. І лише через шість місяців з дня припинення воєнного стану відбудеться запуск державної служби для голів МДА, а також активуються повноваження МДА із забезпечення законності.

Насамкінець керівник Офісу Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентіві України В'ячеслав Негода, зауважив: говорючи про реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні, не треба забувати — ефективним має бути не лише місцеве самоврядування, а й державна влада. «Це той баланс, на якому тримається країна, особливо в такі важкі періоди, як зараз. Місцева і державна влада мають бути партнерами, чого складно досягти в рамках чинного законодавства, з чинним розподілом повноважень. Тому сподіваюся, що цього року законопроект нарешті буде ухвалений», — констатував він.

Олена РОМАШКІНА.

Фото зі сторінки Верховної Ради України у Фейсбуці.

Безпека — це «вона»

Про виклики війни та підтримку жінок в однострої...

Жінка може не тільки навчати, а й бути правозахисницею, але здатна й зі зброєю в руках захищати свою країну в армії. На цьому наголосила Заступниця Голови Верховної Ради України Олена Кондратюк під час спеціального заходу щодо обговорення викликів та важливості підтримки жінок у вітчизняних органах правопорядку та екстрених службах. Його провели в Києві в межах глобальної кампанії та проекту «Сприяння безпеці людини в Україні через реагування на багатомірну кризу, спричинену війною», що фінансується урядом Японії.

Нині наша країна має найвищий показник зі всіх країн НАТО, в частині гендерної рівності в армії, повідомила Віцеспікерка. «Понад 60 тисяч жінок служать у Силах оборони, п'ять тисяч українок зараз на передовій, фактично на нулі, — наголосила вона. — Але, коли ми говоримо про жінок, які тепер можуть реалізуватися в безпекових структурах, це не повинно впирається у скляну стелю, яка не дає можливості жінкам займати вищі офіцерські звання. Наскільки вони можуть просуватися по кар'єрній сходинці? З цим, насправді, є проблеми». Як приклад Олена Кондратюк навела історію з ухваленням нещодавнього Закону про НАБУ, куди парламентське жіноцтво намагалось внести норму про те, щоб у структурах Національного антикорупційного бюро було не менш як 30% представниць прекрасної статі. На жаль, ця поправка поки що в парламенті не пройшла...

Заступниця глави парламенту розповіла про успіхи, яких вдалося досягти на шляху реалізації рівних прав жінок та чоловіків у силах безпеки і оборони, у силових структурах. «Завдяки тому, що в 2017 році ми домоглися ліквідації урядом так званих заборонених для жінок професій, ми відкрили шлях і можливості для самореалізації в безпекових галузях, в тому числі і в поліції. Це було одне з фундаментальних рішень, які ми

змогли провести через Кабінет Міністрів», — зазначила вона.

Віцеспікерка розповіла про своє знайомство з першою професійною жінкою-водолазкою, Катериною Нікітенко, яка завдяки таким новаціям в державі у свої дев'ятнадцять спромоглася пройти підготовку та здобула кваліфікацію водолаза, реалізувавши свою мету, про що мріяла з дитинства.

Друге фундаментальне рішення, яке відкрило жінкам шлях до так званих чоловічих професій у безпековій сфері, це — закон про рівні права і можливості в Силах оборони і армії. Олена Кондратюк нагадала, що до 2016 року навчання на офіцерські посади для жінок було заборонене в принципі. Саме тому жінок, які з 2014 року працювали на фронті снайперками, табельювали в документах як кухарок.

Віцеспікерка нагадала присутнім, що Україна має пишатися тим, що єдиний морський ліцей, який релокувався із Севастополя в Одесу, цього року матиме перший випуск — 36 дівчат-офіцерок. Гарні здобутки і в Київського військового ліцею імені Івана Богуна. З огляду на те, в який непростий для України час це відбувається, такі приклади здатні надихнути на досягнення і багатьох жінок Європейського Союзу, упевнена Заступниця Голови Верховної Ради.

«Ми не можемо збавляти темпи нашої роботи, — акцентувала Олена Кондратюк. — Бо ми звикли, що за кожен день рівності, за кожен день можливостей треба боротися». На завершення свого виступу вона подякувала міжнародним партнерам за підтримку, особисто Послу Японії та уряду і народу цієї країни. «Це ж не просто слова, коли кажуть, що ми будемо з Україною. Це реальна праця, реально багато ресурсів, які витрачає уряд Японії для того, щоб ми мали можливість дійсно вдосконалюватися, робити нашу роботу більш професійно», — підкреслила Віцеспікерка.

Учасники заходу, який відбувався напередодні Міжнародного жіночого дня 8 березня, наголосували: ця подія — не привід згадати про свято, а додаткова нагода вкотре голосно заявити про роль жінки в українському суспільстві, в усіх сферах його життя, зокрема, і в безпекових питаннях.

«Хотів би відзначити стійкість, хоробрість та незламний дух українських жінок, які служать у правоохоронних органах, органах юстиції та у службі з надзвичайних ситуацій по всій Україні, — зазначив, зокрема, Надзвичайний і Повноважний Посол Японії в Україні Мацуда Кунінорі. — Вони демонструють хоробрість у часи кризи, беручи на себе ризики і надають необхідну підтримку тим, хто постраждав від збройної агресії. Їхня рішучість і відданість забезпечує мир та безпеку людей в Україні».

Виклики, які виникають під час війни і після неї, значущі, наголосив Пан Посол. Тож важливо потребам жінок приділяти увагу інклюзивними рішеннями, які були б чутливими до гендеру в такі критичні часи. «Активна участь жінок та лідерство у зусиллях із відновлення, підтримання безпеки стануть вашим досвідом, вашим голосом, вашим лідерством», — зауважив він.

Надзвичайний і Повноважний Посол визнав наші намагання рухати жіночі права і в безпекових питаннях. І запевнив, що Японія завжди підтримує такі ініціативи. І підтвердження — співпраця у Програмі розвитку ООН (UNDP) в Україні. «Ми хотіли би підвищити ваші спроможності, доступність та гендерну чутливість з боку правоохоронних органів, ЗСУ та ДСНС. Бо досвід, голос жінок та їхнє лідерство у сфері правосуддя, правоохоронних органів та службі з надзвичайних ситуацій без перебільшення надважливий. І ми, чоловіки, повинні бути достатньо скромними, щоб до них дослухатися», — наголосив Мацу-

да Кунінорі й підтвердив рішучість уряду та народу Країни Висхідного Сонця у підтримці України так довго, як це буде необхідно. «Будьте впевнені, що у вас і надалі буде такий надійний друг та партнер, як Японія», — запевнив він.

«Під час війни українські представниці прекрасної статі страждали дуже багато і надзвичайно, всім мільйонів жінок та дівчат стикаються з гуманітарними викликами по всій Україні. ПРООН також розуміє, що війна спричиняє й інші виклики, включаючи напрямки сексуального насильства. Звичайно, правоохоронні органи та гуманітарні організації мають приділяти цьому увагу під час нашої роботи, під час нашого партнерства і наших зусиль», — зауважив постійний представник Програми розвитку ООН(UNDP) в Україні Яко Сільє. Він наголосив, що завдяки спільному партнерству та ініціативам, що підтримуються урядом України, дуже багато успішних заходів уже проведено. Ми навчили 750 юристів в цьому проекті, 170 жінок з правоохоронних органів тепер займаються розслідуваннями воєнних злочинів. Також 1400 жінок, які постраждали від війни, отримали підтримку через офіс омбудсмена.

Представник Програми розвитку ООН(UNDP) запевнив, що завдяки налагодженій співпраці в

Україні міжнародні партнери продовжуватимуть обладнання структур, які займаються безпекою жінок, як в поліції, так і в службі з надзвичайних ситуацій Пан Яко Сільє переконаний, що успіх будь-якої події або будь-якої діяльності, якою займається ПРООН, «не залежить від того, хто в кімнаті, чи від важливості тих людей, чию організацію вони представляють». «Що більше жінок у тій кімнаті, то більше успіху, як під час прийняття рішень, так і у вирішенні питань та проблем успішним способом. Саме тому ми підтримуємо роль жінок, уповноваженість жінок і гендерну рівність», — додав він.

На заході були присутні чимало жінок в одностроях рятувальників та поліцейських, які сьогодні виконують непрості завдання, поставлені перед безпековими відомствами, ускладнені ще й кровопролитною війною. Уже на панельних дискусіях вони розповіли про власний досвід роботи в органах правосуддя та надзвичайних служб у протидії дискримінації, підтримці жінок, представниць вразливих груп, постраждалих від воєнних злочинів, та про те, як «слабка стаття» справляється з покладеними на жіночі плечі обов'язками...

Ірина ШАТРОВА.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Більше фото тут — www.golos.com.ua

Війна — це імена, і ці імена мають бути закарбовані у пам'яті

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

У Верховній Раді України обговорюють концепцію меморіалізації загиблих у російсько-українській війні

Під час прес-конференції, зібраної наприкінці лютого, Президент Володимир Зеленський повідомив офіційну статистику наших втрат. «31 тисяча українських військових загинули під час війни», — сказав тоді глава держави. Звісно, ця цифра відображає лише ту інформацію, яку можна було підтвердити, але навіть нині вже очевидно — йдеться про велику кількість Героїв, які віддали життя за нас, про яких ми зобов'язані пам'ятати і подвиг яких маємо шанувати.

У Комітеті Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики та в Українському інституті національної пам'яті нині працюють над розробкою концепції меморіалізації загиблих у російсько-українській війні. «Удома, в громаді, в регіоні, в країні.

Меморіалізація пам'яті важлива, аби згуртувати сучасників довкола неї та сформувати спільне сприйняття минулого, теперішнього та майбутнього», — переконана перша заступниця голови комітету Ірина Констанкевич.

У рамках цієї роботи своє бачення концепції меморіалізації мають представити у громадах, а також профільні міністерства, каже парламентарій. Для прикладу, Ірина Констанкевич повідомляє, що торік підтримала дослідницько-пошуковий проект «Небесний легіон Волині» від Волинської обласної малої академії наук. Це сайт з іменами волинських захисників, які загинули під час російсько-української війни.

Водночас в Українському інституті національної пам'яті кажуть про два важливі напрями роботи, пов'язані з місцями пам'яті:

розшук забутих та створення нових місць пам'яті Українського народу. До забутих місць пропонують віднести знищені та сплюндровані могили борців за незалежність України, необліковані захоронення жертв війни, політичних репресій та Голодомору. А також зруйновані в роки окупації пам'ятники та пам'ятні знаки на честь українських героїв.

«Створення нових місць пам'яті передбачає вшанування сучасних захисників України та видатних українців, і увічнення героїв минулого, пам'ять про яких знищувалась. Процесом створення нових місць пам'яті можна назвати: появу одиноких могил, секторів військових поховань, меморіальних кладовищ, спорудження пам'ятників, пам'ятних знаків», — йдеться на офіційному сайті Інституту національної пам'яті.

Меморіалізацією експерти називають увесь

цей комплекс дій та виокремлюють три її рівні, в рамках яких пропонується створити Український національний пантеон, Національний військовий меморіальний комплекс, а також сектори військових поховань — окремі могили, пам'ятники та пам'ятні знаки.

«Місця пам'яті — це не лише матеріальні пам'ятки, що нагадують про певні історичні події. Кожне місце пам'яті виконує функцію консолідації українського народу довкола героїчних або трагічних сторінок історії України. Такі місця можуть мати локальне або загальнонаціональне значення», — наголошують в Інституті пам'яті. Тут переконані, що такі матеріальні маркери української ідентичності мають виконувати функцію консолідації Українського народу довкола важливих подій та постатей вітчизняної історії.

Нині ми говоримо про 31 тисячу загиблих

героїв. Фактично це населення цілого міста, такого, яким був до повномасштабного вторгнення, наприклад, Куп'янськ. Скільки ще таких мертвих міст попереду — невідомо. Але кожен із тих, хто вижив, має зробити все для того, щоби пам'ять про загиблих стала нашим об'єднавчим фактором, тією вічною зброєю, яка не дозволить ворогові в майбутньому навіть думати про загарбницькі кроки в нашому напрямку.

Зараз усі бажаючі можуть долучитися до відкритої дискусії до відповіді на запитання про бачення меморіалізації пам'яті. Про це Ірина Констанкевич написала на своїй сторінці у Фейсбуці. «Війна — це імена, і ці імена мають бути закарбовані у пам'яті кожного з нас і в пам'яті наступних поколінь. Бо це імена тих, хто віддав життя, аби Україна була, аби українці були», — наголосила вона.

Надія СМІАН.

Щоб проблеми громад вирішувалися якісно та ефективно

У рамках діяльності Конгресу місцевих та регіональних влад при Президенті України створено профільні комісії, які працюють над вирішенням проблемних питань та вносять пропозиції щодо шляхів їх вирішення.

Координаторами трьох із шести комісій стали народні депутати Віталій Безгін («Добре врядування»), Марія Мезенцева («Європейська інтеграція України, її областей і територіальних громад») та Ігор Герасименко («Політика героїв та підтримки ЗСУ»). Інші три комісії очолили заступник міністра внутрішніх справ Олександр Сергєєв («Полі-

тика безпеки»), начальник Харківської обласної військової адміністрації Олег Синегубов («Гуманітарна політика») та міський голова Житомира Сергій Сухомлин («Інфраструктурна політика»).

«Ми продовжуємо шукати формати комунікації між усіма гілками влади. Адже наша мета — розвинути Конгрес як майданчик, де питання і проблематики громад та областей, людей вирішувалися б якісно та ефективно. Нам потрібна прозора, зрозуміла і швидка комунікація. І вона має бути не для якоїсь «галочки» на папері, а з

цілком очевидним результатом», — наголошує секретар Президії Конгресу місцевих та регіональних влад, заступник керівника Офісу Президента Олександр Кулеба.

На переконання керівника офісу Конгресу Вячеслава Негоди, основним завданням роботи профільних комісій є фахове всебічне обговорення та включення найбільш значущих питань на розгляд Конгресу.

«Важливо, що до складу комісій входять представники органів місцевого самоврядування, парламентських комітетів, уряду та регі-

онів. Ми також залучили професійних експертів від проектів міжнародної технічної допомоги. Основне завдання — досягти узгодженого результату з найбільш значущих питань, які увійдуть в проект: «Дорожня карта доброго врядування в умовах воєнного стану», який буде внесено на чергове засідання Конгресу. Це, по суті, той документ, за яким ми будемо працювати протягом цілого року», — сказав він.

На важливості Конгресу як ключового майданчика спілкування громад і всіх гілок центральної влади наголосив і народний депу-

тат, представник Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Віталій Безгін.

«Конгрес при Президенті продовжує працювати як головний майданчик із діалогу між центральною та місцевою владою. Створення шести постійних галузевих комісій — це ще один крок до систематизованого вирішення проблем місцевого самоврядування, викликів воєнного часу та євроінтеграції», — пояснив він, додавши, що кожна з комісій буде фокусуватися на двох основних напрямках діяльності: стратегічне бачення та збір, верифікація, підготовка рішень щодо поточних проблем громад (регіонів).

Вл. інф.

Два роки тому під Києвом загинув народний депутат Олександр Марченко

6 березня 2022-го у селі Мошун Бучанського району на Київщині у бою з російськими військами загинув депутат Верховної Ради восьмого скликання Олександр Марченко (на знімку). Йому було 57 років.

Марченко народився у селі Рибчинці Хмельницького району на Вінниччині. Вивчився в Києві на інженера-будівельника, закінчив Міжрегіональну академію управління за спеціальністю «менеджмент організацій». Працював на різних посадах у будівельних підприємствах. Був головою правління компанії «Білоцерківський кар'єр», власником фірми «Каменяр».

Член ВО «Свобода». До парламенту обраний 2014 року по округу в Білій Церкві. Був головою підкомітету з питань будівництва та архітектури у комітеті містобудування.

З початком російської агресії у 2014-му — боєць 72-ї бригади імені Чорних Запоріжців, мав позивний «Каменяр». Нагороджений орденем «За мужність» III ступеня, відзначений медаллю «За оборону Авдіївки». Був поранений під Красним Лучем (із 2016 року — місто Хрустальний. — Ред).

24 лютого 2022 року, коли росія почала повномасштабну війну, Олександр Олександрович зібрав знайомих, щоб долучитися до 72-ї ОМБр. Наступного дня добровольці вступили у бої в Мошуні.

Олександр Марченко загинув разом із трьома побратимами. «Рятуючи підлеглих, «Каменяр» наказав їм відступати, а сам із трьома бійцями прийняв бій», — повідомили тоді у Генеральному штабі ЗСУ.

«На нас ішли 22 кілометри кацапської техніки, найелітніший 331-й костромський парашутно-десантний полк. Кожного дня — сильно артилерійські обстріли. Вороги стерли Мошун з лиця землі. З вечора 5 березня ми вступили у ближні бої з піхотою. Позиція була тяжка. Піщаники, морози до мінус 15 вночі. В окопах по 10 сантиметрів води. Олександр Марченко як командир позиції «Граніт» брав на себе складні рішення і завдання. Якщо під обстрілом потрібно піти за безрипасами — він ішов. Брав участь у підриві мосту. Знайшов людину, яка дала нам екскаватор, і особисто під шільним обстрілом копав капонири та окопи. Він думав, як захистити не лише свою позицію, а й весь батальйон», — розповів Андрій Марченко, який пліч-о-пліч стояв із дядьком на обороні Києва.

Поховали Олександра Марченка на кладовищі «Сухий яр» у Білій Церкві. У липні 2022-го вулицю Чайковського в цьому місті перейменували на вулицю Олександра Марченка.

Фото зі сторінки Верховної Ради України у Фейсбуці.

Розпочинається створення Єдиного державного реєстру адрес

Уряд інтенсивно працює з партнерами над створенням великої кредитної лінії для відновлення України та інтеграції з ЄС на п'ять років під нуль відсотків. Про це під час засідання Кабміну повідомив Прем'єр-міністр Денис Шмигаль, додавши, що уряд також ухвалив рішення, які відкривають можливість отримання позики від Міжнародного банку реконструкції та розвитку обсягом 1,5 мільярда доларів та від Канади у розмірі 2 мільярди канадських доларів.

«Це допоможе нам і далі підтримувати бізнес, нарощувати експорт, забезпечувати макроекономічну стабільність», — сказав він.

У цьому контексті також важливим є забезпечення страхування інвестиційних проектів. «Минулого року запустили страхування міжнародних та українських компаній за допомогою Експортно-кредитного агентства, залучили міжнародні інституції, що займаються страхуванням військових ризиків MIGA та DFC. За допомогою британських партнерів почали страхувати торговельні кораблі, що йдуть чорноморським логістичним коридором. У результаті змогли вдвічі знизити страховий тариф. Низка країн — Японія, Німеччина, Франція, Італія та інші — надала своїм резидентам страхові інструменти. Один з останніх кейсів — Шведське експортно-кредитне агентство (EKN) тепер приймає заявки на спеціальні кредитні гарантії для експорту в Україну. Працюємо над тим, щоб таких рішень було якомога більше», — наголосив прем'єр.

Серед пріоритетних галузей, куди уряд хоче спрямувати інвестиції в першу чергу, Д. Шмигаль назвав видобуток критичної сировини, повний цикл виробництва акумуляторів для електрокарів, хімічну промисловість та машинобудування.

Хоча звісно, найголовнішим напрямом залишатиметься розвиток оборонно-промислового комплексу, і тут в пріоритеті інновації, особливо щодо дронів та РЕБ, масштабування внутрішнього ринку озброєнь, спільні виробництва з партнерами, трансферт технологій.

Оскільки розвиток виробництва та зростання економіки потребують робочих рук, важливим є повернення українців з-за кордону. «Йдеться не про адміністративні заходи, а виключно про стимули. Більше безпеки, більше умов для життя, більше можливостей самореалізації», — підкреслює глава уряду, зауваживши, що саме на це працюють такі програми, як «Відновлення, «Оселя, гранти та доступні кредити для старту власного бізнесу».

«Ми продовжуємо швидко відновлення, виділяючи з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії 9,3 мільярда гривень для Дніпропетровської, Житомирської, Запорізької, Київської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Харківської, Херсонської, Черкаської та Чернігівської областей», — повідомив Д. Шмигаль, зазначивши, що за ці кошти будуть відремонтовані житлові будинки, школи, лікарні, об'єкти критичної інфраструктури.

В Україні розпочинається створення Єдиного державного реєстру адрес (ЄДРА), який має стати одним із базових реєстрів Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ). Крім того, додатково буде створено Реєстр адміністративно-територіальних одиниць (ЄДРАТО) та Реєстр будівель та споруд (РБС). «Усі цифрові продукти Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури впроваджуються для вирішення наших основних завдань — прозорого розбудови та відновлення, безпеки громадян, створення умов для сталого розвитку громад, підзвітності. Коли ми запроваджуємо будь-яке цифрове рішення, орієнтуємось на антикорупційний ефект та зручність для користувача. Створення Єдиного реєстру уніфікує відомості про адміністративно-територіальні одиниці, будівлі, споруди та їх адреси, дасть змогу використовувати ці дані для прозорого та підзвітного планування відбудови», — зазначив віце-прем'єр-міністр з відновлення України — міністр розвитку громад, територій та інфраструктури Олександр Кубраков.

Передбачається, що реєстр наповнюватимуть представники громад, які володіють достовірною адресною інформацією.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Хочуть поновити правове переслідування за мобінг

АКТУАЛЬНО

Днями у Верховній Раді зареєстровано проект закону про внесення змін до статті 16 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» щодо проведення перевірок в частині вчинення мобінгу (№ 11044 від 28.02.2024). Детальніше про те, кого в подальшому стосуватимуться запропоновані зміни, «Голос України» розпитав народну депутатку Юлію Гришину, яка є одним з авторів та ініціаторів цього законопроекту.

— Юліє Миколаївно, у законопроекті йдеться про покарання за мобінг. Це досить новий термін для України. А от як явище — добре знайоме, мабуть, усім. Бо означає воно систематичне цькування на роботі, приниження, психологічний та економічний тиск на працівників. Фактично в усіх розвинених країнах мобінг визначається протиправним явищем. І за його вияви передбачена відповідальність.

Донедавна через відсутність соціально-наукового аналізу та чіткого законодавчого визначення Україна дуже відставала в цьому плані від європейських країн. Але в березні 2019 року до Верховної Ради було подано законопроект № 10118 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії мобінгу», яким уже передбачалася відповідальність за цькування на роботі. Він був розроблений ще до повномасштабного вторгнення, тож війна дещо зупинила його ухвалення. Однак 1 грудня 2022-го парламент усе ж ухвалив законопроект № 5749 про мобінг, який передбачає адміністративну відпові-

дальність за цькування і приниження на роботі.

— То навіщо знадобився додатковий законопроект — № 11044? Новий законопроект його доповнює чи щось змінює? Поясніть, будь ласка... Чим відрізняються ці законодавчі ініціативи?

— Річ у тім, що у зв'язку з воєнним станом у нас було також прийнято законопроект, яким заборонено всі перевірки щодо порушення трудових відносин. Виникла ситуація, коли мобінг на законних підставах визнано як протиправну діяльність, за нього передбачена відповідальність, а покарати винних не можна...

Люди почали скаржитися в Державну службу з питань праці, яка є органом, що уповноважений складати відповідні протоколи. А перевірки на підприємствах фактично заборонені. І Державна служба з питань праці не може виконати покладені на неї відповідні функції щодо протидії мобінгу.

Тому ми з головою Комітету Верховної Ради з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Галиною Третяковою провели спільну нараду за участі голови Державної служби з питань праці, заступниці міністра економіки, на якій з'ясували: освітній омбудсмен має 65 звернень щодо виявів мобінгу стосовно педагогічних працівників. Крім того, майже 600 звернень отримала і Державна

служба з питань праці від громадян...

Тож за наслідками наради було прийнято рішення реєструвати відповідний законопроект, який дозволить перевірці Державної служби з питань праці щодо скарг громадян стосовно виявів мобінгу...

— Тобто цим законопроектом ви просто поновлюєте роботу з опрацювання скарг щодо мобінгу, аби дати змогу відповідним структурам боротися з цим ганебним явищем...

— Так, ми фактично розблокуємо дію закону щодо мобінгу: дозволяємо перевірки Державної служби з питань праці щодо скарг громадян про мобінг. Адже нині перевірки бізнесу заборонені, а якщо діє заборона на перевірки, то неможливо притягнути особу до відповідальності і за мобінг.

— А можете навести якийсь хоча б один приклад мобінгу, можливо, який вас найбільше вразив? Хай без прізвищ, але щоб люди просто мали уявлення, що таке мобінг і як з ним боротися?..

— Можу, приклад дуже відомий, його свідком була практично вся країна...

Коли у нас розпочалася епідемія ковіду, всі, хто міг працювати відда-

лено, перейшли на дистанційку. Навчання у школах також почали проводити онлайн. Була одна вчителька, зараз не пам'ятаю, з якої вона області, здається, працювала навіть не в місті обласного значення, яка дуже креативно стала підходити до проведення своїх уроків, здається, вона викладала біологію. Вона знімала свої уроки в лісі, на галявинах, знаходила якихось жучків, фільмувала, викладала ці відео школярам. Це було дуже цікаво дітям, вони почали ділитися цими уроками зі своїми однолітками у соцмережах. І фактично за декілька тижнів ця вчителька стала зіркою в Україні, її уроки дивилася вся країна...

І як ви думаєте, що з цієї вчителькою далі сталося? На роботу її почали цькувати колеги, педагоги, які не вміють так зацікавити школярів... Вона отримувала постійні зауваження щодо своєї роботи, їй постійно дошкуляли запитаннями: навіщо ти це робиш? Ти що, найрозумішша, найкреативніша? І зацькували її. Вона була вимушена написати заяву і звільнитися через таке переслідування.

На той час ще не було закону про мобінг. Але це дуже яскравий приклад того, як людину переслідують на роботі за те, що вона фактично виконує свою роботу краще, ніж інші...

— Подальшу долю цього педагога знаєте?..

— Вона влаштувалася на іншу роботу... Я не знаю, чи продовжила працювати вчителем, але це приклад того, як людині можна поламати кар'єру, життя... А держава, тим часом, втратила талановитого викладача.

Тому ця законодавча ініціатива є дуже важливою. Нині нація повинна бути об'єднана, як ніко-

ли. Для цього ми маємо працювати в дружній атмосфері, підтримувати один одного — в сім'ях, на робочих місцях, щоб разом йти до Перемоги...

— А цей закон стосується, приміром, військових, військовозобов'язаних чи ніяк?..

— Цей закон стосується всіх тих, хто працює за наймом, тобто перебуває у трудових відносинах, тих, на кого розповсюджується дія Кодексу законів про працю. От, наприклад, народний депутат — це виборні посади, місцеві депутати — це виборні посади, на них дія цього закону не розповсюджуватиметься...

Хотілося б додати, що не потрібно недооцінювати явище мобінгу. Іноді люди сприймають досить поверхово суспільну небезпеку мобінгу. На жаль, і в Україні також є відповідна трагічна статистика щодо кількості самогубств, вчинених через мобінг. Такі випадки є в усьому світі. І в Україні є епізоди, коли людина наклала на себе руки, бо її, приміром, зацькували у соціальних мережах. Нічим добрим ситуації, коли весь колектив переслідує одну людину, закінчитися не можуть...

І додам ще інформацію до роздумів: у світі проводилася велика кількість досліджень, які переконливо свідчать: якщо в колективі дружна обстановка, люди підтримують один одного, всі разом працюють у дружньому настрої, то ефективність роботи такої компанії набагато краща. Економічні показники вищі, відповідно зарплати більші, люди впевненіші у своєму майбутньому... І навпаки, там, де існує мобінг, близько ходить біда, образи, невдоволення тощо.

Тому для всієї країни важливо, щоб мобінг було визнано все-таки як протиправне явище, з яким треба боротися...

— Нагадаєте в такому разі, куди можна звертатися жертвам мобінгу?

— Будь-який громадянин України, який перебуває в трудових відносинах, працює в трудовому колективі, незалежно від форми власності, приватна компанія чи державна, якщо людина вважає, що вона потерпає від мобінгу, має передбачене законом право звернутися до Державної служби з питань праці та викласти ті докази, які може надати

самостійно щодо того, що він чи вона потерпає від мобінгу.

Далі Державна служба з питань праці виїжджає на робоче місце з перевіркою. Уповноважені особи вже самі перевіряють, збирають докази і складають відповідний протокол. Якщо вони справді знаходять факти підтвердження мобінгу, складають протокол, спрямовують його в суд, який своїм рішенням фіксує факт мобінгу. А за це протиправне діяння у нас передбачена адміністративна відповідальність у вигляді штрафу або громадських робіт.

— Тобто винних оштрафують, і все?

— Додам, що законодавством передбачено, що особа, яка вчинила мобінг, може бути звільнена. Крім того, особа, щодо якої вчинено мобінг, має право, скажемо так, на полегшене звільнення, тобто звільнитися без відпрацювання належних двох тижнів, за спрощеною процедурою. А ще, якщо судом буде визнано факт мобінгу, то жертва має право вимагати відшкодування шкоди, завданої, наприклад, здоров'ю...

— Відшкодування хто має сплатити?

— Той, хто вчинив мобінг... Якщо особу на роботі довгий час цькували, у неї, наприклад, стався психологічний зрив або вона потрапила до лікарні, їй прописують медпрепарати... Все це може бути підставою для подання відповідного позову про відшкодування шкоди, завданої мобінгом...

— Коли, думаєте, цей закон буде прийнятий? У найближчому майбутньому чи відкладається у шухляду?

— Я сподіваюся, що цей законопроект буде прийнятий достатньо швидко, він зареєстрований на базі Комітету соціальної політики. До того ж, його активно підтримали депутати всіх фракцій. Сам же документ підписали понад три десятки народних депутатів, серед яких Галина Третякова, Юлія Тимошенко, Олег Бондаренко, Василь Вірастюк та багато інших парламентаріїв. Тож, упевнена, проблем з його прийняттям у парламенті не виникне...

Розмовляла
Ірина ШАТРОВА.

Фото з особистого архіву
Юлії Гришиної.

НАША ДОВІДКА

Мобінг означає систематичне цькування, психологічний терор, форми зниження авторитету, зазвичай з метою звільнення одного з працівників. Уперше явище описано на початку 80-х років минулого століття німецьким фахівцем у галузі індустріальної психології Хайнцом Лейманном. Він проводив відповідні дослідження у скандинавських країнах і описав мобінг як психологічний терор проти одного з працівників.

У книжці «Насильство на роботі» («Violence at Work»), виданій Міжнародною організацією праці (ООН) в 1998 р., мобінг стоїть в одному переліку з убивствами, зґвалтуваннями й пограбуваннями. Порівняно з іншими видами фізичного насильства мобінг іноді закінчується зведенням рахунків з життям для жертви...

У розвинених країнах намагаються протистояти мобінгу: у Франції з 2002 р. діє антимобінговий закон. Німеччина визнала, що мобінг створює умови, які призводять до різних захворювань. У Швеції відповідальність за вияви мобінгу покладені на керівників підприємств тощо.

Продовжують підтримувати бійців

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

Родина народного депутата України по 132-му округу від Миколаївщини Максима Дирдіна продовжує підтримувати українських бійців.

Разом з батьком Євгеном Дирдіним та сестрою Оксаною Пастушок придбали шість FPV-дронів на 100 тисяч гривень та передали до Первомайського тербатальйону, що боронить країну на Херсонському напрямку.

«Цю війну вже давно називають війною дронів, а FPV-дрони стали

її невід'ємною частиною, вони щодня знешкоджують техніку окупанта та перешкоджають просуванню загарбницьких військ», — поділився народний депутат.

Поки триває робота щодо переконання наших партнерів надавати нашим ЗСУ більше зброї, зокрема далекогобійної, кожен із нас теж повинен допомагати ЗСУ. В цьому переконаний Максим Дирдін.

Олена ІВАШКО.

Фото з відкритих джерел.

Офіційне друковане видання Верховної Ради України — газета «Голос України»

Голос України

Закон України

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення платоспроможності окремих державних підприємств у сфері енергетики, що перебувають у критичному стані

Верховна Рада України **постановляє**:

1. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Розділ «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу України з процедур банкрутства (Відомості Верховної Ради України, 2019 р., № 19, ст. 74) доповнити пунктами 17 і 18 такого змісту:

«17. Установити, що до 1 січня 2025 року не порушуються провадження у справах про банкрутство, а порушені провадження підлягають припиненню щодо боржника — Державного підприємства «Східний гірничо-збагачувальний комбінат».

18. Установити, що до 1 січня 2026 року не порушуються провадження у справах про банкрутство, а порушені провадження підлягають припиненню щодо боржників — операторів системи розподілу, що здійснюють розподіл електричної енергії на територіях ліцензованої діяльності, до складу яких входять території, на яких велися бойові дії станом на 31 грудня 2023 року, або території, тимчасово окуповані Російською Федерацією станом на 31 грудня 2023 року, відповідно до переліку, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованої Російською Федерацією території України».

2. Розділ XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вконавче провадження» (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 30, ст. 542 із наступними змінами) доповнити пунктами 14 і 15 такого змісту:

«14. Установити, що до 1 січня 2025 року:

зупиняється вчинення виконавчих дій та заходів примусового виконання рішень (у тому числі накладення арешту на майно та кошти) у виконавчих провадженнях, за якими боржником є Державне підприємство «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» (крім рішень про виплату заробітної плати, вихідної допомоги, інших виплат (компенсацій), що належать працівнику у зв'язку з трудовими відносинами, про ушкодження матеріальної (майнової) шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, про стягнення аліментів, про стягнення заборгованості із сплати внесків до фондів загальнообов'язового державного соціального страхування і заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування);

Закон України

Про аграрні ноти

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:
1) боржник — особа, яка видала аграрну ноту, що посвідчує її зобов'язаня здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти відповідно до умов, визначених у такій аграрній ноті;
2) виробництво — діяльність, пов'язана з виробництвом сільськогосподарської продукції, у тому числі всі стадії технологічного процесу (технології), а саме: первинне виробництво (виращування, збирання, розведення, утримання, заїб), виготовлення, підготовка, змішування та пов'язані з цим процедури, обробка, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану продукції;
3) кредитор — власник аграрної ноти;
4) майбутня сільськогосподарська продукція — сільськогосподарська продукція, яка перебуватиме у власності боржника після дати видачі аграрної ноти до повного припинення зобов'язань за нею, при цьому така продукція буде вирощуватися, збиратися, вироблятися, перероблятися, зберігатися та/або утримуватися на земельній ділянці (земельних ділянках) або на потужностях, розташованих на земельній ділянці (земельних ділянках), зазначених в аграрній ноті як місце вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання майбутньої сільськогосподарської продукції;
5) маркетинговий період — строк, визначений в аграрній ноті під час її видачі, який розпочинається з першого числа місяця, в якому починає поставлятися (продаватися) вид продукції рослинництва відповідного врожаю, та закінчується останнім числом місяця, що передує місяцю, в якому починає поставлятися (продаватися) цей вид продукції рослинництва наступного врожаю, або для інших видів сільськогосподарської продукції може дорівнювати одному бюджетному (фінансовому) року, або може мати іншу тривалість;
6) первинна переробка — процес перетворення сільськогосподарської сировини рослинного або тваринного походження у частково перероблений продукт, що є сировиною для виробництва продуктів харчування або кормів;
7) потужності — будь-які території, будівлі, споруди, приміщення, що використовуються для виробництва (виращування або розведення, забою тварин), переробки, утримання, зберігання або транспортування (переміщення) сільськогосподарської продукції, які належать боржнику на праві власності або праві користування;
8) сільськогосподарська продукція — продукція, перелік якої визначено у групах 01—24 розділів I—IV Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності згідно із Законом України «Про Митний тариф України»;
9) спеціальна виписка з Реєстру аграрних нот (далі — спеціальна виписка з Реєстру) — документ, що за ініціативою кредитора генерується за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру аграрних нот виключно для звернення стягнення за аграрноюнотою.
2. Інші терміни вживаються в цьому Законі у таких значеннях:
1) терміни «депозитарна система України», «Центральний депозитарій цінних паперів», «Центральні депозитарій», «рахунок у цінних паперах» — у значеннях, наведених у Законі України «Про депозитарну систему України»;
2) термін «інформаційно-комунікаційна система» — у значенні, наведеному в Законі України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах»;
3) термін «стягувач» — у значенні, наведеному в Законі України «Про вконавче провадження».

Стаття 2. Сфера застосування Закону

1. Сферою застосування цього Закону є відносини, що виникають під час видачі, обігу, припинення аграрних нот, звернення стягнення за аграрними нотами.

2. Правову основу функціонування аграрних нот в Україні становлять Конституція України, Цивільний кодекс України, цей Закон, закони України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків», «Про депозитарну систему України», інші закони України, що регулюють правовідносини щодо сільськогосподарського виробництва та функціонування ринків сільськогосподарської продукції, ринків капіталу та організованих товарних ринків, а також правовідносини щодо функціонування інших фінансових та кредитних ринків.

3. Дія цього Закону не поширюється на відносини щодо аграрних розписок, що регулюються Законом України «Про аграрні розписки».

4. Дія Закону України «Про аграрні розписки» не поширюється на відносини щодо аграрних нот.

Стаття 3. Використання аграрних нот

1. Аграрні ноти використовуються як інструмент залучення грошових коштів у сільське господарство України та/або для здійснення розрахунків за цинними договорами.

2. Розрахунок за договором шляхом видачі або передачі аграрної ноти можливий виключно за умови, що у такому договорі передбачена можливість проведення розрахунку з використанням аграрної ноти.

3. У разі здійснення розрахунку за договором шляхом видачі або передачі аграрної ноти зобов'язання за таким договором припиняються у розмірі зобов'язання за аграрноюнотою, якщо інше не передбачено договором.

4. Аграрна нота може містити застереження, що всі або частина спорів у правовідносинах між боржником та кредитором, які виникають на підставі аграрної ноти, вирішуються третейським судом або міжнародним комерційним арбітражем.

Застереження, передбачене абзацом першим цієї частини, вважається угодою між боржником та кредитором про передання спору на вирішення третейським судом відповідно до Закону України «Про третейські суди» або арбітражною угодою відповідно до Закону України «Про міжнародний комерційний ар-

підлягають зняттю накладені арешти на кошти та/або майно Державного підприємства «Східний гірничо-збагачувальний комбінат».

15. Установити, що до 1 січня 2026 року:

зупиняється вчинення виконавчих дій та заходів примусового виконання рішень (у тому числі накладення арешту на майно та кошти) у виконавчих провадженнях, за якими боржниками є оператори системи розподілу, що здійснюють розподіл електричної енергії на територіях ліцензованої діяльності, до складу яких входять території, на яких велися бойові дії станом на 31 грудня 2023 року, або території, тимчасово окуповані Російською Федерацією станом на 31 грудня 2023 року, відповідно до переліку, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, щодо заборгованості, яка утворилася перед Державним підприємством «Енергоринок»;

підлягають зняттю накладені арешти на кошти та/або майно операторів системи розподілу, що здійснюють розподіл електричної енергії на територіях ліцензованої діяльності, до складу яких входять території, на яких велися бойові дії станом на 31 грудня 2023 року, або території, тимчасово окуповані Російською Федерацією станом на 31 грудня 2023 року, відповідно до переліку, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, щодо заборгованості, яка утворилася перед Державним підприємством «Енергоринок».

3. У частинах першій і другій статті 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності державних вугледобувних підприємств» (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 22, ст. 258; 2019 р., № 5, ст. 34; із змінами, внесеними Законом України від 14 грудня 2021 року № 1952-IX) цифри і слова «1 січня 2024 року» замінити цифрами і словами «1 січня 2025 року».

4. У Законі України «Про ринок електричної енергії» (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 27—28, ст. 312 із наступними змінами):

частину другу статті 1 доповнити абзацом четвертим такого змісту:
«Під терміном «об'єкти критичної інфраструктури» для цієїєї цього Закону розуміються об'єкти, включені до Реєстру об'єктів критичної інфраструктури згідно із Законом України «Про критичну інфраструктуру»;

перше речення частини восьмої статті 25 замінити трьома новими реченнями такого змісту:

«8. Виробники електричної енергії, що здійснюють виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, мають право здійснювати електрозабезпечення електроустановок об'єктів критичної інфраструктури за погодженням з органами місцевого самоврядування, за умови організації комерційного обліку згідно з вимогами кодексу комерційного обліку. При цьому відпуск електричної енергії, виробленої генеруючими установками, встановленими на об'єктах критичної інфраструктури, в мережі таких виробників електричної енергії на когенераційних установках забороняється. Відносини споживача, що є об'єктом критичної інфраструктури, і виробника електричної енергії, що здійснює виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, щодо продажу електричної енергії споживачу (електрозабезпечення електроустановок об'єкта критичної інфраструктури) не є постачанням електричної енергії споживачу в розумінні цього Закону та не потребує від виробника отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

1) у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом: привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;
2) до 1 травня 2024 року розробити Програму діяльності державних вугледобувних підприємств на період до 2030 року.

3. Рекомендувати Рахунковій палаті проводити аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на державну підтримку вугледобувних підприємств, заходи з ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств та реструктуризацію вугільної галузі.

Президент України В. ЗЕЛЕНЬКИЙ.

м. Київ, 7 лютого 2024 року.

№ 3577-IX.

2) строк або термін виконання зобов'язання за товарною аграрноюнотою, а у разі виконання зобов'язання частинами — строк або термін виконання кожної частини зобов'язання;

3) ступінь оборотоздатності товарної аграрної ноти відповідно до частини другої статті 5 цього Закону;

4) предмет товарної аграрної ноти — безумовне зобов'язання боржника здійснити на користь кредитора поставку сільськогосподарської продукції визначених виду, якості та кількості. У разі поставки сільськогосподарської продукції іншого виду, класу та/або якості зазначається формула перерахунку кількості сільськогосподарської продукції та формула розрахунку вартості одиниці продукції зобов'язання за товарною аграрноюнотою на дату виконання зобов'язання (частини зобов'язання) за такоюнотою;

5) умови та місце поставки сільськогосподарської продукції, а в разі виконання зобов'язання частинами — для кожної частини зобов'язання окремо;

6) опис предмета застави за товарною аграрноюнотою, у тому числі назву сільськогосподарської продукції, інформацію щодо її кількості (ваги) та вартості, кадастровий номер земельної ділянки, її місцезнаходження, правостановлюючі документи, граничний строк дії прав боржника на користування земельною ділянкою, на якій вирощується, збирається, виробляється, переробляється, зберігається, утримується та/або буде вирощуватися, збиратися, вироблятися, перероблятися, зберігатися, утримуватися заставлена майбутня сільськогосподарська продукція, та/або розташовані потужності із забою тварин, первинної переробки сільськогосподарської продукції, результат (продукт) переробки якої є предметом застави за товарною аграрноюнотою, а також зазначення місцезнаходження (адреси)місця розташування потужностей з виробництва заставленої сільськогосподарської продукції;

7) місце зберігання предмета застави за товарною аграрноюнотою;

8) застереження про те, чи здійснюється:

а) задоволення вимог кредитора з вартості предмета застави; або
б) перехід права власності на предмет застави до кредитора;
9) інші способи забезпечення виконання зобов'язань за товарною аграрноюнотою, у тому числі гарантія, надана відповідно до статті 17 цього Закону, та/або солідарна відповідальність члена сільськогосподарського кооперативу, передбачена частиною четвертою статті 9 цього Закону;
10) дату та час видачі товарної аграрної ноти;
11) інформацію про боржника за товарною аграрноюнотою (якщо боржників два і більше — зазначається інформація про всіх боржників);
а) ім'я фізичної особи/найменування юридичної особи (у розумінні Цивільного кодексу України);

б) адреса задекларованого/zareєстрованого місця проживання (перебування) — для фізичної особи, місцезнаходження — для фізичної особи — підприємця та юридичної особи;

в) для фізичної особи — дата народження, номер та серія (за наявності) паспорта або іншого документа, що посвідчує особу та відповідно до законодавства України може бути використаний на території України для укладення правочинів, дата видачі та орган, що його видав, громадянство, відомості про місце проживання або місце тимчасового перебування в Україні, унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності);

г) для фізичної особи — підприємця — реєстраційний номер облікової картки платника податків або номер та серія (за наявності) паспорта або іншого документа, що посвідчує особу та відповідно до законодавства України може бути використаний на території України для укладення правочинів, дата видачі та орган, що його видав, громадянство, відомості про місцезнаходження, унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності);

г) для юридичної особи — ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань;
д) інформація про факт перебування у шлюбі боржника — фізичної особи або фізичної особи — підприємця;

12) інформацію про наявність чи відсутність чинного договору страхування щодо предмета застави. За наявності чинного договору страхування щодо предмета застави зазначається інформація про такий договір, включаючи його реквізити (назва, дата та номер договору), найменування страховика, з яким укладено договір страхування, та вигодонабувача, якщо він визначений у договорі страхування, страхова сума, на яку застрахований предмет застави, та строк дії договору страхування;

13) інформацію про наявність чи відсутність вимог до технології виробництва сільськогосподарської продукції. За наявності таких вимог наводиться опис технології або зазначається посилання на її опис у публічному доступі;

14) інформацію про розмір витрат на завершення вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання, утримання, забою або транспортування предмета застави (у разі їх погодження);

15) інформацію про те, чи передбачено звернення стягнення за товарною аграрноюнотою на інше майно (у тому числі майнової права) боржника, ніж предмет застави (крім земельних ділянок сільськогосподарського призначення), у разі недостатності або відсутності предмета застави за товарною аграрноюнотою для задоволення вимог кредиторів;

16) маркетинговий період;

17) інформацію про те, чи може в порядку, встановленому цим Законом, здійснюватися за заявою кредитора конвертація товарної аграрної ноти у фінансову аграрну ноту в разі невиконання боржником всього або частини зобов'язання за товарною аграрноюнотою на третій день з дати отримання заяви кредитора, а також сума чи формула обрахунку суми грошового зобов'язання за фінансовою аграрноюнотою, в яку конвертується така товарна аграрна нота;

- 3) про опис предмета застави за аграрною нотою;
 - 4) про ступінь оборотоздатності аграрної ноти відповідно до частини другої статті 5 цього Закону.

Доступ до загальнодоступної інформації забезпечується адміністратором Реєстру безоплатно, у тому числі з використанням програмно-технічного забезпечення Реєстру, з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

11. Боржник, кредитор або інша особа, яка несе солідарну відповідальність за зобов'язаннями за аграрною нотою, має право на отримання виписки з Реєстру. Право на отримання (генерування) спеціальної виписки з Реєстру має виключно кредитор, перед яким боржником не виконано зобов'язання (частину зобов'язання) за аграрною нотою.

12. Інформація про кредитора за аграрною нотою надається боржнику на його запит, поданий в електронній формі з накладенням електронного підпису у порядку, передбаченому внутрішніми документами Центрального депозитарію.

13. Крім інформації, зазначеної у частині десятій цієї статті, адміністратор Реєстру має право надавати іншим особам інформацію про видані боржником аграрні ноти та історію їх обігу лише за згодою такого боржника або кредитора (кредиторів), якщо вони є фізичними особами, відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

14. Відомості про реєвізити виданих аграрних нот та аграрних нот, зобов'язання за якими припинено, відображаються в Реєстрі у порядку, визначеному Положенням про Реєстр аграрних нот.

15. Інформація про видану аграрну ноту та про припинення зобов'язань за нею зберігається в Реєстрі не менше 10 років з дати припинення зобов'язань за такою нотою.

Стаття 9. Видача аграрних нот

1. Для створення аграрної ноти особа, яка має намір видати аграрну ноту, заповнює в Реєстрі її реквізити, передбачені статтею 6 або 7 цього Закону, погоджує зміст таких реквізитів з особою, яка має намір отримати аграрну ноту у власність, шляхом накладення зазначеними особами електронних підписів.

Особа, яка має намір видати аграрну ноту, забезпечує укладення з Центральним депозитарієм договору про введення неемісійного цінного папера до системи депозитарного обліку, а також депонування у Центральному депозитарії цінних паперів документа про введення неемісійного цінного папера до системи депозитарного обліку. При цьому перевірка достовірності інформації, у тому числі з державних реєстрів, зазначених у частині восьмій статті 8 цього Закону, покладається на зазначених осіб, крім випадків, встановлених цим Законом.

2. Аграрна нота вважається виданою з моменту депонування документа про введення неемісійного цінного папера до системи депозитарного обліку у Центральному депозитарії після укладення особою, яка має намір видати аграрну ноту, договору про введення неемісійних цінних паперів до системи депозитарного обліку з Центральним депозитарієм.

Порядок депонування документа про введення неемісійного цінного папера до системи депозитарного обліку встановлюється нормативно-правовими актами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

3. Право видавати аграрні ноти мають особи, яким належить право власності на земельну ділянку сільськогосподарського призначення або право користування такою земельною ділянкою для виробництва сільськогосподарської продукції.

У разі якщо право власності на земельну ділянку належить двом і більше співвласникам або право користування земельною ділянкою належить двом більше користувачам, аграрна нота видається такими особами спільно. Особи, які спільно видали аграрну ноту, несуть солідарну відповідальність за невиконання зобов'язань за нею.

4. Сільськогосподарський кооператив, який не має у власності або користуванні земельної ділянки сільськогосподарського призначення відповідно до частини третьої цієї статті, може видавати аграрні ноти, якщо хоча б один член такого кооперативу має у власності земельну ділянку сільськогосподарського призначення або право користування такою земельною ділянкою. Такий член сільськогосподарського кооперативу має надати згоду на видачу аграрної ноти через електронний кабінет у Реєстрі з накладенням електронного підпису. У такому разі він разом із сільськогосподарським кооперативом несе солідарну відповідальність за зобов'язаннями за такою аграрною нотою.

Вихід або виключення особи з числа членів сільськогосподарського кооперативу не припиняє заставу за аграрною нотою та зобов'язання сільськогосподарського кооперативу за аграрною нотою як солідарному відповідача. Звернення стягнення на предмет застави за аграрною нотою, виданою на підставі згоди такого члена сільськогосподарського кооперативу, здійснюється в порядку, передбаченому цим Законом.

5. Перевірка належності боржнику права, передбаченого абзацом першим частини третьої цієї статті, на земельну ділянку, зазначену в реквізитах аграрної ноти, проводиться адміністратором Реєстру шляхом доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

6. Відомості про предмет застави за аграрною нотою вносяться адміністратором Реєстру до Державного реєстру обтяжне рухомого майна у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, під час або невідкладно після депонування документа про введення неемісійного цінного папера до системи депозитарного обліку у Центральному депозитарії.

7. З моменту видачі аграрної ноти до припинення зобов'язань за нею боржник втрачає право розпоряджатися речовими правами на земельну ділянку, зазначену в реквізитах такої аграрної ноти, без дозволу кредитора, зокрема, боржник не має права здійснювати:

- відчуження земельної ділянки;
- відчуження права оренди, іншого права користування земельною ділянкою;
- передання ділянки в суборенду;
- розірвання договору, внесення змін до договору або відмову від договору, на підставі якого у нього виникло право оренди або інше право користування земельною ділянкою.

Такі обтяження прав боржника щодо земельної ділянки, зазначеної в реквізитах аграрної ноти, вносяться адміністратором Реєстру до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Правочин, вчинений боржником з порушенням обтяження, визначеного цією частиною, є нікчемним.

8. У разі невиконання боржником умов договору оренди, суборенди, емфітевзису або суперфіцю, якщо таке порушення може мати наслідком припинення права користування земельною ділянкою, зазначеною в реквізитах аграрної ноти як місце вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання майбутньої сільськогосподарської продукції, особа, яка передала боржнику в користування таку земельну ділянку, перед розірванням чи припиненням договору або зверненням до суду з цією метою зобов'язана здійснити заходи досудового врегулювання спору, а саме повідомити про свої наміри кредитора та запропонувати йому виконати зобов'язання боржника за укладеним договором оренди, суборенди, емфітевзису або суперфіцю.

Суд при вирішенні справи про припинення права користування земельною ділянкою з підстав порушення договірних зобов'язань перевіряє факт існування зобов'язань за аграрною нотою, а також виконання позивачем обов'язку щодо повідомлення кредитора з пропозицією виконати зобов'язання боржника за укладеним договором оренди, суборенди, емфітевзису або суперфіцю.

Стаття 10. Наслідки переходу права власності або права користування земельною ділянкою, зазначеною в реквізитах аграрної ноти як місце вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання майбутньої сільськогосподарської продукції

1. Особа, яка набула від боржника право власності або право користування земельною ділянкою, зазначеною в реквізитах аграрної ноти як місце вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання майбутньої сільськогосподарської продукції (далі у цій статті — земельна ділянка), з моменту набуття такого права стає солідарним відповідачем перед кредитором за всіма зобов'язаннями боржника, що виникають з аграрної ноти, зокрема щодо виконання зобов'язання за аграрною нотою, сплати санкцій, відшкодування витрат на завершення виробництва та/або отримання заставленої сільськогосподарської продукції, а також її зберігання.

2. Положення частини першої цієї статті не застосовуються у разі:
1) повернення земельної ділянки її власнику внаслідок розірвання на підставі судового рішення укладеного між власником такої земельної ділянки та боржником договору оренди, емфітевзису або суперфіцю, якщо власник земельної ділянки в досудовому порядку запропонував кредитору виконати зобов'язання боржника за укладеним договором оренди, суборенди, емфітевзису або суперфіцю;

2) повернення земельної ділянки її власнику після спливу строку укладеного з боржником договору оренди, суборенди, емфітевзису або суперфіцю.

У момент виконання боржником зобов'язань за аграрною нотою до особи, яка набула від боржника право власності чи право користування земельною ділянкою, переходить право вимоги до боржника.

3. Перехід права власності чи права користування земельною ділянкою не зупиняє дію застави майбутньої сільськогосподарської продукції, зазначеної в реквізитах аграрної ноти, та не припиняє прав боржника і кредитора щодо предмета такої застави до повного виконання боржником зобов'язань за аграрною нотою, але не більше ніж до закінчення маркетингового періоду, наступного за тим, в якому відбулася зміна права власності чи права користування земельною ділянкою.

4. До вчинення правочину про перехід права власності чи права користування земельною ділянкою боржник зобов'язаний повідомити особу, якій він передає право власності чи право користування земельною ділянкою, сільськогосподарська продукція з якої є предметом застави за аграрною нотою, про існуючі обтяження згідно з виданими аграрними нотами.

5. Боржник зобов'язаний повідомити кредитора про перехід до іншої особи права власності чи права користування земельною ділянкою протягом п'яти робочих днів після такого переходу.

Повідомлення, передбачене цією частиною, із зазначенням нового власника (нового користувача) земельної ділянки направляється боржником через електронний кабінет в Реєстрі з накладенням електронного підпису в порядку, визначеному Положенням про Реєстр аграрних нот.

13) інформацію про наявність чи відсутність вимог до технології виробництва сільськогосподарської продукції. За наявності таких вимог наводиться опис технології або зазначається посилаання на її опис у публічному доступі;

14) інформація про розмір витрат на завершення вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання, утримання, забою, транспортування предмета застави (у разі їх погодження);

15) інформацію про те, чи передбачено звернення стягнення за фінансовою аграрною нотою на інше майно (у тому числі майнові права) боржника, ніж предмет застави (крім земельних ділянок сільськогосподарського призначення), у разі недостатності або відсутності предмета застави за фінансовою аграрною нотою для задоволення вимог кредиторів;

16) маркетинговий період;

17) визначення організації для вирішення спорів щодо порушення технології виробництва, переробки, зберігання, утримання, забою, транспортування та/або якості предмета застави за фінансовою аграрною нотою або зазначення про те, що така організація не визначена;

18) застереження про вирішення третейським судом або міжнародним комерційним арбітражем усіх спорів або частини спорів у правовідносинах між боржником та кредитором, які виникають на підставі фінансової аграрної ноти, або зазначення про відсутність такого застереження;

19) інформацію щодо штрафних санкцій за невиконання зобов'язань, пов'язаних із фінансовою аграрною нотою.

5. Основна частина фінансової аграрної ноти є обов'язковою для боржника та кредитора з моменту видачі фінансової аграрної ноти.

6. Реквізити виконавчої частини фінансової аграрної ноти повинні містити:

1) назву — «Виконавча частина фінансової аграрної ноти»;

2) дату і час видачі спеціальної виписки з Реєстру, яка генерується кредитором за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру аграрних нот;

3) повне найменування Центрального депозитарію цінних паперів як адміністратора Реєстру аграрних нот, електронний підпис уповноваженої особи Центрального депозитарію цінних паперів та електронну печатку Центрального депозитарію цінних паперів;

4) інформацію про боржника та кредитора-стягувача за фінансовою аграрною нотою.

а) ім'я фізичної особи/найменування юридичної особи (у розумінні Цивільного кодексу України) — боржника та кредитора-стягувача за фінансовою аграрною нотою на момент генерування спеціальної виписки з Реєстру;

б) адреса задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) — для фізичних осіб, місцезнаходження — для фізичних осіб — підприємств та юридичних осіб;

в) дата народження боржника — фізичної особи або фізичної особи — підприємця;

г) для боржника — юридичної особи — ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань;

г) для боржника — фізичної особи або фізичної особи — підприємця — реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта);

д) для кредитора-стягувача — юридичної особи — ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, а якщо кредитор-стягувач є нерезидентом — інший наявний ідентифікаційний код;

е) для кредитора-стягувача — фізичної особи або фізичної особи — підприємця — реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта);

5) вказівку про примусове стягнення грошових коштів у невиконаній частині предмета фінансової аграрної ноти;

6) вказівку про звернення стягнення на предмет застави за фінансовою аграрною нотою;

7) вказівку про те, що в разі недостатності або відсутності предмета застави за фінансовою аграрною нотою для задоволення вимог кредитора-стягувача здійснюється звернення стягнення за фінансовою аграрною нотою на інше майно (у тому числі майнові права) боржника, ніж такий предмет застави (крім земельних ділянок сільськогосподарського призначення), за умови що це передбачено фінансовою аграрною нотою;

8) вказівку про негайне примусове стягнення грошових коштів, що становлять штрафні санкції, сума яких на вимогу кредитора визначена програмно-технічними засобами Реєстру аграрних нот на підставі фінансової аграрної ноти;

9) строк пред'явлення спеціальної виписки з Реєстру до виконання.

Для цілей пункту 1 частини першої статті 4 Закону України «Про виконавче провадження» органом, що видає спеціальну виписку з Реєстру (на виконання приспис фінансової аграрної ноти), є Центральний депозитарій цінних паперів.

Для цілей пунктів 2 і 5 частини першої статті 4 Закону України «Про виконавче провадження» рішенням, згідно з яким видано спеціальну виписку з Реєстру, є фінансова аграрна нота.

7. Виконавча частина фінансової аграрної ноти є обов'язковою для боржника та кредитора-стягувача з моменту генерування спеціальної виписки з Реєстру за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру аграрних нот.

Розділ III. ВИДАЧА ТА ОБІГ АГРАРНИХ НОТ

Стаття 8. Реєстр аграрних нот

1. Реєстр аграрних нот (далі — Реєстр) — це інформаційно-комунікаційна система, в якій у порядку, передбаченому цим Законом та Положенням про Реєстр аграрних нот, відображається інформація про видачу, зміст і зміну реквізитів, припинення та обтяження аграрних нот, а також про початок примусового виконання зобов'язань за аграрними нотами на підставі спеціальної виписки з Реєстру.

2. Держателем та адміністратором Реєстру є Центральний депозитарій цінних паперів (далі — Центральний депозитарій), створений відповідно до Закону України «Про депозитарну систему України». Майнові права інтелектуальної власності на програмне забезпечення Реєстру належать Центральному депозитарію.

3. Створення та функціонування Реєстру не може здійснюватися за рахунок коштів Державного бюджету України та забезпечується за рахунок інших коштів, що надходять з джерел, не заборонених законодавством.

4. У Положенні про Реєстр аграрних нот, що затверджується Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, визначаються порядок ведення Реєстру, строки та порядок внесення інформації до нього, порядок доступу до інформації, що міститься в Реєстрі, та обсяг її розкриття, обсяг інформації, яка надається за запитом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, вид електронного підпису, що використовується в Реєстрі, а також вимоги, передбачені частиною другою статті 26 Закону України «Про публічні електронні реєстри».

5. Інформація щодо аграрних нот вноситься до Реєстру в порядку та строки, визначені Положенням про Реєстр аграрних нот, але не пізніше наступного робочого дня після отримання Центральним депозитарієм інформації та/або документів, що є підставою для внесення відомостей до Реєстру.

Видами та матеріальними формами документів, що створюються у процесі ведення Реєстру, є виписки та спеціальні виписки з Реєстру. Відомості про реквізити аграрних нот відображаються в Реєстрі у хронологічному порядку, з можливістю групування за боржниками, кредиторами, станом виконання, предметом застави.

Ведення та адміністрування Реєстру включає підтримання програмно-технічних можливостей для забезпечення функціонування Реєстру відповідно до цього Закону та Положення про Реєстр аграрних нот, забезпечення електронної інформаційної взаємодії Реєстру з інформаційно-комунікаційними системами, зазначеними у частині восьмій цієї статті, та порядок знищення в Реєстрі інформації, строк зберігання якої закінчився.

6. Порядок обміну інформацією між Реєстром та системою депозитарного обліку цінних паперів затверджується Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

7. Центральний депозитарій здійснює обмін інформацією про видані аграрні ноти з адміністратором Державного аграрного реєстру в порядку, строки та в обсязі, встановлені Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.

8. Для формування реквізитів аграрних нот та відображення в Реєстрі інформації про аграрні ноти, визначеної цим Законом, адміністратор Реєстру зобов'язаний здійснити дії, передбачені законодавством та внутрішніми документами Центрального депозитарію, для забезпечення електронної інформаційної взаємодії Реєстру з Державним реєстром обтяжне рухомого майна, Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, Державним реєстром актів цивільного стану громадян, Єдиним державним демографічним реєстром, Реєстром аграрних розписок, Державним земельним кадастром, іншими інформаційними та інформаційно-комунікаційними системами, реєстрами та базами даних засобами системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів або інших інформаційно-комунікаційних систем із застосуванням у них відповідних комплексних систем захисту інформації з підтвердженою відповідністю до результатами державної експертизи в порядку, встановленому законодавством, яка оформлюється окремими договорами або протоколами, а також із забезпеченням доступу боржників та кредиторів до зазначених реєстрів та інших інформаційно-комунікаційних систем через їхні електронні кабінети у Реєстрі.

9. Інформація з Державного реєстру актів цивільного стану громадян використовується для встановлення факту перебування у шлюбі фізичної особи, яка має намір видати аграрну ноту, з метою надання другим з подружжя згоди на видачу аграрної ноти через електронний кабінет такої фізичної особи у Реєстрі з накладенням електронного підпису другого з подружжя.

10. Загальнодоступною в Реєстрі є така інформація про реквізити аграрних нот, зобов'язання за якими не припинено:

1) про факт видачі аграрної ноти та про боржника;

2) про стан виконання боржником зобов'язань за аграрною нотою, у тому числі про закінчення строку виконання зобов'язання або строків виконання частин зобов'язання;

18) визначення організації для вирішення спорів щодо порушення технології виробництва, переробки, зберігання, утримання, забою, транспортування та/або якості предмета застави за товарною аграрною нотою або зазначення про те, що така організація не визначена;

19) застереження про вирішення третейським судом або міжнародним комерційним арбітражем всіх або частини спорів у правовідносинах між боржником та кредитором, які виникають на підставі товарної аграрної ноти, або зазначення про відсутність такого застереження;

20) інформацію щодо штрафних санкцій за невиконання зобов'язань, пов'язаних з товарною аграрною нотою.

4. У разі оформлення зобов'язання щодо більше ніж одного виду сільськогосподарської продукції товарна аграрна нота видається на кожний вид сільськогосподарської продукції, щодо якого здійснюється оформлення такого зобов'язання. Для ідентифікації виду сільськогосподарської продукції може використовуватися Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) згідно із Законом України «Про Митний тариф України» або інший спосіб ідентифікації виду сільськогосподарської продукції за домовленістю між боржником та кредитором.

5. Основна частина товарної аграрної ноти є обов'язковою для боржника та кредитора з моменту видачі товарної аграрної ноти.

6. Реквізити виконавчої частини товарної аграрної ноти повинні містити:

1) назву — «Виконавча частина товарної аграрної ноти»;

2) дату і час видачі спеціальної виписки з Реєстру, яка генерується кредитором за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру аграрних нот;

3) повне найменування Центрального депозитарію цінних паперів як адміністратора Реєстру аграрних нот, електронний підпис уповноваженої особи Центрального депозитарію цінних паперів та електронну печатку Центрального депозитарію цінних паперів;

4) інформацію про боржника та кредитора-стягувача за товарною аграрною нотою.

а) ім'я фізичної особи/найменування юридичної особи (у розумінні Цивільного кодексу України) — боржника та кредитора-стягувача на момент генерування спеціальної виписки з Реєстру;

б) адреса задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) — для фізичних осіб, місцезнаходження — для фізичних осіб — підприємців та юридичних осіб;

в) дата народження боржника — фізичної особи або фізичної особи — підприємця;

г) для боржника — юридичної особи — ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань;

г) для боржника — фізичної особи або фізичної особи — підприємця — реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта);

д) для кредитора-стягувача — юридичної особи — ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, а якщо кредитор-стягувач є нерезидентом — інший наявний ідентифікаційний код;

е) для кредитора-стягувача — фізичної особи або фізичної особи — підприємця — реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта);

5) вказівку про примусову передачу сільськогосподарської продукції у невиконаній частині предмета товарної аграрної ноти;

6) вказівку про звернення стягнення на предмет застави за товарною аграрною нотою;

7) вказівку про те, що у разі недостатності або відсутності предмета застави за товарною аграрною нотою для задоволення вимог кредитора-стягувача здійснюється звернення стягнення за товарною аграрною нотою на інше майно (у тому числі майнові права) боржника, ніж такий предмет застави (крім земельних ділянок сільськогосподарського призначення), за умови що це передбачено товарною аграрною нотою;

8) вказівку про негайне примусове стягнення грошових коштів, що становлять штрафні санкції, сума яких на вимогу кредитора визначена програмно-технічними засобами Реєстру аграрних нот на підставі товарної аграрної ноти;

9) строк пред'явлення спеціальної виписки з Реєстру до виконання.

Для цілей пункту 1 частини першої статті 4 Закону України «Про виконавче провадження» органом, що видає спеціальну виписку з Реєстру (на виконання приспис товарної аграрної ноти), є Центральний депозитарій цінних паперів.

Для цілей пунктів 2 і 5 частини першої статті 4 Закону України «Про виконавче провадження» рішенням, згідно з яким видано спеціальну виписку з Реєстру, є товарна аграрна нота.

7. Виконавча частина товарної аграрної ноти є обов'язковою для боржника та кредитора-стягувача з моменту генерування спеціальної виписки з Реєстру за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру аграрних нот.

Стаття 7. Фінансова аграрна нота

1. Фінансова аграрна нота — це аграрна нота, що посвідчує безумовне зобов'язання боржника у визначений термін або протягом встановленого строку сплатити кредитору грошову суму, розмір якої може бути фіксованим або змінним, що може визначатися за формулою, з урахуванням ціни сільськогосподарської продукції визначених виду, кількості та якості, курсу валют, індексів тощо або в інший спосіб, передбачений такою нотою.

2. Виконання боржником зобов'

Стаття 11. Облік та обіг аграрних нот

1. Облік аграрних нот та забезпечення їх обігу здійснюють Центральний депозитарій та депозитарії установи відповідно до законодавства про депозитарну систему України.

Стаття 12. Внесення змін до реквізитів аграрної ноти

1. До реквізитів аграрної ноти, крім реквізитів боржника, дати видачі аграрної ноти, на підставі домовленості між боржником та кредитором можуть вноситися зміни за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру через електронні кабінети в Реєстрі з накладенням електронного підпису.

2. Дата видачі аграрної ноти зміни не підлягає.

3. Внесення змін до системи депозитарною обліку у зв'язку із зміною боржника або кредитора здійснюється в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

4. Внесення змін до реквізитів аграрної ноти у зв'язку із зміною боржника або кредитора внаслідок спадкування чи правонаступництва здійснюється в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, на підставі документів, що підтверджують:

1) спадкування фізичною особою — спадкоємцем фізичної особи — боржника чи фізичної особи — кредитора або визнання спадщини відмерлою (на підставі судового рішення);

2) правонаступництво юридичної особи щодо майна боржника або кредитора у результаті реорганізації;

3) передачу майна ліквідованих боржника або кредитора — юридичних осіб з передачею майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, засновників, учасників, акціонерів та/або пайовиків.

5. У разі якщо аграрна нота є цінним папером із ступенем оборотоздатності, передбаченим пунктом 2 частини другої статті 5 цього Закону (частково обмежено оборотоздатна), попередні кредитори несуть солідарну з боржником відповідальність лише в частині зобов'язань, що не були змінені.

Розділ IV. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

ЗА АГРАРНОЮ НОТОЮ

Стаття 13. Застава майбутньої сільськогосподарської продукції

1. Аграрна нота встановлює забезпечення виконання зобов'язань боржника заставою. Предметом такої застави за аграрною нотою може бути виключно майбутня сільськогосподарська продукція, крім випадків, передбачених частинами чотирнадцятою і п'ятнадцятою цієї статті.

2. Земельні ділянки сільськогосподарського призначення не можуть бути предметом застави за аграрною нотою.

3. Вчиняючи правочин з видачі аграрної ноти, боржник гарантує, що має необмежене право передавати зазначене в такій ноті майно у заставу, а саме що майно є вільним від вимог третіх осіб, крім застави за іншими аграрними нотами. Порушення боржником обмежень, передбачених цією статтею, не впливає на дійсність аграрної ноти чи встановленої за нею застави.

4. Вартість предмета застави не може бути меншою за розмір зобов'язань за аграрною нотою на день видачі аграрної ноти. На день видачі аграрної ноти майбутня сільськогосподарська продукція, яка передається в заставу для забезпечення виконання зобов'язання за такою нотою, не може бути предметом зареєстрованих обтяжень, зокрема перебувати в інших заставах, ніж за аграрними нотами.

5. Боржник має право передати майбутню сільськогосподарську продукцію, передану в заставу за аграрною нотою, у наступну заставу за письмовою згодою кредитора та лише за іншою аграрною нотою, за умови що термін або дата закінчення строку виконання зобов'язання за іншою аграрною нотою настає пізніше терміну або дати закінчення строку виконання зобов'язання за попередньою аграрною нотою.

6. У разі якщо аграрна нота передбачає виконання зобов'язання частинами:

1) боржник має право передати майбутню сільськогосподарську продукцію, передану в заставу за аграрною нотою, у наступну заставу за аграрною нотою за письмовою згодою попереднього кредитора виключно у разі, якщо термін або дата закінчення строку виконання зобов'язання за наступною аграрною нотою настає пізніше терміну або дати закінчення строку виконання останньої частини зобов'язання за попередньою аграрною нотою;

2) невиконання боржником частини зобов'язання за аграрною нотою надає кредитору право вимагати дострокового виконання зобов'язань за аграрною нотою в повному обсязі, якщо інше не зазначено в такій ноті.

7. Застава майбутньої сільськогосподарської продукції за аграрною нотою у разі невиконання боржником зобов'язання за такою аграрною нотою надляє кредитору правом одержати у порядку примусового виконання зобов'язання боржника задоволення вимог за рахунок такої майбутньої сільськогосподарської продукції, переданої в заставу, переважно перед іншими кредиторами цього боржника, крім випадків, передбачених законом.

8. Задоволення вимог кредитора за рахунок майбутньої сільськогосподарської продукції, переданої в заставу, здійснюється у будь-який спосіб, не заборонений законом, за вибором кредитора, у тому числі шляхом:

1) передачі кредитору права власності на предмет застави в рахунок виконання зобов'язання боржника;

2) наділення кредитора правом доростити, зібрати майбутній врожай, завершити виробництво та/або отримати сільськогосподарську продукцію самостійно чи уповноваживши на це іншу особу та набути право власності на таку отриману сільськогосподарську продукцію;

3) укладення договору купівлі-продажу заставленої сільськогосподарської продукції за іншою особою — покупцем (у тому числі шляхом укладення договору на публічних торгах) з отриманням у рахунок виконання зобов'язань боржника плати за таким договором.

9. У момент завершення виробництва (збирання) сільськогосподарської продукції предметом застави за аграрною нотою стає зібрана (отримана) сільськогосподарська продукція у кількості відповідно до опису предмета застави без окремої реєстрації такого обтяження. Обов'язок доведення походження зібраної (отриманої) сільськогосподарської продукції покладається на боржника. Боржник зобов'язаний письмово повідомити кредитора про кількість, якість, місцезнаходження вирощеної (зібраної, виробленої) сільськогосподарської продукції шляхом направлення повідомлення через депозитарну систему України в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, протягом п'яти робочих днів з дати завершення вирощування (збирання, виробництва) сільськогосподарської продукції, яка є предметом застави за аграрною нотою, з відображенням інформації про таке повідомлення в електронних кабінетах боржника та кредитора.

10. Витрати, здійснені кредитором для завершення виробництва та/або отримання заставленої сільськогосподарської продукції, а також її зберігання до моменту повного виконання боржником зобов'язань за аграрною нотою, відшкодовуються боржником у порядку, визначеному законодавством для відшкодування майнової шкоди.

11. У разі втрати сільськогосподарської продукції, що є предметом застави за аграрною нотою, боржник зобов'язаний за домовленістю з кредитором замінити предмет застави іншим ідентичним, подібним або рівноцінним майном, про що робиться запис у Реєстрі.

У разі якщо боржник протягом п'яти днів не досягне згоди з кредитором про інший предмет застави, застосовуються положення частини десятої цієї статті і кредитор набуває право після настання строку виконання зобов'язання за аграрною нотою на підставі спеціальної виписки з Реєстру здійснити стягнення за рахунок будь-якої іншої сільськогосподарської продукції, що вирощується, збирається, виробляється, утримується, розміщується або буде вирощуватися, збиратися, вироблятися, утримуватися, розміщуватися на земельній ділянці (земельних ділянках), у приміщеннях, на територіях та/або виробничих потужностях, на яких до цього вирощувалася, збиралася, вироблялася, утримувалася, розміщувалася сільськогосподарська продукція, що була предметом застави за аграрною нотою, до повного виконання зобов'язань за такою нотою.

12. Водночас із правами, передбаченими частиною одинадцятою цієї статті, кредитор набуває право вимагати дострокового виконання зобов'язань за аграрною нотою та застосування в судовому порядку наслідків такого невиконання, зокрема:

1) стягнення суми зобов'язання за фінансовою аграрною нотою за рахунок усього майна боржника, крім земельних ділянок сільськогосподарського призначення, або примусового передавання кредитору сільськогосподарської продукції на виконання зобов'язання за товарною аграрною нотою за рахунок всієї сільськогосподарської продукції боржника такого виду;

2) стягнення штрафних санкцій (штрафу та пені);

3) стягнення суми витрат, здійснених кредитором для завершення виробництва, отримання заставленої сільськогосподарської продукції та/або її зберігання до моменту повного виконання боржником зобов'язань за аграрною нотою.

13. У разі повного виконання зобов'язань за аграрною нотою шляхом поставки сільськогосподарської продукції або сплати грошових коштів, отриманих від її реалізації, залишок сільськогосподарської продукції або грошових коштів, отриманих від її реалізації, залишається у власності боржника.

14. У разі недостатності зібраної (отриманої) сільськогосподарської продукції для повного виконання зобов'язань боржника предметом застави за аграрною нотою стає будь-яка інша сільськогосподарська продукція, що вирощується, збирається, виробляється, утримується та/або розміщується або буде вирощуватися, збиратися, вироблятися, утримуватися та/або розміщуватися на земельній ділянці (земельних ділянках), у приміщеннях, на територіях та/або виробничих потужностях, на яких до цього вирощувалася, збиралася, вироблялася, утримувалася та/або розміщувалася сільськогосподарська продукція, що була предметом застави за аграрною нотою, до повного виконання зобов'язань за такою нотою, якщо інше не встановлено за домовленістю між боржником та кредитором.

Водночас кредитор набуває право вимагати дострокового виконання зобов'язань за аграрною нотою та застосування в судовому порядку інших наслідків невиконання, передбачених частиною дванадцятою цієї статті.

У разі невиконання боржником зобов'язання за аграрною нотою та/або відсутності з будь-яких причин предмета застави за аграрною нотою предметом застави стає майбутня сільськогосподарська продукція, що вирощується, збирається, виробляється та/або утримується або буде вирощуватися, збиратися, вироблятися та/або утримуватися боржником та/або особами, які несуть солідарну відповідальність за аграрною нотою, на земельній ділянці (земельних ділянках), зазначеній (зазначених) в аграрній ноті, до повного припинення зобов'язань за такою нотою.

15. Виконання зобов'язань за аграрною нотою може забезпечуватися додатково до забезпечення, зазначених у такій аграрній ноті, будь-якими видами забезпечення виконання зобов'язань, передбаченими законодавством, згідно з окремими договорами, укладеними між кредитором і боржником та/або третьою особою.

16. У разі якщо предметом застави за аграрною нотою є приплід сільськогосподарських тварин, такий приплід має бути ідентифікований та зареєстрований відповідно до законодавства, а інформація про передавання такого приплуду в заставу за аграрною нотою зазначається в Реєстрі.

У разі якщо предметом застави за аграрною нотою є продукти тваринного походження, такі продукти мають бути вироблені з дотриманням вимог законодавства.

Інформація про переміщення живих сільськогосподарських тварин від боржника до кредитора вноситься до Єдиного державного реєстру тварин з відображенням такої інформації за допомогою програмно-технічних засобів у Реєстрі.

За невиконання вимог абзаців першого — третього цієї частини боржник несе відповідальність відповідно до закону, при цьому таке невиконання не може бути підставою для виключення майна, зазначеного в абзацах першому та/або другому цієї частини, з предмета застави за аграрною нотою.

17. Предмет застави за аграрною нотою може бути застрахований кредитором або боржником за домовленістю між ними. Кредитор та боржник можуть домовитися про спільну сплату страхової премії обраному ними страховику за страхування предмета застави за аграрною нотою, про що зазначається у договорі страхування.

У разі невиконання боржником обов'язку (за його наявності) щодо страхування предмета застави за аграрною нотою кредитор має право самостійно застрахувати такий предмет застави та включити витрати на його страхування до складу зобов'язань боржника, погоджених боржником та кредитором.

У разі призначення кредитора вигодонабувачем за договором страхування, що має право на отримання страхової виплати у межах суми зобов'язання боржника, отримання кредитором страхової виплати за таким договором має наслідком:

1) зменшення розміру зобов'язання боржника за фінансовою аграрною нотою на розмір страхової виплати;

2) зменшення розміру зобов'язання боржника за товарною аграрною нотою в порядку та на умовах, визначених такою нотою. Договором страхування предмета застави за товарною аграрною нотою може бути передбачено, що сума страхової виплати, належна боржнику, підлягає перерахуванню кредитору як забезпечення виконання таким боржником зобов'язань за товарною аграрною нотою, у разі якщо про це зазначено боржником у заяві про страхову виплату та в товарній аграрній ноті не визначено порядок і умови зменшення розміру зобов'язання боржника внаслідок отримання кредитором вигодонабувачем страхової виплати.

Стаття 14. Застава сільськогосподарської продукції, крім майбутньої сільськогосподарської продукції

1. У разі передавання сільськогосподарської продукції, крім майбутньої сільськогосподарської продукції, в заставу боржник має право володіти, користуватися та розпоряджатися предметом застави за аграрною нотою відповідно до цього Закону, Закону України «Про заставу» та інших актів законодавства, якими регулюється застava товарів в обороті або у переробці.

2. У разі реалізації сільськогосподарської продукції, що була передана в заставу за аграрною нотою, така продукція перестав бути предметом застави за аграрною нотою з моменту передачі права власності на таку продукцію.

Набута боржником сільськогосподарська продукція, передбачена реквізитами аграрної ноти, стає предметом застави за аграрною нотою з моменту виникнення у боржника права власності на таку продукцію.

3. У разі передачі права власності на заставлену сільськогосподарську продукцію боржник зобов'язаний замінити її іншою сільськогосподарською продукцією того самого виду, такої самої якості та в такій самій кількості протягом семи робочих днів з дати передачі права власності, якщо сторони не погодили інше. Боржник та кредитор за домовленістю між собою можуть погодити заміну предмета застави за аграрною нотою.

4. У разі якщо боржник не замінив реалізований предмет застави за аграрною нотою відповідно до частини третьої цієї статті, боржник зобов'язаний на вимогу кредитора виконати зобов'язання за аграрною нотою достроково.

5. Інформація про заміну предмета застави за аграрною нотою, що здійснюється відповідно до цієї статті, протягом п'яти днів вноситься боржником та кредитором до реквізитів аграрної ноти у Реєстрі через електронні кабінети з накладенням електронних підписів.

Стаття 15. Моніторинг предмета застави

1. Кредитор має право самостійно та/або із залученням третіх осіб, у тому числі з використанням технічних засобів (безпілотних літальних апаратів, систем відеоспостереження тощо), здійснювати моніторинг предмета застави за аграрною нотою.

Повноваження осіб, які мають право здійснювати моніторинг предмета застави, підтверджуються виданою кредитором довіреністю, копія якої може бути передана кредитором боржнику за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру. Повідомлення з копією довіреності із зазначенням порядку та способів здійснення моніторингу предмета застави залученими особами відображається в електронному кабінеті боржника з накладенням електронного підпису кредитора.

2. Моніторинг предмета застави може здійснюватися протягом усього строку дії застави, якщо інше не встановлено за домовленістю між боржником та кредитором.

3. Моніторинг предмета застави передбачає здійснення спостереження за дотриманням боржником технології виробництва та збирання інформації про такий предмет застави (крім інформації, що становить комерційну таємницю) з можливістю доступу до земельних ділянок (включаючи потужності з первинної переробки сільськогосподарської продукції), на яких вирощується, збирається, виробляється, переробляється та/або утримується заставлена сільськогосподарська продукція, прольоту над ними, а також доступу до приміщень, в яких зберігається зібрана (вироблена, перероблена) сільськогосподарська продукція, передана в заставу за аграрною нотою.

Боржник або інша особа, якій належить право користування земельною ділянкою (земельними ділянками) або потужностями з первинної переробки сільськогосподарської продукції, на яких вирощується, збирається, виробляється, утримується майбутня сільськогосподарська продукція, зобов'язані забезпечити на вимогу кредитора та/або особи, яка здійснює моніторинг предмета застави відповідно до цієї статті, його (її) безперешкодний доступ до земельних ділянок, на яких вирощується, збирається, виробляється, переробляється, зберігається та/або утримується або буде вирощуватися, збиратися, вироблятися, перероблятися та/або утримуватися предмет застави за аграрною нотою, приміщень, виділених для його зберігання, цехів, складів, інших приміщень або територій, розташованих на цих земельних ділянках, на яких розміщений або буде розміщений предмет застави за аграрною нотою.

4. Після збирання (виробництва) сільськогосподарської продукції моніторинг предмета застави за аграрною нотою може здійснюватися шляхом спостереження за ним з можливістю відстеження його транспортування та доступу до місць його зберігання.

У разі передавання боржником такої сільськогосподарської продукції на зберігання третій особі, зокрема за простим або подвійним складським свідченням, зберігач зобов'язаний забезпечити доступ кредитора та/або уповноваженої ним особи до такої продукції з метою здійснення моніторингу предмета застави.

Ненадання зберігачем доступу, передбаченого цією частиною, або невиконання зберігачем законного розпорядження особи, яка здійснює примусове стягнення на підставі аграрної ноти, є підставою для виникнення у нього солідарного зобов'язання за такою аграрною нотою.

5. Втручання або перешкоджання господарській діяльності боржника у процесі здійснення моніторингу предмета застави за аграрною нотою забороняється.

Стаття 16. Наслідки порушення боржником технології вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання предмета застави за аграрною нотою

1. У разі виявлення під час здійснення моніторингу предмета застави порушень боржником технології вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання предмета застави за аграрною нотою, що ставить під загрозу отримання майбутньої сільськогосподарської продукції у звичайному обсязі, кредитор має право скласти акт про порушення технології вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання предмета застави та вимагати від боржника усунення такого порушення у строк, визначений у такому акті.

Кредитор надсилає копію зазначеного акта боржнику за допомогою програмно-технічних засобів через депозитарну систему України з відображенням в електронному кабінеті у Реєстрі.

2. Якщо вимоги, зазначені в акті про порушення технології вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання предмета застави за аграрною нотою, не будуть усунути боржником самостійно протягом зазначеного в акті строку, кредитор має право з метою порятунку предмета застави самостійно або із залученням третіх осіб завершити вирощування, збирання, виробництво, переробку, зберігання та/або утримання такого предмета застави. У такому разі боржник має право здійснювати моніторинг дій кредитора без втручання у процес вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання, утримання предмета застави, якщо інше не погоджено між боржником і кредитором. Витрати кредитора на таке завершення вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання предмета застави відшкодовуються боржником добровільно або на підставі судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу, третейського суду.

Збитки, завдані боржнику внаслідок належного завершення кредитором вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання предмета застави, відшкодовуються кредитором добровільно або на підставі судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу чи третейського суду.

3. У разі незгоди з вимогами, зазначеними в акті про порушення технології виробництва, переробки та/або збирання предмета застави, а також у разі неусунення порушення у строк, передбачений таким актом, боржник для вирішення спору має право звернутися до організації, визначеної в реквізитах аграрної ноти або за домовленістю між боржником та кредитором.

4. У разі згоди організації, зазначеної в частині третьої цієї статті, така організація зобов'язана розглянути спір та прийняти остаточне рішення у спори,

яке буде обов'язковим для боржника і кредитора, протягом п'яти робочих днів з дня отримання скарги з доданим оскаржуваним актом кредитора про порушення технології виробництва предмета застави. Витрати на розгляд спору та проведення відповідної перевірки несе сторона, висновок якої про технологію не підтвердився в результаті вирішення спору. До вирішення спору зазначеною організацією кредитор не має права здійснювати дії із самостійного дорошування, збирання, виробництва, переробки та/або збирання предмета застави. За відсутності рішення зазначеної організації протягом зазначеного строку скарга боржника вважається безпідставною та відхиленою.

5. У разі якщо боржник та кредитор не визначили організацію, зазначену в частині третьої цієї статті, у реквізитах аграрної ноти або протягом трьох робочих днів з дати закінчення строку для усунення порушення, зазначеного в акті про порушення технології виробництва предмета застави, а також у разі незгоди боржника та/або кредитора з рішенням такої організації боржник або кредитор має право для вирішення спору звернутися до суду, а в разі укладення арбітражу або третейської угоди — відповідно до міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду.

Стаття 17. Гарантія фінансової установи за аграрною нотою

1. Зобов'язання за аграрною нотою може бути забезпечено гарантією фінансової установи повністю або частково, про що така фінансова установа зазначає в реквізитах аграрної ноти шляхом вчинення відмітки про гарантію.

2. Гарантія фінансової установи за аграрною нотою здійснюється на підставі договору гарантії, інформаційне повідомлення про який відображається в Реєстрі за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру в електронному кабінеті поручителя з накладенням електронного підпису гаранта.

3. Гарантія фінансової установи за фінансовою аграрною нотою виникає з моменту внесення інформаційного повідомлення про договір гарантії до Реєстру відповідно до частини другої цієї статті.

Гарантія фінансової установи за товарною аграрною нотою виникає з моменту конвертації товарної аграрної ноти у фінансову аграрну ноту відповідно до цього Закону, за умови внесення інформаційного повідомлення про договір гарантії до Реєстру відповідно до частини другої цієї статті.

4. Гарант за аграрною нотою несе відповідальність перед кредитором у тому самому обсязі, що і боржник. Зобов'язання гаранта є дійсним навіть у разі, якщо зобов'язання за аграрною нотою виявиться недійсним.

5. Гарант, який виконав зобов'язання за аграрною нотою замість боржника, набуває права вимоги за такою аграрною нотою до боржника та осіб, які несуть солідарну відповідальність за цією аграрною нотою, у сумі виконаного зобов'язання.

Розділ V. ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

ЗА АГРАРНИМИ НОТАМИ

Стаття 18. Загальні положення щодо припинення зобов'язання за аграрною нотою

1. Зобов'язання за аграрною нотою може бути припинено з підстав, передбачених главою 50 Цивільного кодексу України.

2. Припинення зобов'язання за аграрною нотою у зв'язку з його належним виконанням здійснюється в порядку, визначеному статтями 19 і 20 цього Закону.

3. За згодою кредитора боржник має право виконати своє зобов'язання за аграрною нотою достроково.

4. Реквізити аграрної ноти можуть передбачати виконання зобов'язання частинами. У такому разі в реквізитах аграрної ноти зазначаються обсяг та строк (термін) виконання кожної частини зобов'язання.

5. У разі порушення боржником зобов'язання, передбаченого реквізитами аграрної ноти, щодо збереження предмета застави, дотримання технології виробництва сільськогосподарської продукції кредитор має право звернути стягнення на предмет застави достроково.

6. За домовленістю між боржником та кредитором допускається часткове виконання зобов'язання за аграрною нотою. Якщо в реквізитах аграрної ноти не міститься застереження про мінімальний розмір часткового виконання зобов'язання за аграрною нотою, кредитор не має права відмовитися від прийняття такого часткового виконання зобов'язання боржника.

Стаття 19. Виконання зобов'язання за товарною аграрною нотою

1. Виконання зобов'язання за товарною аграрною нотою здійснюється в один із таких способів:

1) поставка сільськогосподарської продукції, зазначеної в реквізитах аграрної ноти, кредитору на умовах поставки, зазначених у такій ноті, якщо інші умови поставки не погоджено між боржником та кредитором після видачі аграрної ноти;

2) передача кредитору простого або обох частин подвійного складського свідчення на зазначену в товарній аграрній ноті кількість сільськогосподарської продукції узгодженої якості, якщо така можливість була попередньо узгоджена з кредитором.

2. Поставка сільськогосподарської продукції іншого виду та/або класу, та/або якості, ніж визначено в реквізитах товарної аграрної ноти або в формуларі перерахунку, зазначених у реквізитах товарної аграрної ноти, є невиконанням зобов'язання за такою нотою, якщо інше не погоджено між боржником та кредитором.

3. У разі домовленості між боржником і кредитором про часткове виконання зобов'язань за товарною аграрною нотою відповідно до частини четвертої статті 18 цього Закону в її реквізитах визначається розмір мінімальної партії сільськогосподарської продукції, яка може бути поставлена на часткове виконання зобов'язань за такою нотою.

4. За погодженням між боржником і кредитором зобов'язання за товарною аграрною нотою можуть виконуватися шляхом поставки сільськогосподарської продукції іншого виду, класу та/або якості чи шляхом перерахування грошових коштів у порядку, передбаченому статтею 20 цього Закону.

5. Товарна аграрна нота є підставою для митного оформлення експорту сільськогосподарської продукції, поставка якої кредитору є предметом такої товарної аграрної ноти.

6. У разі невик

4. Запис про припинення зобов'язання за фінансовою аграрною нотою вноситься програмно-технічними засобами Реєстру відповідно до частини другої статті 20 цього Закону.

5. У разі припинення зобов'язання за аграрною нотою з інших підстав, ніж виконання зобов'язання, запис до Реєстру вноситься:

- 1) кредитором — у разі припинення зобов'язання шляхом передання відступного або прощення боргу;
- 2) кредитором — у разі припинення зобов'язання шляхом зарахування;
- 3) кредитором та боржником — у разі припинення зобов'язання за домовленістю сторін;
- 4) боржником — у разі поєднання боржника і кредитора в одній особі внаслідок викупу боржником виданої ним аграрної ноти;
- 5) кредитором — у разі виконання боржником договірної зобов'язання, на забезпечення якого видано аграрну ноту.

6. Усі записи про припинення зобов'язань за аграрними нотами, які вносяться боржниками та кредиторами, здійснюються через їхні електронні кабінети у Реєстрі з накладенням їхніх електронних підписів.

Стаття 22. Спеціальна виписка з Реєстру аграрних нот

1. Відсутність у Реєстрі запису про припинення зобов'язання за аграрною нотою (повністю або частково) є достатнім підтвердженням безспірності вимог кредитора, що дозволяє такому кредиторі ініціювати примусове стягнення за аграрною нотою.

2. Кредитор має право ініціювати примусове стягнення за аграрною нотою з 00 годин 00 хвилин дня, наступного за днем, зазначеним в аграрній ноті як день виконання зобов'язання за аграрною нотою (повністю або частково), у порядку, передбаченому частиною третьою цієї статті, з урахуванням частини п'ятої цієї статті.

3. Примусове стягнення за аграрною нотою (повністю або частково) здійснюється на підставі спеціальної виписки з Реєстру, згенерованої кредитором за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру, або на підставі виконавчого документа, виданого на виконання судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду.

Спеціальна виписка з Реєстру за бажанням кредитора може формуватися на суму всіх вимог за аграрною нотою або окремо на стягнення заборгованості за аграрною нотою та на стягнення неустойки (штрафу, пені), якщо такі санкції передбачені аграрною нотою.

4. Згенерована у Реєстрі спеціальна виписка формується програмно-технічними засобами Реєстру із зазначенням у Реєстрі дати та часу її формування.

Спеціальна виписка з Реєстру є виконавчим документом та пред'являється Центральним депозитарієм за розпорядженням кредитора-стягувача до примусового виконання у порядку, визначеному Законом України «Про виконавче провадження».

Наступне генерування спеціальної виписки з Реєстру на ту саму суму заборгованості дозволяється у випадках, передбачених частиною другою статті 4 Закону України «Про виконавче провадження», у порядку, визначеному Положенням про Реєстр аграрних нот.

5. Спеціальна виписка з Реєстру повинна містити всі реквізити основної та виконавчої частин аграрної ноти, визначені статтею 6 або 7 цього Закону, а також перелік усіх попередніх кредиторів, що несуть солідарну з боржником відповідальність за аграрною нотою, якщо така аграрна нота є частково обмежено оборотоздатною відповідно до пункту 2 частини другої статті 5 цього Закону.

У спеціальній виписці з Реєстру за результатами взаємодії з іншими інформаційними та/або інформаційно-комунікаційними системами можуть зазначатися інші дані, крім зазначених в абзаці першому цієї частини, що ідентифікують кредитора-стягувача та боржника та/або можуть сприяти примусовому виконанню.

Стаття 23. Особливості стягнення за аграрною нотою

1. Примусове стягнення за аграрною нотою здійснюється на підставі судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду чи на підставі спеціальної виписки з Реєстру.

Спеціальна виписка з Реєстру підлягає негайному виконанню.

2. У разі примусового виконання спеціальної виписки з Реєстру чи судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду про витребування та передачу предмета застави за аграрною нотою передача кредиторію предмета застави здійснюється органами або особами, які здійснюють примусове виконання судових рішень, рішень інших органів, про що складається відповідний акт.

3. У разі якщо зобов'язання за аграрною нотою виконується частинами, кредитор має право, зокрема, на стягнення заборгованості за кожною частиною зобов'язання на підставі спеціальної виписки з Реєстру чи судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду.

4. У разі порушення боржником умов аграрної ноти, що призвело або може призвести до втрати предмета застави за аграрною нотою, кредитор має право звернутися до боржника через електронний кабінет у Реєстрі з вимогою про припинення такого порушення, на яке накладається електронний підпис, а якщо боржник не виконав таку вимогу протягом трьох днів після її отримання — кредитор має право вимагати дострокового виконання аграрної ноти, звернувшись до суду, міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду.

5. Відомості про звернення стягнення на предмет застави за аграрною нотою реєструються в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна за допомогою програмно-технічних засобів Реєстру та Державного реєстру обтяжень рухомого майна. Кредитор має право отримати спеціальну виписку з Реєстру, на підставі якої звертається стягнення на предмет застави за аграрною нотою, невідкладно після такої реєстрації.

6. Стягнення заборгованості за фінансовою аграрною нотою на підставі спеціальної виписки з Реєстру чи судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду здійснюється шляхом звернення стягнення на предмет застави, якщо реквізитами товарної аграрної ноти не передбачено перехід права власності на предмет застави до кредитора.

7. Якщо реквізитами аграрної ноти передбачено перехід права власності на предмет застави до кредитора, на підставі спеціальної виписки з Реєстру чи виконавчого документа, виданого на виконання судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду орган або особа, що здійснює примусове виконання судових рішень, рішень інших органів, протягом семи днів забезпечує передачу предмета застави за аграрною нотою кредиторію.

Орган або особа, що здійснює примусове виконання судових рішень, рішень інших органів, має право вилучити предмет застави або іншу сільськогосподарську продукцію у боржника чи у третіх осіб, у тому числі тих, які здійснюють зберігання сільськогосподарської продукції на товарному складі, без необхідності вчинення додаткових дій чи складання документів, крім передбачених Законом України «Про виконавче провадження».

Перехід права власності на предмет застави не обмежує право кредитора на звернення стягнення на інше майно боржника, крім земельних ділянок сільськогосподарського призначення.

8. Орган або особа, що здійснює примусове виконання на підставі спеціальної виписки з Реєстру чи виконавчого документа, виданого на виконання судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду, може залучати суб'єктів господарювання, у тому числі на платній основі, для здійснення заходів, пов'язаних із завершенням виробництва та/або отриманням сільськогосподарської продукції, що є предметом застави за аграрною нотою, з метою її подальшої передачі кредиторію.

9. Розрахунок суми неустойки (штрафу, пені), інших видів забезпечення виконання зобов'язання, передбачених у реквізитах аграрної ноти, з нарахованими сумами, що підлягають безспірному стягненню з боржника, здійснюється програмно-технічними засобами Реєстру.

Сума, зазначена в абзаці першому цієї частини, включається до окремої спеціальної виписки з Реєстру.

10. У разі недостатності або відсутності застави за аграрною нотою для задоволення вимог кредитора стягнення заборгованості за аграрною нотою на підставі спеціальної виписки з Реєстру (якщо це передбачено в реквізитах аграрної ноти) чи виконавчого документа, виданого на виконання судового рішення, рішення міжнародного комерційного арбітражу або третейського суду, здійснюється шляхом звернення стягнення на інше майно боржника, а також інших осіб, які несуть солідарну відповідальність разом з боржником.

Звернення стягнення заборгованості за аграрною нотою на земельні ділянки сільськогосподарського призначення, що перебувають у власності боржника або осіб, які несуть солідарну відповідальність разом з боржником, забороняється.

11. Кредитор за аграрною нотою, виданою раніше, має переважне право на задоволення своїх вимог за рахунок предмета застави за аграрною нотою порівняно з кредиторами за аграрними нотами, виданими пізніше тим самим боржником щодо тієї самої сільськогосподарської продукції.

12. У разі якщо кредитор отримав аграрну ноту від попереднього кредитора, він має право задовольнити свої вимоги за рахунок майна такого попереднього кредитора, якщо такий кредитор передав аграрну ноту, зазначивши, що передає її з порукою. Задоволення таких вимог здійснюється на підставі спеціальної виписки з Реєстру. Якщо попередній кредитор виконав зобов'язання за аграрною нотою за рахунок власного майна, такий кредитор набуває право зворотної вимоги (регресу) до кожного з попередніх порівняно з ним кредиторів, які передали таку аграрну ноту наступному кредиторі з порукою, та боржника.

Стаття 24. Відповідальність за невиконання вимог цього Закону

1. У разі невнесення відповідного запису особою, яка зобов'язана внести запис до Реєстру після виконання зобов'язання за аграрною нотою у повному обсязі, частково або кожної з частин зобов'язання (у разі виконання зобов'язання за аграрною нотою частинами) або після виникнення підстави для припинення зобов'язання за аграрною нотою з інших підстав, ніж виконання, протягом п'яти календарних днів з дати виконання зобов'язання або виникнення підстави для припинення зобов'язання за аграрною нотою така особа зобов'язана сплатити боржнику штраф у розмірі однієї мінімальної заробітної плати, встановленої на момент невиконання зобов'язання.

У разі продовження порушення понад один місяць з дати виконання зобов'язання або виникнення підстави для припинення зобов'язання за аграрною нотою така особа зобов'язана відшкодувати всі заподіяні збитки особі, якій їх заподіяно, а також сплатити такий особі штраф у розмірі десяти мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, встановленої на момент невиконання зобов'язання про внесення запису до Реєстру.

2. У разі невнесення відповідного запису особою, яка зобов'язана внести запис до Реєстру після виконання зобов'язання за аграрною нотою у повному обсязі, частково або кожної з частин зобов'язання (у разі виконання зобов'язання за аграрною нотою частинами) або після виникнення підстави для припинення зобов'язання за аграрною нотою з інших підстав, ніж виконання, понад один місяць з дати виконання зобов'язання або виникнення підстави для припинення зобов'язання за аграрною нотою така особа зобов'язана відшкодувати всі заподіяні збитки особі, якій їх заподіяно, а також сплатити такий особі штраф у розмірі ста мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, встановленої на момент невиконання зобов'язання про внесення запису до Реєстру.

3. У разі невнесення відповідного запису особою, яка зобов'язана внести запис до Реєстру після виконання зобов'язання за аграрною нотою у повному обсязі, частково або кожної з частин зобов'язання (у разі виконання зобов'язання за аграрною нотою частинами) або після виникнення підстави для припинення зобов'язання за аграрною нотою з інших підстав, ніж виконання, понад шість місяців з дати виконання зобов'язання або виникнення підстави для припинення зобов'язання за аграрною нотою така особа зобов'язана відшкодувати всі заподіяні збитки особі, якій їх заподіяно, а також сплатити такий особі штраф у розмірі трьохсот мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, встановленої на момент невиконання зобов'язання про внесення запису до Реєстру.

4. У разі невиконання боржником зобов'язання щодо повідомлення кредитора про перехід права власності або права користування земельною ділянкою, сільськогосподарська продукція з якої є предметом застави за аграрною нотою, протягом п'яти робочих днів з дня зазначеного переходу такий боржник зобов'язаний відшкодувати кредиторію всі завдані йому збитки, а також сплатити йому штраф у розмірі десяти мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, встановленої на момент невиконання зобов'язання щодо повідомлення кредитора, із розрахунку за кожний цілий гектар площі переданих земельних ділянок.

Положення цієї частини застосовуються до кожного випадку неповідомлення кредитора про перехід права власності або права користування земельною ділянкою щодо кожної окремої земельної ділянки.

5. У разі невиконання боржником зобов'язання щодо повідомлення кредитора про кількість, якість, місцезнаходження зібраної (отриманої) сільськогосподарської продукції протягом п'яти робочих днів з дати завершення виробництва (збирання) сільськогосподарської продукції такий боржник зобов'язаний відшкодувати кредиторію всі завдані йому збитки, а також сплатити йому штраф у розмірі десяти мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, встановленої на момент невиконання зобов'язання щодо повідомлення кредитора.

Розділ VI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2025 року, крім пунктів 3—6 цього розділу, які набирають чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

2. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

- 1) друге речення частини шостої статті 344 Господарського кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 18—22, ст. 144) після слів «боргова розписка» доповнити словами «аграрна нота»;
- 2) у Цивільному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40—44, ст. 356):

а) частину першу статті 194 викласти в такій редакції:

«1. Цінний папір як об'єкт цивільних прав, форма існування якого встановлюється законом, поспідує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) та особи, яка має права на цінний папір, передача виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі іншим особам прав на цінний папір та прав за цінним папером або обмеження такої можливості у випадках та порядку, передбачених законом»;

б) частину другу статті 196 виключити;

3) частину другу статті 74 Господарського процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436) доповнити абзацом другим такого змісту:

«У справах про невиконання боржником умов договору оренди, суборенди, емфітевзису, суперфіцію, якщо таке порушення може мати наслідком припинення права користування земельною ділянкою, що зазначена в аграрній ноті як місце вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання майбутньої сільськогосподарської продукції, особа, яка передала в користування боржника за аграрною нотою таку земельну ділянку, повинна надати суду докази здійснення нею заходів досудового врегулювання спору, передбачених Законом України «Про аграрні ноти»;

4) частину другу статті 81 Цивільного процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436) доповнити абзацом третім такого змісту:

«У справах про невиконання боржником умов договору оренди, суборенди, емфітевзису, суперфіцію, якщо таке порушення може мати наслідком припинення права користування земельною ділянкою, що зазначена в аграрній ноті як місце вирощування, збирання, виробництва, переробки, зберігання та/або утримання майбутньої сільськогосподарської продукції, особа, яка передала в користування боржника за аграрною нотою таку земельну ділянку, повинна надати суду докази здійснення нею заходів досудового врегулювання спору, передбачених Законом України «Про аграрні ноти»;

5) у Законі України «Про недержавне пенсійне забезпечення» (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 47—48, ст. 372 із наступними змінами):

- а) у другому реченні частини дванадцятої статті 6 слова «а також особливості їх реєстрації як фінансової установи» виключити;
- б) у статті 11:

в абзаці першому частини першої слова «та фінансової установи» виключити; третє речення частини другої виключити;

у другому реченні частини шостої слова «реєстрації пенсійного фонду як фінансової установи» замінити словами «включенні до реєстру недержавних пенсійних фондів»;

в) у частині п'ятій статті 12 слова «з дня реєстрації пенсійного фонду як фінансової установи» замінити словами «з дня включення пенсійного фонду до реєстру недержавних пенсійних фондів», а слова «про скасування реєстрації зазначеного пенсійного фонду як фінансової установи» — словами «про виключення зазначеного пенсійного фонду з реєстру недержавних пенсійних фондів»;

г) у статті 19:

назву викласти в такій редакції:

«Стаття 19. Виключення пенсійного фонду з реєстру недержавних пенсійних фондів внаслідок його ліквідації»;

у частині першій слова «Скасування реєстрації пенсійного фонду як фінансової установи» замінити словами «Виключення пенсійного фонду з реєстру недержавних пенсійних фондів»;

г) у статті 47:

частину другу доповнити пунктом 2² такого змісту:

«2²) депозитних сертифікатів банків»;

абзац сьомий частини третьої після слів «не застосовуються до» доповнити словами «депозитних сертифікатів банків та»;

д) у тексті Закону слова «Державного реєстру фінансових установ» замінити словами «реєстру недержавних пенсійних фондів»;

6) Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 11, ст. 140 із наступними змінами) доповнити статтею 28¹ такого змісту:

«Стаття 28¹. Звернення стягнення на предмет застави за аграрною нотою на підставі спеціальної виписки з Реєстру аграрних нот

Положення статей 27 і 28 цього Закону не застосовуються до відносин щодо звернення стягнення на предмет застави за аграрною нотою на підставі спеціальної виписки з Реєстру аграрних нот.

Відомості про звернення стягнення на предмет застави за аграрною нотою реєструються в Державному реєстрі. Кредитор за аграрною нотою має право на отримання спеціальної виписки з Реєстру аграрних нот, на підставі якої звертається стягнення на предмет застави за аграрною нотою, невідкладно після реєстрації»;

7) друге речення абзацу першого частини четвертої статті 48 Закону України «Про інститути спільного інвестування» (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 29, ст. 337; із змінами, внесеними законами України від 19 червня 2020 року № 738-IX та 15 верпня 2022 року № 2518-IX) після слів «оформлені векселями» доповнити словами «аграрними нотами»;

8) частину другу статті 2 Закону України «Про адміністративні послуги» (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 32, ст. 409 із наступними змінами) доповнити пунктом 20 такого змісту:

«20) здійснення адміністратором Реєстру аграрних нот дій у Реєстрі аграрних нот»;

9) у Законі України «Про депозитарну систему України» (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 39, ст. 517 із наступними змінами):

- а) в абзаці першому преамбули слова «емісійні» та «емісійних» виключити;
- б) у частині першій статті 1:

доповнити пунктом 7¹ такого змісту:

«7¹) документ про введення неемісійного цінного папера до системи депозитарного обліку — документ, що містить інформацію про неемісійний цінний папір, права та обов'язки за ним, є підставою для обліку відповідного цінного папера, прав на нього, прав та обов'язків за ним, оформляється особою, яка має намір його видати в електронній формі існування або перевести в електронну форму існування та керуватися облік до депозитарної системи України, депонується у Центральному депозитарії та зберігається ним»;

у пункті 8 слова «певного випуску» виключити;

пункт 11 викласти в такій редакції:

«11) корпоративні операції — операції емітента або особи, яка видала неемісійний цінний папір, щодо емісії, викупу, дроблення, консолідації, конвертації, погашення, анулювання, виплати доходу за цінними паперами, а також пов'язані з припиненням емітента або особи, яка видала неемісійний цінний папір, змінюю розміру статутного капіталу емітента або особи, яка видала неемісійний цінний папір, а також інші операції за переліком, визначеним Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі — Комісія)»;

у пункті 12 слова «відповідного випуску» виключити;

пункт 14 доповнити словами «або із обов'язку особи, яка видала неемісійний цінний папір, за виданим нею цінним папером»;

у пункті 19 слова «певного випуску» та «за цим випуском» виключити;

в) в абзаці першому частини першої статті 4 слова «на рахунках у» замінити словами «та неемісійні цінні папери на рахунках у», після слів «інформації про емітентів» доповнити словами «або осіб, які видали неемісійні цінні папери», а слова «ідентифікувати емісійні цінні» замінити словами «ідентифікувати цінні»;

г) статтю 5 після частини четвертої доповнити новою частиною такого змісту:

«5. Рахунок у цінних паперах особи, яка видала неемісійний цінний папір, відкривається такої особи Центральним депозитарієм на підставі договору про введення неемісійних цінних паперів до системи депозитарного обліку, відповідно до якого Центральний депозитарій здійснює проведення депозитарних операцій відповідно до законодавства. На такому рахунку у цінних паперах у порядку, встановленому законодавством та внутрішніми документами Центрального депозитарію, обліковуються цінні папери, видані особою, яка видала неемісійний цінний папір, та введени до системи депозитарного обліку, обмеження прав на них».

У зв'язку з цим частини п'яту — восьму вважати відповідно частинами шостою — дев'ятою;

г) частину першу статті 6 доповнити абзацом шостим такого змісту:

«Порядок та особливості здійснення депозитарного обліку неемісійних цінних паперів, порядок введення неемісійного цінного папера до системи депозитарного обліку встановлюються Комісією»;

д) у статті 9:

абзац другий частини першої доповнити реченням такого змісту: «Центральний депозитарій веде депозитарний облік неемісійних цінних паперів, перелік яких встановлений Комісією»;

у частині восьмій:

пункт 2 викласти в такій редакції:

«2) ведення обліку цінних паперів, прав за цінними паперами у розрізі всього випуску або неемісійного цінного папера та обов'язків за цінними паперами (крім цінних паперів, віднесених до компетенції Національного банку України) на підставі депонування глобальної сертифіката та/або тимчасового глобального сертифіката або документа про введення неемісійного цінного папера до системи депозитарного обліку»;

доповнити пунктом 14 такого змісту:

«14) виконання функцій держателя та адміністратора Реєстру аграрних нот у порядку, визначеному законом»;

е) у частині першій статті 16:

абзац другий після слів «є емітенти» доповнити словами «та особи, які видали неемісійний цінний папір»;

абзац третій викласти в такій редакції:

«Депозитарними активами для Центрального депозитарію є глобальні сертифікати цінних паперів і тимчасові глобальні сертифікати цінних паперів, документи щодо введення неемісійного цінного папера до системи депозитарного обліку, сертифікати знерухомлених цінних паперів на пред'явника, а також записи на рахунках у цінних паперах Центрального депозитарію у депозитаріях іноземних держав та у міжнародних депозитарно-клірингових установах»;

е) у частині першій статті 18 слова «емітента» виключити;

ж) у частині п'ятій статті 20:

в абзаці першому слова «на підставі укладеного з емітентом договору забезпечує здійснення емітентом погашення» замінити словами «на підставі договору, укладеного з емітентом або з особою, яка видала неемісійний цінний папір, забезпечує здійснення погашення»;

абзац другий після слів «здійснення емітентом» доповнити словами «або особою, яка видала неемісійний цінний папір»;

з) у статті 22:

у назві та тексті слово «іменних» виключити;

у частині першій слова «за емісійними» виключити;

у частині п'ятій:

абзац перший після слів «розпорядження від емітента» доповнити словами «або особи, яка видала неемісійний цінний папір»;

абзац другий після слів «Емітент або» доповнити словами «особа, яка видала неемісійний цінний папір, або»;

и) у частині другій статті 24:

в абзаці четвертому слово «іменних» виключити;

після абзацу четвертого доповнити новим абзацом такого змісту:

«особа, яка видала неемісійний цінний папір, — стосовно інформації, що міститься на її рахунку в цінних паперах, відкритому Центральним депозитарієм, а також стосовно інформації з реєстру власників цінних паперів».

У зв'язку з цим абзаці п'ятий — дев'ятий вважати відповідно абзацами шостим — десятим;

і) у статті 25:

абзац перший частини сьомої викласти в такій редакції:

«7. Центральним депозитарієм та Національним банком України розкривається інформація, що міститься у системі депозитарного обліку, стосовно кількості цінних паперів певного випуску конкретного емітента або стосовно кількості цінних паперів особи, яка видала неемісійний цінний папір, на рахунку конкретного клієнта Центрального депозитарію або Національного банку України станом на визначену дату, стосовно операцій з цінними паперами певного випуску конкретного емітента або стосовно операцій з певними цінними паперами особи, яка видала неемісійний цінний папір, на рахунках клієнтів Центрального депозитарію або Національного банку України за визначений період та стосовно переліку клієнтів Центрального депозитарію або Національного банку України, на рахунках яких містилися цінні папери певного випуску конкретного емітента, або особи, яка видала неемісійний цінний папір, станом на визначену дату, у таких випадках»;

після частини сьомої доповнити новою частиною такого змісту:

«8. Центральний депозитарій розкриває інформацію, що міститься у системі депозитарного обліку щодо аграрних нот, з метою її надання до Реєстру аграрних нот у порядку та випадках, встановлених Комісією».

У зв'язку з цим частини восьму і дев'яту вважати відповідно частинами дев'ятою і десятою;

10) у Законі України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 1, ст. 9 із наступними змінами):

а) частину четверту статті 18 доповнити абзацом третім такого змісту:

«Під час проведення державної реєстрації права власності та інших речових прав на земельні ділянки сільськогосподарського призначення (крім земельних ділянок для ведення садівництва) державний реєстратор обов'язково використовує відомості з Реєстру аграрних нот з метою встановлення наявності чи відсутності факту використання відповідної земельної ділянки, зазначено

3. Встановити, що датою початку функціонування Реєстру аграрних нот є 1 січня 2025 року.

4. Кабінету Міністрів України до 1 січня 2025 року забезпечити:

1) здійснення взаємодії між Реєстром аграрних нот та Державним реєстром обтяжень рухомого майна, Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, Державним реєстром актів цивільного стану громадян, Єдиним державним демографічним реєстром, Реєстром аграрних розписок, Державним земельним кадастром, іншими інформаційними та інформаційно-комунікаційними системами, реєстрами та базами даних, необхідними для перевірки інформації при вчиненні правочинів з аграрними нотами;

2) визначення Міністерством юстиції України за погодженням з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку особливостей взаємодії Центрального депозитарію цінних паперів з органами та особами, які здійснюють примусове виконання за виконавчими документами, при пред'явленні до виконання спеціальної виписки з Реєстру аграрних нот;

3) прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону; 4) приведення своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом; 5) приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

5. Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку прийняти нормативно-правові акти, передбачені цим Законом, та забезпечити набрання ними чинності з 1 січня 2025 року.

6. Міністерству цифрової трансформації України до 1 січня 2025 року забезпечити підключення Публічного акціонерного товариства «Національний депозитарій України» до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта».

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ.

м. Київ, 22 лютого 2024 року. № 3586-IX.

4. Особливості видачі, обігу, обліку та припинення зобов'язань за аграрними нотами, а також стягнення за аграрними нотами визначаються законодавством»; д) пункт 3 частини дванадцятої статті 36 викласти в такій редакції:

«3) вчинення правочинів з використанням неемісійних цінних паперів»;

е) частини четверту і п'яту статті 92 викласти в такій редакції:

«4. Емісія депозитних сертифікатів банків здійснюється за такими етапами: 1) прийняття рішення про емісію депозитних сертифікатів банків органом (особою) емітента, уповноваженим приймати таке рішення;

2) укладення з Центральним депозитарієм цінних паперів договору про обслуговування випусків цінних паперів (за відсутності такого договору);

3) присвоєння випуску депозитних сертифікатів банків коду ISIN та отримання емітентом коду LEI;

4) подання до Центрального депозитарію цінних паперів рішення про емісію, глобального сертифіката випуску депозитних сертифікатів банку та інших документів, визначених законодавством;

5) реєстрація Центральним депозитарієм цінних паперів випуску депозитних сертифікатів банку, депонування Центральним депозитарієм цінних паперів глобального сертифіката.

5. Положення частин першої — третьої цієї статті щодо отримання емітентом коду LEI застосовуються у разі здійснення емісії цінних паперів, що поєднується з публічною пропозицією таких цінних паперів.

Положення частини четвертої цієї статті щодо отримання емітентом коду LEI застосовуються у разі, якщо відчуження зареєстрованого випуску депозитних сертифікатів банку буде здійснюватися шляхом публічної пропозиції таких цінних паперів»;

е) у частині другій статті 97:

пункт 2 викласти в такій редакції:

«2) емітентом у процесі відчуження цінних паперів власного випуску»;

доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4) емітентом у процесі відчуження зареєстрованого випуску депозитних сертифікатів банків».

Закон України

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління

Верховна Рада України **постановляє**:

1. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Господарському кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 18—22, ст. 144):

1) у статті 65:

частину третю викласти в такій редакції:

«3. Для керівництва господарською діяльністю підприємства власник (власники) безпосередньо або через уповноважені органи чи наглядова рада такого підприємства (у разі її утворення) призначає (обирає) виконавчий орган (одноосібний чи колегіальний) підприємства, який є підзвітним власнику, його уповноваженому органу чи наглядовій раді (у разі її утворення). Керівник підприємства (одноосібний виконавчий орган), головний бухгалтер, голова та члени наглядової ради (у разі її утворення), голова та члени колегіального виконавчого органу підприємства є посадовими особами такого підприємства. Статутом підприємства посадовими особами підприємства можуть бути визнані й інші особи. Посадові особи підприємства мають обов'язки перед підприємством, передбачені законом, зокрема щодо належного, добросовісного та ефективного управління підприємством (фідучіарні обов'язки)»;

доповнити частинною одинадцятою такого змісту:

«11. У підприємствах, у яких утворення наглядової ради не є обов'язковим відповідно до застосовного законодавства, за рішенням уповноваженого органу управління може бути створена однорівнева структура управління відповідно до порядку, передбаченого Законом України «Про акціонерні товариства». У разі створення однорівневої структури управління до ради директорів застосовуються усі положення цього Кодексу щодо наглядової ради, а до невиконавчого члена ради директорів — усі положення цього Кодексу щодо члена наглядової ради»;

«4. Державні підприємства, у тому числі господарські товариства (крім банків), у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать державі, здійснюють залучення внутрішніх довгострокових (більше одного року) та зовнішніх кредитів (позик), надають гарантії або є поручителями за такими зобов'язаннями за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну фінансову політику, здійснюють залучення внутрішніх короткострокових (до одного року) кредитів (позик), надають гарантії або є поручителями за такими зобов'язаннями — за погодженням з органом виконавчої влади, який здійснює функції управління державною власністю. Порядок таких погоджень встановлюється Кабінетом Міністрів України»;

3) абзац перший частини восьмої статті 73 викласти в такій редакції:

«8. Річна фінансова звітність державного унітарного підприємства підлягає обов'язковій перевірці суб'єктом аудиторської діяльності відповідно до законодавства»; 4) статтю 75 викласти в такій редакції: «Стаття 75. Особливості господарської діяльності державних комерційних підприємств 1. Державне комерційне підприємство (крім банків) зобов'язане розробляти та затверджувати стратегічний план розвитку, а також складати і виконувати річний фінансовий план, інвестиційні плани на рік та на середньострокову перспективу (три — п'ять років) відповідно до закону та у строки, встановлені цією статтею. 2. Фінансовий план державного комерційного підприємства та інвестиційний план на рік підлягають затвердженню до 1 вересня року, що передує плановому (крім підприємств електроенергетики, діяльність яких регулюється шляхом затвердження ліцензійних умов Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, фінансові плани яких затверджуються до 31 грудня), якщо інше не встановлено законом, та можуть переглядатися протягом усього планового періоду.

Стратегічний план розвитку, інвестиційний план на рік та інвестиційний план на середньострокову перспективу, фінансовий план державного комерційного підприємства затверджуються наглядовою радою. Протягом п'яти робочих днів після затвердження фінансового плану наглядова рада подає фінансовий план та зведені основні фінансові показники державного комерційного підприємства до органу, до сфери управління якого належить таке підприємство, а також до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, у порядку та строки, передбачені законодавством. Стратегічний план розвитку після його затвердження підлягає оприлюдненню на веб-сайті державного комерційного підприємства та на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, а також розміщується для ознайомлення із забезпеченням постійного вільного доступу у повному обсязі, крім інформації, віднесеної відповідно до законодавства до інформації з обмеженим доступом.

Фінансовий план, стратегічний план розвитку, інвестиційний план на середньострокову перспективу державного комерційного підприємства, яке є суб'єктом природних монополій або плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку якого перевищує 50 мільйонів гривень, включає окремі фінансові показники, а саме коефіцієнти рентабельності, ліквідності та платоспроможності, а також обсяги виплат на користь держави, бюджетного фінансування та квазіфінансальних операцій, що визначені у листах очікуваня власника, після їх погодження центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику, в окремих випадках — за додатковою участю Кабінету Міністрів України, на основі пропозицій загальних зборів такого господарсько-го товариства, у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України. Державні комерційні підприємства електроенергетики, діяльність яких регулюється шляхом затвердження ліцензійних умов Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щороку складають фінансовий план з урахуванням затвердженої цією комісією структури тарифів на електричну та теплову енергію. Фінансові плани таких державних комерційних підприємств електроенергетики підлягають затвердженню до 31 грудня року, що передує плановому.

За несвочасне подання на розгляд, погодження або затвердження річного фінансового плану та звіту про його виконання посадові особи державного комерційного підприємства несуть відповідальність, установлену законом. 3. Органи, до сфери управління яких входять державні комерційні підприємства, подають до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, до 1 вересня року, що передує плановому, зведені показники фінансових планів та фінансові плани у розрізі окремих державних комерційних підприємств, що входять до сфери їх управління.

4. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері управління об'єктами державної власності, затверджує типову форму подання даних та методичні рекомендації щодо розроблення фінансового плану державного комерційного підприємства. 5. Державне комерційне підприємство не має права безоплатно передавати належне йому майно іншим юридичним особам чи громадянам, крім випадків, передбачених законом. Відчужувати майно державного комерційного підприємства, що належить до основних фондів, державне комерційне підприємство має право виключно шляхом продажу на електронному аукціоні. Якщо ринкова вартість майна, що належить до основних фондів та підлягає відчуженню, становить від 10 відсотків до 25 відсотків вартості активів державного комерційного підприємства за даними останньої річної фінансової звітності, відчуження здійснюється шляхом продажу на електронному аукціоні за рішенням наглядової ради та

5 Голос України

Наглядова рада має право прийняти рішення про передачу для вирішення уповноваженим органом управління державного унітарного підприємства, включення до порядку денного загальних зборів господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, будь-якого питання, віднесеного до її виключної компетенції законом або статутом.

2. Кількісний склад наглядової ради державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, визначається статутом та не може становити менше п'яти та більше дев'яти осіб.

До складу наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, включаються незалежні члени наглядової ради, кількість яких повинна становити більшість членів наглядової ради.

Кандидати на посаду члена наглядової ради державного унітарного підприємства добираються та призначаються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Добір кандидатів на посаду члена наглядової ради здійснюється з дотриманням принципів колективної придатності, різноманітності складу, рівності вимог, професійності, відкритості і прозорості та розпочинається не пізніше ніж за три місяці до закінчення строку повноважень відповідного члена наглядової ради (якщо у зазначений строк не прийнято рішення про продовження строку його повноважень) або не пізніше 10 днів з дня дострокового припинення повноважень.

Кандидатури осіб, які пропонується суб'єктом управління об'єктами державної власності, що здійснює управління корпоративними правами держави в господарському товаристві, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, до обрання членами наглядової ради господарського товариства, добираються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Добір кандидатів на посаду члена наглядової ради здійснюється з дотриманням принципів колективної придатності, різноманітності складу, рівності вимог, професійності, відкритості і прозорості та розпочинається не пізніше ніж за три місяці до закінчення строку повноважень відповідного члена наглядової ради (якщо у зазначений строк не прийнято рішення про продовження строку його повноважень) або не пізніше 10 днів з дня дострокового припинення повноважень. Члени наглядової ради господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, обираються (призначаються) згідно із Законом України «Про акціонерні товариства», іншими законами, що регулюють діяльність таких господарських товариств.

Кваліфікаційні вимоги до члена наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, затверджує Кабінет Міністрів України. Додаткові кваліфікаційні вимоги до незалежного члена наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, можуть бути визначені статутом, положенням про наглядову раду та/або положенням про принципи формування наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.

Строк повноважень члена наглядової ради становить три роки. Уповноважений орган управління державного унітарного підприємства, загальні збори акціонерів (учасників) господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, затверджують умови цивільно-правових договорів та визначають особу, яка уповноважується на підписання таких договорів із членами наглядової ради. Цивільно-правовий договір, укладений з членом наглядової ради, є оплатним, якщо інше не передбачено законом.

Суб'єкт управління об'єктами державної власності, загальні збори господарського товариства можуть прийняти рішення про призначення на новий строк членів наглядової ради державного унітарного підприємства або господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, які відповідають вимогам, визначеним цим Законом»;

«4. Керівником державних унітарних підприємств та членам колегіального виконавчого органу (особі, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, забороняється суміщати таку діяльність з будь-якою підприємницькою чи іншою оплачуваною діяльністю, крім отримання авторської винагороди, наукової та викладацької діяльності та/або випадків схвалення такої діяльності наглядовою радою такого державного унітарного підприємства або господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, керівником чи членом колегіального виконавчого органу (особою, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) якого є відповідна особа, а в разі відсутності наглядової ради — відповідним суб'єктом управління об'єктами державної власності (для державного унітарного підприємства) чи загальними зборами товариства (для господарського товариства).

Керівники, голова та члени колегіального виконавчого органу (особа, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу), члени наглядової ради державного унітарного підприємства або господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, які не є громадянами України, повинні володіти українською або англійською мовою на рівні, достатньому для ділового спілкування»;

доповнити частинами восьмою і дев'ятою такого змісту:

«8. З урахуванням частини сьомої цієї статті повноваження члена наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, можуть бути припинені достроково виключно з таких підстав:

1) невиконання державним унітарним підприємством, господарським товариством цілей діяльності, визначених у листі очікувань власника, про що прийнято рішення уповноваженим органом управління державного унітарного підприємства, загальними зборами господарського товариства з урахуванням, зокрема, результатів оцінювання діяльності наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, відповідно до статті 11⁷ цього Закону;

2) виявлення фактів, що свідчать про невідповідність члена наглядової ради кваліфікаційним вимогам, незалежного члена наглядової ради — вимогам щодо незалежності. Інформація про виявлення таких фактів оприлюднюється на веб-сайті державного унітарного підприємства, господарського товариства протягом двох робочих днів з дня їх виявлення;

3) неналежне виконання членом наглядової ради обов'язків, визначених укладеним з ним цивільно-правовим договором та/або статутом, невідповідність члена наглядової ради вимогам щодо професійної придатності та ділової репутатії. Ініціювати дострокове припинення повноважень члена наглядової ради з підстав, визначених цим пунктом, може:

наглядова рада, яка за рішенням, що приймається не менше ніж двома третинами її персонального складу, направляє загальним збором (органу управління) вимогу про припинення повноважень члена наглядової ради. Порядок подання вимоги членами наглядової ради визначається наглядовою радою;

акціонер (учасник), якому належить не менше 5 відсотків акцій (часток), ініціює розгляд цього питання на загальних зборах (перед органом управління), за умови надання наглядовою радою висновку про обґрунтованість такого питання та/або з урахуванням результатів оцінювання діяльності наглядової ради. Порядок підготовки висновку членами наглядової ради визначається наглядовою радою;

4) подання членом наглядової ради особистої письмової заяви про припинення повноважень за власним бажанням, за умови що така заява подається не пізніше ніж за два тижні до припинення повноважень;

5) подання членом наглядової ради особистої письмової заяви про припинення повноважень у зв'язку з неможливістю виконувати свої повноваження за станом здоров'я або з інших підстав;

6) набрання законної сили вироком або рішенням суду, яким члена наглядової ради засуджено до покарання, що виключає можливість виконання обов'язків члена наглядової ради;

7) набрання законної сили судовим рішенням, яким члена наглядової ради притягнуто до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією;

8) смерть члена наглядової ради, визнання його неіснуючим, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім або оголошення померлим;

9) набрання законної сили рішенням суду, яким члена наглядової ради визнано винним у порушенні частини третьої статті 92 Цивільного кодексу України;

10) отримання господарським товариством (державним підприємством) письмового повідомлення про заміну члена наглядової ради, який є представником акціонера (учасника);

11) порушення членом наглядової ради обмежень, передбачених частиною третьою цієї статті;

12) відчуження акціонером (учасником), представником якого є член наглядової ради, всіх належних йому акцій (часток) товариства.

Рішення про дострокове припинення повноважень члена наглядової ради з підстав, передбачених пунктами 1—3 цієї частини, приймається органом управління державного унітарного підприємства або загальними зборами акціонерів (учасників) господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі. При цьому рішення про дострокове припинення повноважень з підстав, передбаченої пунктом 1 цієї частини, може прийматися лише щодо всього складу наглядової ради з урахуванням результатів оцінки діяльності наглядової ради відповідно до статті 11⁷ цього Закону, якщо члени наглядової ради не зможуть довести, що належним чином виконували обов'язки щодо державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, які покладаються законом на посадових осіб, або що виникли суттєві обставини, які члени наглядової ради не могли передбачити, за умови належного виконання ними обов'язків, які покладаються законом на посадових осіб. Рішення про дострокове припинення повноважень члена наглядової ради, обраного кумулятивним голосуванням відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства», з підстав, передбачених пунктами 2 і 3 цієї частини, приймається щодо всього складу наглядової ради водночас члени наглядової ради, при цьому члени наглядової ради, стосовно яких відсутні підстави припинення повноважень, можуть бути повторно обрані до складу наглядової ради.

Повноваження члена наглядової ради достроково припиняються з підстав, передбачених пунктами 4—12 цієї частини, з настанням відповідних обставин, без необхідності прийняття рішення уповноваженим органом управління державного унітарного підприємства або загальними зборами акціонерів (учасників) господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.

9. Державне унітарне підприємство, господарське товариство, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, повинно створити комплексну, адекватну та ефективну систему внутрішнього контролю, яка включає функції комплексу, управління ризиками та внутрішнього аудиту, з урахуванням особливостей свого виду діяльності, характеру та обсягів операцій, що здійснюються у ході провадження такої діяльності, та ризиків, властивих такій діяльності. Контроль за функціонуванням системи внутрішнього контролю здійснює наглядова рада»;

10) у статті 11³:

у частині першій:

«аза перший викласти в такій редакції:

«1. Незалежний член наглядової ради державного унітарного підприємства або, з урахуванням положень законів України, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, — це член наглядової ради, на якого відсутній будь-який вплив з боку інших осіб у процесі прийняття рішень під час виконання обов'язків члена наглядової ради. Зокрема, не може бути незалежним членом наглядової ради особа, яка»;

пункт 1 доповнити словами «крім обіймання посади незалежного члена наглядової ради»;

пункт 4 після слів «отримує або отримувала» доповнити словами «протягом попередніх трьох років»;

у пункті 5 слова «є власником корпоративних прав» замінити словами і цифрою «володіє (прямо або опосередковано) 5 і більше відсотками статутного капіталу»;

пункти 7, 9 і 10 викласти в такій редакції:

«7) є незалежним аудитором державного унітарного підприємства, господарського товариства, його дочірнього підприємства, філії, представництва чи іншого відокремленого підрозділу або була ним протягом певного періоду за останні три роки, що передували її призначенню (обранню) до наглядової ради»;

«9) має або мала протягом останнього року істотні ділові відносини з таким державним унітарним підприємством, господарським товариством, його дочірнім підприємством, філією, представництвом чи іншим відокремленим підрозділом безпосередньо як фізична особа — підприємець чи як акціонер (учасник), керівник або член виконавчого органу суб'єкта господарювання, який має або мав такі зв'язки. Для цілей цього пункту істотність ділових відносин визначається статутом або положенням про наглядову раду;

10) була сукупно більше 12 років членом наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства»;

доповнити пунктом 12 такого змісту:

«12) отримує винагороду за виконання функцій незалежного члена наглядової ради, якщо така винагорода є єдиним та/або основним джерелом доходу особи. Критерій та порядок перевірки єдиного та/або основного доходу незалежного члена наглядової ради встановлюється Кабінетом Міністрів України»;

абзац перший частини другої виключити;

доповнити частиною п'ятою такого змісту:

«5. Незалежність члена наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, підтверджується у письмовій формі його особистою заявою у таких випадках:

1) подання комісії з конкурсного відбору кандидатів на посаду незалежного члена наглядової ради документів для участі в конкурсному відборі;

2) оголошення про проведення загальних зборів акціонерів (учасників), до порядку денного яких включено питання про обрання відповідного кандидата на посаду незалежного члена наглядової ради;

3) оприлюднення рішення про обрання/переобрання відповідного кандидата на посаду незалежного члена наглядової ради у порядку розкриття інформації емітентами цінних паперів;

4) оприлюднення у складі річного звіту такого господарського товариства у порядку розкриття інформації емітентами цінних паперів;

5) щороку після обрання/переобрання незалежного члена наглядової ради державного унітарного підприємства»;

11) у статті 11⁴:

назву викласти в такій редакції:

«Стаття 11⁴. Компетенція та організація діяльності наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі»;

у частині першій:

пункт 1 викласти в такій редакції:

«1) затвердження стратегічного плану розвитку державного унітарного підприємства»;

доповнити пунктами 11—1³ такого змісту:

«1¹) затвердження річного фінансового плану та звіту про його виконання, річного інвестиційного плану, інвестиційного плану на середньострокову перспективу (три — п'ять років), показників результативності державного унітарного підприємства»;

1²) здійснення функцій управління ризиками державного унітарного підприємства»;

1³) надання пропозицій уповноваженому органу управління щодо коротко- та середньострокових фінансових, операційних і нефінансових цілей діяльності, які включаються до листа очікувань власника, зокрема, але не виключно, щодо окремих фінансових показників, а саме коефіцієнтів рентабельності, ліквідності та платоспроможності, а також обсягів виплат на користь держави, бюджетного фінансування та квазіфінансових операцій»;

у пункті 4 слова «крім акцій» виключити;

пункти 8 і 9 викласти в такій редакції:

«8) надання органу управління пропозицій щодо обрання суб'єкта аудиторської діяльності державного унітарного підприємства, визначення умов договору, що укладається з ним, встановлення розміру оплати його послуг;

9) прийняття рішення про надання згоди на вчинення значного господарського зобов'язання, предметом якого є майно, роботи або послуги, ринкова вартість яких становить від 10 відсотків до 25 відсотків вартості активів державного унітарного підприємства за даними останньої річної фінансової звітності, та про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю, якщо ринкова вартість предмета правочину із заінтересованістю не перевищує 10 відсотків вартості активів державного унітарного підприємства за даними останньої річної фінансової звітності, крім випадків, передбачених законом. Статутом державного унітарного підприємства може бути встановлено нижче граничне значення вартості майна, робіт або послуг чи суми коштів, що є предметом господарського зобов'язання, та додаткові критерії для віднесення правочину до такого, що до якого є заінтересованість, чи до значного господарського зобов'язання»;

у пункті 10 слова «обрання оцінювача» замінити словами «залучення суб'єкта оціночної діяльності — суб'єкта господарювання для проведення оцінювання»;

пункт 11 виключити;

доповнити пунктом 13¹ такого змісту:

«13¹) затвердження декларації схильності до ризиків державного унітарного підприємства»;

пункт 16 викласти в такій редакції:

«16) призначення та припинення повноважень керівника підрозділу внутрішнього аудиту державного унітарного підприємства (внутрішнього аудитора), затвердження умов трудових договорів, що укладаються з працівниками підрозділу внутрішнього аудиту (з внутрішнім аудитором), встановлення розміру їхньої винагороди, у тому числі заохочувальних та компенсаційних виплат»;

у пункті 17 слово «складення» замінити словом «підготовка»;

доповнити абзацями двадцять третім — двадцять п'ятим такого змісту:

«Компетенція наглядової ради акціонерного товариства, більше 50 відсотків акцій якого належать державі, визначається статутом відповідно до вимог Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та цього Закону.

У разі застосування одnorівневої структури управління державним унітарним підприємством, господарським товариством, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, у випадках, передбачених цим Законом, рада директорів вирішує всі питання діяльності такого державного унітарного підприємства, господарського товариства, крім питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів»;

після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

«2. Наглядова рада державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, у яких утворення наглядової ради є обов'язковим відповідно до статті 11² цього Закону, з числа її членів обов'язково утворює комітет з питань аудиту і комітет з питань призначень та винагород, голови і більшість членів яких є незалежними членами. Наглядова рада державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, має право утворювати відповідно до статуту, положення про наглядову раду й інші комітети з числа членів наглядової ради.

Наглядова рада державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, обов'язково призначає внутрішнього аудитора (підрозділ внутрішнього аудиту), який діє відповідно до положення, затвердженого наглядовою радою, і є підпорядкованим та підвизним наглядової ради та голові комітету з питань аудиту (у разі утворення). Внутрішній аудитор (працівники підрозділу внутрішнього аудиту) не може (не можуть) суміщати таку діяльність з будь-якою іншою діяльністю в такому державному унітарному підприємстві, господарському товаристві.

Засідання наглядової ради державного унітарного підприємства вважається правомочним, якщо на ньому присутні більше половини членів її загального складу. Під час голосування голова та кожний із членів наглядової ради мають один голос. У разі прийняття наглядовою радою рішення про укладення державним унітарним підприємством правочину, щодо вчинення якого є заінтересованість, члени наглядової ради, які є заінтересованими особами, не мають права голосу та не можуть будь-яким іншим чином брати участь у розгляді цього питання. Якщо всі члени наглядової ради є заінтересованими особами, рішення про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю вноситься на розгляд уповноваженого органу управління.

Рішення наглядової ради державного унітарного підприємства приймається простою більшістю голосів її членів, які беруть участь у засіданні та мають право голосу. При цьому член наглядової ради має право письмово викласти окрему думку з питань, що розглядаються. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови наглядової ради. Рішення наглядової ради, прийняті в межах її компетенції, є обов'язковими до виконання державним унітарним підприємством.

Організація проведення засідань та порядок прийняття рішень наглядової ради акціонерного товариства, більше 50 відсотків акцій якого належать державі визначаються відповідно до вимог Закону України «Про акціонерні товариства».

Організація проведення засідань та порядок прийняття рішень наглядової ради товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, більше 50 відсотків акцій якого належать державі, визначаються відповідно до вимог Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю».

Наглядова рада державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, щороку готує звіт про свою роботу, вимоги до якого встановлюються Кабінетом Міністрів України».

У зв'язку з цим частини другу — четверту вважати відповідно частинами третьою — п'ятою;

12) доповнити статтями 11⁶ і 11⁷ такого змісту:

«Стаття 11⁶. Політика державної власності, стратегічне та фінансове планування державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі»;

1. Кабінет Міністрів України затверджує Політику державної власності що визначає загальні принципи щодо таких питань:

1) обґрунтування та цілі залишення у державній власності державних унітарних підприємств та корпоративних прав у господарських товариствах з метою забезпечення національних економічних інтересів та у зв'язку з коротко- та довгостроковими планами економічного, соціального розвитку держави, що закріплені у державних програмах розвитку відповідних галузей економіки;

2) класифікація державних унітарних підприємств, господарських товариств відповідно до підстав залишення у державній власності, планів щодо приватизації, реорганізації або ліквідації, а також обґрунтування будь-якої іншої категоризації державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;

3) визначення категорій державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, перед якими ставляться нефінансові (у тому числі соціальні) цілі, зокрема щодо виконання спеціальних обов'язків, порядку обліку та компенсації понесених в зв'язку з цим витрат;

4) критерії обов'язковості утворення наглядової ради у державних унітарних підприємствах та господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;

5) плани щодо підвищення ефективності управління державним майном та діяльністю державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, збереження і підвищення балансової вартості активів державних унітарних підприємств, господарських товариств;

6) плани щодо приватизації об'єктів права державної власності;

7) керівні принципи щодо реалізації прав держави як власника державних унітарних підприємств та корпоративних прав держави у господарських товариствах;

8) вимоги щодо звітності, принципи встановлення цілей діяльності (зокрема норм прибутку) господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;

9) вимоги щодо прозорості та розкриття інформації державних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;

10) принципи організації управління державним майном та діяльністю державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, у тому числі розподіл функцій власника, регулятора та органу, що визначає політику щодо підприємств державного сектору економіки, розподіл повноважень між уповноваженим органом управління та органами державного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.

Невід'ємними частинами Політики державної власності є:

Політика винагороди керівників державних унітарних підприємств та голів виконавчих органів господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, з урахуванням результатів їхньої фінансово-господарської діяльності, що визначає принципи та методологічні підходи до встановлення такої винагороди;

Політика винагороди керівників державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, з урахуванням результатів їхньої фінансово-господарської діяльності, що визначає принципи та методологічні підходи до встановлення такої винагороди;

Державна дивідендна політика, що визначає загальні принципи та методологічні підходи щодо питань визначення розмірів та сплати дивідендів до державного бюджету, включаючи принцип забезпечення балансу між короткостроковими фіскальними цілями держави та довгостроковими цілями державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких є акції (частки), що прямо чи опосередковано належать державі.

Кабінет Міністрів України регулярно, не менше одного разу на п'ять років, переглядає Політику державної власності. Політика державної власності підлягає оприлюдненню.

Під час розроблення проекту Політики державної власності, а також під час регулярного її перегляду проводяться обов'язкові консультації з громадськістю.

2. На підставі Політики державної власності та після консультації з наглядовою радою уповноважений орган управління державного унітарного підприємства, загальні збори акціонерів (учасників) господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, щороку затверджують лист очікувань власника, що включає коротко- та середньострокові фінансові, операційні і нефінансові цілі діяльності державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, що визначаються з урахуванням стратегічних планів розвитку таких підприємств, господарських товариств. Лист очікувань власника підлягає оприлюдненню.

У листі очікувань власника державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, що є суб'єктами природних монополій або плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 м

Погодження фінансових показників, які мають бути включені до листа очікувань власника державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, що є суб'єктом природних монополій або плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку якого перевищує 50 мільйонів гривень, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику, та органом управління державного унітарного підприємства або загальними зборами такого господарського товариства здійснюється не пізніше ніж за два місяці до кінцевого строку затвердження фінансового плану, стратегічного плану розвитку чи інвестиційного плану на середньострокову перспективу. Якщо у межах зазначених строків такі фінансові показники не узгоджені, протягом наступного місяця їх погодження здійснюється Кабінетом Міністрів України.

На підставі фінансових планів державне унітарне підприємство, господарське товариство, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, прогнозує отримання доходів і здійснює видатки, визначає обсяг та спрямування коштів протягом року, в тому числі визначає плановий розмір частини прибутку, яка спрямовується до державного бюджету як дивиденди, на основі прогнозованого рівня прибутку, з урахуванням листа очікувань власника та оцінювання ризиків діяльності.

5. Керівник державного унітарного підприємства, виконавчий орган господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, звітують перед наглядовою радою про виконання стратегічного плану розвитку, фінансового та інвестиційних планів, коротко- та середньострокових фінансових, операційних і нефінансових цілей діяльності. З урахуванням такого звіту наглядова рада звітує перед уповноваженим органом управління державного унітарного підприємства, загальними зборами господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, про стан виконання стратегічного плану розвитку та цілей діяльності, а також про заходи, вжиті наглядовою радою.

Стаття 117. Оцінювання діяльності наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі

1. Діяльність наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, у яких утворення наглядової ради є обов'язковим відповідно до статті 112 цього Закону, підлягає оцінюванню, що здійснюється не менше одного разу на три роки у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, з урахуванням вимог цієї статті. Результати оцінювання діяльності наглядової ради оприлюднюються на веб-сайті державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, протягом двох робочих днів з дня їх затвердження.

Результати оцінювання діяльності наглядової ради затверджуються рішенням уповноваженого органу управління державного унітарного підприємства, загальними зборами господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, з урахуванням висновку незалежного консультанта (у разі його залучення) та/або звіту, та/або самооцінки, та/або поєнань наглядової ради щодо результатів діяльності такого державного унітарного підприємства, господарського товариства.

Порядок оцінювання діяльності наглядової ради, що затверджується Кабінетом Міністрів України, містить положення, які визначають:

критерії обов'язковості залучення незалежного консультанта для здійснення оцінювання діяльності наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;

порядок відбору незалежного консультанта, який здійснює оцінювання діяльності наглядової ради, та вимоги до такого консультанта (у разі залучення);

елементи оцінювання, щодо яких встановлюються висновки в рамках оцінювання діяльності наглядової ради;

порядок, обґрунтування та виключний перелік підстав для прийняття уповноваженим органом управління державного унітарного підприємства, загальними зборами господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, рішення за результатами оцінювання діяльності наглядової ради;

13) статтю 14 викласти в такій редакції:

«Стаття 14. Винагорода та страхування відповідальності керівників і членів наглядових рад державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі

1. Наглядова рада визначає розмір оплати праці і винагороди керівника державного унітарного підприємства, голови виконавчого органу господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, на основі принципів, визначених Політикою винагороди керівників державних унітарних підприємств та голів виконавчих органів господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, затвердженою Кабінетом Міністрів України.

Винагорода членів виконавчого органу і членів наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, має бути розумно обґрунтованою щодо аналогічних ринкових показників розмірів і умов виплати винагороди у відповідному секторі економіки з урахуванням обставин та умов діяльності конкретного підприємства або товариства.

2. Члени наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, мають право на оплату своєї діяльності та компенсацію витрат, пов'язаних з виконанням своїх функцій, за рахунок такого державного унітарного підприємства, господарського товариства на підставі Політики винагороди членів наглядових рад державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, затвердженої Кабінетом Міністрів України.

3. Відповідальність керівників, членів колегіального виконавчого органу, членів наглядової ради державного унітарного підприємства, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, а також членів наглядової ради, що входить до складу винагороди таких керівників, членів колегіального виконавчого органу, членів наглядової ради, не є формою оплати праці або компенсаційними виплатами на їхню користь.

4. Господарські товариства, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, в яких створення наглядової ради є обов'язковим відповідно до статті 112 цього Закону, щороку затверджують звіт про винагороду членів виконавчого органу, членів наглядової ради та оприлюднюють його на веб-сайті такого господарського товариства. Вимоги до структури, порядку затвердження та обсягу інформації звіту про винагороду членів виконавчого органу, членів наглядової ради господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, визначаються рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, а щодо банків – Національним банком України»;

14) у статті 16:

частину другу виключити;

абзац другий частини шостої після слів і цифри «до 1 вересня року, що передує плановому» доповнити словами і цифрами «(крім підприємств електроенергетики, діяльність яких регулюється шляхом затвердження ліцензійних умов Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щодо яких інформація подається до 31 грудня);

15) доповнити статтею 16¹ такого змісту:

«Стаття 16¹. Парламентський контроль за ефективністю управління корпоративними правами держави

1. Парламентський контроль за ефективністю управління корпоративними правами держави здійснюється комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання державної економічної політики (далі — Комітет).

2. Комітет у межах своєї компетенції здійснює контрольну функцію шляхом прийняття відповідних рішень, підготовки висновків та надання рекомендацій за такими основними напрямками:

- реалізація державної політики у сфері управління корпоративними правами держави та аналіз її результатів;
- додержання законодавства України про управління корпоративними правами держави;
- діяльність суб'єктів управління корпоративними правами держави та господарських структур, яким передано повноваження з управління корпоративними правами держави;
- динаміка та повнота надходжень до Державного бюджету України, безпосередньо пов'язаних з процесом управління корпоративними правами держави;
- відповідно до інших повноважень, визначених законом.

- Комітет відповідно до покладених на нього завдань має право:
 - вносити на розгляд Верховної Ради України, захищаючи на результаті практичного застосування законодавчих актів з питань управління корпоративними правами держави, пропозиції щодо внесення змін до законодавства;
 - заслуховувати звіти про роботу суб'єктів управління корпоративними правами держави та господарських структур, яким передано повноваження з управління корпоративними правами держави;
 - брати участь в обговоренні проекту Державного бюджету України щодо планових надходжень від управління корпоративними правами держави;
 - заслуховувати інформацію посадових осіб Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади з питань управління корпоративними правами держави;
 - ознаюмлюватися з документами, матеріалами та одержувати іншу необхідну інформацію з питань управління корпоративними правами держави від державних органів;

6) залучати до роботи Комітету фахівців з міністерств, інших державних органів, громадських організацій, наукових установ;

7) виявляти проблеми, що потребують невідкладних рішень, у процесі управління корпоративними правами держави;

8) залучати до роботи Комітету представників контрольно-ревізійних органів».

6. У частині п'ятій статті 6 Закону України «Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування» (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 49, ст. 553 із наступними змінами):

в абзаці першому слова «якщо інше не передбачено статутом Товариства» замінити словами «та/або службою внутрішнього аудиту (внутрішнім аудитором)»;

абзац другий після слів «суб'єкту аудиторської діяльності» доповнити словами «та працівнику служби внутрішнього аудиту (внутрішньому аудитору)».

7. У Законі України «Про Кабінет Міністрів України» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 13, ст. 222 із наступними змінами):

1) пункт 5 частини першої статті 20 доповнити абзацом тринадцятим такого змісту:

«приймає рішення про порядок управління активами, щодо яких ухвалено судове рішення про застосування санкції, передбаченої пунктом 1¹ частини першої статті 4 Закону України «Про санкції»;

2) частину першу статті 24 викласти в такій редакції:

«1. Кабінет Міністрів України в межах коштів, передбачених у державному бюджеті, може утворювати, реорганізовувати та ліквідувати відповідно до закону державні господарські об'єднання, підприємства, установи та організації, зокрема для здійснення окремих функцій з управління об'єктами державної власності. Кабінет Міністрів України затверджує положення та статuti державних господарських об'єднань, підприємств, установ та організацій, щодо яких здійснює функції з управління».

8. У Законі України «Про санкції» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 40, ст. 2018; із змінами, внесеними законами України від 12 травня 2022 року № 2257-IX, 30 травня 2023 року № 3137-IX та 13 липня 2023 року № 3223-IX):

1) у частині третій статті 51:

в абзаці першому слова «Рішення суду» замінити словами «Судове рішення», а слова «для визначення порядку та способу його виконання» — словами «для здійснення повноважень у сфері управління активами, щодо яких ухвалено судове рішення про застосування такої санкції, а також до апарату Ради національної безпеки і оборони України, Кабінету Міністрів України»;

в абзаці другому слова «рішенням суду» замінити словами «судовим рішенням»;

перше речення абзацу третього викласти в такій редакції:

«Фонд державного майна України здійснює повноваження у сфері управління (у тому числі шляхом реалізації) активами, щодо яких ухвалено судове рішення про застосування такої санкції, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України»;

доповнити абзацами четвертим і п'ятим такого змісту:

«Кабінет Міністрів України може прийняти рішення про визначення суб'єктом управління активом іншого органу державної влади, суб'єкта господарювання державного сектору економіки. Таке управління здійснюється в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, згідно з абзацом третім цієї частини.

Фонд державного майна України та Кабінет Міністрів України реалізують повноваження, визначені в абзацах третьому і четвертому цієї частини, щодо активів у вигляді частки у статутному (складеному) капіталі чи акцій, паїв юридичної особи, що має право надавати фінансові послуги, державне регулювання та нагляд за діяльністю якої здійснює відповідно до своєї компетенції Національний банк України або Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, які підлягають стягненню в дохід держави як санкції, передбачена пунктом 1¹ частини першої статті 4 цього Закону, з урахуванням отриманої від Національного банку України та/або Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку інформації щодо діяльності такої юридичної особи»;

2) пункт 3 частини дев'ятнадцятої статті 5⁴ викласти в такій редакції:

«3) можливість автоматизації інформаційного обміну з іншими національними електронними інформаційними ресурсами та публічними електронними реєстрами, зокрема для оброблення інформації про блокування активів осіб, щодо яких застосовано санкцію, передбачену пунктом 1 частини першої статті 4 цього Закону».

9. Частину першу статті 34 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 2018 р., № 9, ст. 50; із змінами, внесеними Законом України від 27 липня 2022 року № 2465-IX) викласти в такій редакції:

«1. Великі підприємства зобов'язані створити аудиторський комітет або покласти відповідні функції на наглядову раду чи раду директорів, що утворюється відповідно до законодавства.

У разі покладення функцій аудиторського комітету на раду директорів рішення з відповідних питань приймається більшістю голосів невиконавчих членів ради директорів».

10. Частину першу статті 40 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» (Відомості Верховної Ради України, 2018 р., № 13, ст. 69) викласти в такій редакції:

«1. Обов'язки посадових осіб органів товариства щодо цього товариства та відповідальність за їх порушення встановлюються законом».

11. Розділ XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» в редакції Закону України від 19 червня 2020 року № 738-IX із наступними змінами доповнити пунктом 15³ такого змісту:

«15³. Установити, що на період дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції, з метою вжиття заходів для реалізації повноважень, визначених Законом України «Про санкції», щодо виявлення і розшуку активів фізичних та юридичних осіб, зазначених у відповідних рішеннях Ради національної безпеки і оборони України та до яких застосовано санкцію у виді блокування активів відповідно до Закону України «Про санкції» (далі — особа, до якої застосовано санкції), а також активів, щодо яких особа, до якої застосовано санкції, може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тожожні за змістом здійснення права розпорядження ними, має право на запит цього органу отримувати інформацію, яка містить інформацію, що становить професійну таємницю на ринках капіталу та організованих товарних ринках, від:

1) Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку — щодо найменування та коду депозитарної установи;

у якій відкрито рахунок (рахунки) в цінних паперах, у тому числі рахунок ескроу в цінних паперах (далі — рахунки), на якому (яких) обліковуються права на цінні папери, особи, до якої застосовано санкції;

у якій відкрито рахунок номінального утримувача, клієнтом якого є особа, до якої застосовано санкції;

депонентом якої є юридична особа, кінцевим бенефіціарним власником якої/власником істотної часті в якій є особа, до якої застосовано санкції;

у якій відкрито рахунки, на яких обліковуються права на цінні папери особи, через яку особа, до якої застосовано санкції, може прямо чи опосередковано вчиняти дії, тожожні за змістом здійснення права розпорядження нею;

2) депозитарної установи — щодо рахунків та операцій, проведених по таких рахунках, а саме:

відомості на конкретно визначену дату або за конкретний проміжок часу та щодо конкретної юридичної або фізичної особи про наявність рахунків, депозитарні коди рахунків, кількість прав на цінні папери, що обліковуються на рахунках, операції списання/зарахування/перекраду з/на рахунки та підстави для проведення таких операцій, ідентифікаційні дані контрагента (для фізичних осіб — прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності); для юридичних осіб — повне найменування, ідентифікаційний код у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань; для юридичних осіб — нерезидентів — повне найменування, країна реєстрації особи, про рахунки якої запитується в такому запиті);

Такий запит центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції, повинен містити ідентифікаційні дані особи, а саме: для фізичних осіб — прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності); для юридичних осіб — повне найменування, ідентифікаційний код у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань; для юридичних осіб — нерезидентів — повне найменування, країна реєстрації особи, про рахунки якої запитується в такому запиті».

12. У Законі України «Про акціонерні товариства» від 27 липня 2022 року № 2465-IX; із змінами, внесеними Законом України від 1 грудня 2022 року № 2792-IX:

1) частину третю статті 1 після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

«Розпорядження активами акціонерних товариств має відповідати принципам ефективного корпоративного управління та прозорості».

У зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім;

2) у частині першій статті 2:

пункт 6 після слова «умови» доповнити словами «та принципів»; пункт 23 після слів «виконавчого органу» доповнити словами «керівник підрозділу внутрішнього аудиту (внутрішній аудитор), керівник відділу бюджету або іншого підрозділу, до компетенції якого належить питання бюджетування акціонерного товариства»;

3) пункт 2 частини першої статті 35 доповнити словами «(положення цього пункту не застосовуються до банків)»;

4) у частині другій статті 39:

пункт 13 доповнити третім реченням такого змісту: «Особливості вимог до положення про винагороду членів наглядових рад акціонерних товариств (крім

банків), у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій належать державі, встановлюються Кабінетом Міністрів України згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності»;

пункт 14 доповнити третім реченням такого змісту: «Особливості вимог до звіту про винагороду членів наглядових рад акціонерних товариств (крім банків), у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій належать державі, встановлюються Кабінетом Міністрів України згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності»;

пункт 28¹ після слів «майна державних акціонерних товариств» доповнити словами «(крім банків)»;

5) частину першу статті 69 після слів «є колегіальним органом, що» доповнити словами «здійснює захист прав всіх акціонерів товариства і»;

6) у частині першій статті 70:

абзац перший викласти в такій редакції:

«1. Наглядова рада публічного акціонерного товариства, акціонерного товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій належать державі, та наглядова рада банку щороку складає звіт про свою роботу. Звіт наглядової ради публічного акціонерного товариства, акціонерного товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій належать державі, та наглядова рада банку є окремою складовою частиною річного звіту товариства та підлягає оприлюдненню відповідно до вимог законодавства, передбачених для порядку та строків оприлюднення річного звіту товариства»;

доповнити абзацом дев'ятим такого змісту:

«Додаткові вимоги до звіту про роботу наглядової ради акціонерного товариства (крім банків), у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій належать державі, встановлюються Кабінетом Міністрів України згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності»;

7) частину другу статті 71 доповнити пунктами 11¹, 12¹, 14¹ і 14² такого змісту:

«1¹) затвердження стратегічного плану розвитку та показників результативності акціонерного товариства, річного фінансового плану та звіту про його виконання, річного інвестиційного плану, інвестиційного плану на середньострокову перспективу (три – п'ять років) (положення цього пункту не застосовуються до банків, регулювання діяльності яких здійснюється відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність»);

12) надання пропозицій загальним зборам акціонерного товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій належать державі, щодо коротко- та середньострокових фінансових, операційних і нефінансових цілей діяльності, які включаються до листа очікувань власника, зокрема, але не виключно, щодо окремих фінансових показників, а саме коефіцієнтів рентабельності, ліквідності та платоспроможності, а також обсягів виплат на користь держави, бюджетного фінансування та квазіфіскальних операцій»;

«14¹) затвердження звіту та висновків підрозділу внутрішнього аудиту (внутрішнього аудитора);

14²) затвердження декларації схильності до ризиків акціонерного товариства»;

8) в абзаці першому частини четвертої статті 72 слова «прямо або опосередковано» виключити;

9) абзац другий частини першої статті 75 викласти в такій редакції:

«Засідання наглядової ради також скликаються на вимогу виконавчого органу товариства чи його члена, керівника підрозділу внутрішнього аудиту (внутрішнього аудитора), інших осіб, визначених статутом та/або положенням про наглядову раду акціонерного товариства. Особи, які скликали засідання наглядової ради, мають право брати участь у такому засіданні наглядової ради»;

10) у частині четвертій статті 76 слова «може прийняти» замінити словом «приймає», а слова «безпосередньо члену наглядової ради — голові комітету з питань аудиту» — словами «безпосередньо наглядової ради та голові комітету з питань аудиту»;

11) абзац дванадцятий частини першої статті 80 доповнити другим реченням такого змісту: «Повноваження членів наглядової ради акціонерного товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій належать державі, припиняються виключно з підстав, передбачених законом»;

12) абзац перший частини четвертої статті 81 після слів «не є членом наглядової ради» доповнити словами «чи працівником служби внутрішнього аудиту (внутрішнім аудитором)»;

13) частину третю статті 89 після слів «на вимогу» доповнити словами «наглядової ради, керівника підрозділу внутрішнього аудиту (внутрішнього аудитора)»;

14) у частині першій статті 109:

в абзаці першому після слів «суб'єктом аудиторської діяльності» доповнити словами «та службою внутрішнього аудиту (внутрішнім аудитором)», а слова «якщо інше не передбачено статутом акціонерного товариства» виключити;

абзац другий після слів «суб'єкту аудиторської діяльності» доповнити словами «та працівнику служби внутрішнього аудиту (внутрішньому аудитору)»;

15) у статті 111:

у частині першій:

абзац перший після слів «суб'єктом аудиторської діяльності» доповнити словами «та/або службою внутрішнього аудиту (внутрішнім аудитором)»;

в абзаці другому слова «Така перевірка» замінити словами «У разі проведення перевірки суб'єктом аудиторської діяльності така перевірка»;

частину другу після слів «суб'єктом аудиторської діяльності» доповнити словами «та/або службою внутрішнього аудиту (внутрішнім аудитором)».

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Статути і внутрішні положення державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, утворених до набрання чинності цим Законом, підлягають приведенню у відповідність із цим Законом протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом.

Акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, 50 і більше відсотків акцій (часток) у статутному капіталі яких належать державі, створені до набрання чинності цим Законом, зобов'язані привнести свою діяльність у відповідність із цим Законом протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом.

3. Політики власності (основні засади здійснення державної власності) державних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, затверджені до набрання чинності цим Законом, зберігають чинність до моменту затвердження Політики державної власності.

4. У період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 12 місяців з дня його припин

Гордіїв вузол торговельних проблем: рубати не вийде — лише розв'язувати

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Згідно з даними Держмитслужби, як зазначають в Українському клубі аграрного бізнесу, торік за межі нашої держави було реалізовано агропродовольчої продукції на 21,9 млрд доларів, що становить 61% від загального експорту товарів з України (проти 23,4 млрд доларів та відповідно 53% у 2022-му). Причому 56,6% від поставленої за кордон агрохарчової продукції надійшло до ЄС (55,1% за 2022 рік), що в грошовому еквіваленті сягає 12,4 млрд доларів (12,9 млрд доларів у 2022-му).

5 червня 2024 року завершується чинність додаткових торговельних преференцій ЄС для України. Для аграрного сектору ці преференції мають особливе значення. Завдяки ним було скасовано низку тарифних квот та вихідних цін на імпорт до ринку ЄС для ключових експортних товарів: від зернових і олійних культур до цукру, м'яса птиці, яєць,

плодово-овочевої продукції, меду. Продовження дії таких преференцій в умовах воєнного стану має надзвичайно важливе стратегічне значення для агропродовольчого сектору й економіки України загалом.

Єврокомісія наприкінці січня внесла на розгляд Ради ЄС та Європарламенту проект Регламенту щодо продовження на рік (з 6 червня 2024-го по 5 червня 2025 року) автономних торговельних преференцій для України. На жаль, зауважують в Українському клубі аграрного бізнесу, проект Регламенту запроваджує обмеження імпорту до ЄС окремих груп товарів (цукру, курячих яєць та м'яса птиці) як таких, які є «чутливими» для європейських агропродовольчих виробників. Зокрема, пропонується відновити дію тарифних квот, що погоджені в межах Повної та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС для цих товарних груп у випадку, якщо з 1 січня 2024 року обся-

ги їх імпорту з України перевищать середнє арифметичне обсягів імпорту за 2022—2023 роки. А з 1 січня 2025-го при подальшому перевищенні імпорту пропонується і далі застосовувати тарифні квоти в межах зони вільної торгівлі між Україною та ЄС або квоти в розмірі 5/12 середнього арифметичного імпорту за 2022—2023 роки. До того ж існують обгрунтовані побоювання, що європейські аграрні асоціації, а також окремі незадоволені сусідні з Україною держави — члени ЄС намагатимуться ще більше посилити запропоновані Єврокомісією обмеження та поширити їх і на імпорт зернових та олійних культур.

«На зустрічах у Брюсселі з Єврокомісією, з польськими дипломатами та депутатами розбираємо всі нюанси і шукаємо рішення... Аби розблокувати кордон з Польщею, треба, щоб польський уряд переконав протестувальників, —

коментує ситуацію заступник міністра економіки — торговий представник України Тарас Качка. — Для цього режим торгівлі між Україною та ЄС має влаштувати протестувальників. Але вільний доступ на ринок ЄС потрібен, аби українські аграрії вижили. Для цього необхідно схвалити Регламент ЄС щодо продовження дії автономних торговельних заходів — і зробити це вчасно. Тож схвалення цього Регламенту не повинно затягнутися. Тому потрібно, щоб євродепутати не вносили правки до проекту, який подала Єврокомісія. Але для цього треба знайти рішення, яке влаштує протестувальників... Схоже на гордіїв вузол, котрий, як відомо, вдалося не розв'язати, лише розрубати. Але рубати не вийде — лише розв'язувати».

Відповідно до законодавства ЄС поданий проект Регламенту ще має бути розглянутий в Європейському парламенті та Раді ЄС. Причому Єврокомісія має право коригувати свою позицію чи внести до проекту істотні зміни — і знову повернути це питання на розгляд до Європарламенту.

Галина КВІТКА.

ПЛАНЕТА

Прем'єр Болгарії подав заяву про відставку

У вівторок, 5 березня, прем'єр-міністр Болгарії Ніколай Денков подав до канцелярії Народних зборів (парламенту) заяву про відставку. На пресконференції в Раді міністрів він нагадав, що очолив уряд, який створили за ротаційним принципом та «джентльменською угодою» між партіями ГЕРБ і коаліцією «Продовжуємо зміни» та «Демократична Болгарія», торік 6 червня. Від згаданої коаліції він очолив уряд, а посади віцепрем'єра і міністра закордонних справ від партії ГЕРБ обійняла Марія Габрієль. Згідно з домовленостями після дев'яти місяців Марія Габрієль має стати керівником уряду, а Ніколай Денков — віцепрем'єром і міністром. Нині коаліція «Продовжуємо зміни» та «Демократична Болгарія» наполягає, щоб він очолив і МЗС, але ГЕРБ бажає, щоб його представниця залишила цю посаду за собою. А академіку Денкову пропонують стати міністром освіти і науки. До 8 березня партнери по уряду, які на останніх парламентських виборах набрали найбільше голосів, але не змогли створити стійку коаліцію, мають владнати всі протиріччя між собою й підписати меморандум. Якщо сторони не дійдуть згоди, то на Болгарію чекатимуть нові дострокові вибори. А поки що Ніколай Денков заспокоїв громадян, що до затвердження нового прем'єра і його уряду він та всі міністри продовжать виконувати свої обов'язки.

У середу, 6 березня, парламент Болгарії почав обговорювати питання про відставку Ніколая Денкова. Прем'єр презентував депутатам звіт про роботу уряду за останні дев'ять місяців і уточнив, що попри саботаж багатьох із запропонованих пунктів виконано. Прем'єр додав, що подана відставка є ще одним запрошенням почати переговори щодо створення нового уряду вже сьогодні.

Коли матеріал був зверстаний, парламент Болгарії проголосував за відставку прем'єра та уряду.

Олександр БЛИК.

Радянська авіабаза в Албанії стала натовською

На тлі посилення загрози з боку росії біля албанського міста Кучова, що колись називалося Сталін, відкрили авіабазу, на котрій тепер обслуговуватимуть літаки НАТО.

Цікаво, що саме за наказом із срср і за радянської гроші колишня комуністична влада вибрала це місто для створення авіабази для радянських літаків МіГ, які хотіли розташувати якомога ближче до західних країн, щоб у разі наказу з москви завдавати нищівних ударів по ймовірних цілях у ФРН, Італії, Австрії і навіть Данії.

«Сьогодні ми живемо в іншу епоху, і, на щастя, Албанія перебуває по той бік, бо приєдналася до НАТО в 2009 році», — зазначив прем'єр-міністр країни Еді Рама на церемонії, присвяченій відкриттю повністю відремонтованої авіабази. На це НАТО витратило понад 50 мільйонів євро. Але тепер повітряний простір двох адриатичних країн — Албанії і Чорногорії — захищатимуть у межах інтегрованої системи протиповітряної та протиракетної оборони Альянсу літаки Італії та Греції, які розміщатимуться на колишній радянській базі біля Кучови.

У день відкриття авіабази тут уже приземлилися чотири винищувачі — два F-16 і два F-35, які передислокували з авіабази НАТО Авіано, що в Італії. Еді Рама зазначив, що уряд Албанії вже веде переговори з НАТО про будівництво ще й військово-морської бази в Порто Романо, що на узбережжі Адриатичного моря, поруч з містом Дуррес.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

На крок ближче до Гааги: російські воєнні злочинці сидітимуть

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

За інформацією Київської школи економіки, поплічники путінського фашистського режиму, які виконували вказівки вищого військово-політичного керівництва рф, завдали шкоди українській енергетичній системі на суму понад 8,8 млрд доларів.

«Кожен російський командир, який видає накази про завдання ударів по цивільних особах та об'єктах критичної інфраструктури, повинен знати, що справедливість настане. Кожен виконавець таких злочинів має знати, що він буде притягнутий до відповідальності. Міжнародне правосуддя вимагає часу, але воно невідворотне. Ми докладаємо всіх зусиль, щоб жоден російський звір, відповідальний за вбивства українських дітей, жінок і чоловіків, не залишився безкарним. І жодна кількість зірочок на погонах, жодні кабінетні двері не сховають їх від відповідальності», — відреагував на рішення Міжнародного кримінального суду Президент України Володимир Зеленський.

Речник Державного департаменту США Метью Міллер заявив, що Сполучені Штати підтримують низку міжнародних розслідувань звірств рф в Україні, але Вашингтон не впливає на

рішення та розвиток подій у межах цих розслідувань.

«росію захопили озброєні до зубів відморозки, які втратили будь-які моральні обмежувачі. У цьому сенсі росія справді не має меж. Але найбільшою у світі країні їм замало. Вся західна цивілізація нині по суті в заручниках у схибленого на всю голову терориста з поясом шахіда, в якому замість тротилу — ядерні боеголовки. І цьому терористові-параноїку все ввижаються змови та погрози», — вважає російський документаліст Андрій Лошак.

Що говорити про заклики путінського клоуна дмитра медведева завдати ядерного удару по Заході, якщо навіть московський патріарх кирило гундяєв, виступаючи перед молоддю в сочі, заявляє: «Або світ буде багатополарним, або він не існуватиме». І він не був помічений у зловживанні спиртним, як глава провладної партії «єдина росія», експрезидент рф дмитро медведев, який з горя п'є і, схоже, не закушує. Він тверезий, але як усе путінське оточення, хворий на всю голову, і це оточення, сподіваємось, з часом теж стане об'єктом дослідження Міжнародного кримінального суду.

Богдан КУШНІР.

Макрон закликав союзників не бути боягузами

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

За словами Макрона, «бажання однієї частини Європи не бачити труднощів іншої означає в певному сенсі віддати частину континенту на поталу тоталітаризму». Він закликав не допустити, щоб Європа була «розколота боягузтвами».

На переконання Макрона, Чехія і Франція мають однакові погляди у цей важливий для континенту час.

На необхідності продовжувати підтримку України також наголосив президент Чехії Петр Павел.

«Позаяк ми зацікавлені, щоб росія в Україні прогнала, ми не можемо зупинитись на допомозі, котру надаємо Україні сьогодні. Бачу можливість шукати інші форми допомоги і рішення й не обмежуватись там, де в цьому немає потреби», — сказав Павел.

Він виступив за те, щоб партнери України «шукали нові шляхи, включно з триваючою дискусією про можливу присутність в Україні». При цьому Павел зазначив, що він має на увазі не відправлення в Україну бойових частин, а форми допомоги і «небойову зацікавленість». На думку чеського президента, Європа повинна відігравати більшу роль у стримуванні росії.

За підсумками зустрічі у Празі Емманюель Макрон повідомив, що Франція приєднається до чеського плану з надання Україні боеприпасів.

Арагорн з тризубом

Голлівудський актор Вігго Мортенсен з'явився на червоній доріжці кінофестивалю в шотландському Глазго у футболці з тризубом.

Відомий за роллю Арагорна у «Володарі пернів» актор розкритикував російську агресію і заявив про свою підтримку України. «Ми підтримуємо їх (українців. — Ред.) проти російської агресії, проти людей, які їй потурають», — зазначив

він. Актор прибув на британську прем'єру свого нового фільму «Мертвим не боляче». У цій стрічці він виступив як режисер, композитор, продюсер та виконавець головної ролі. Під час прем'єри Вігго Мортенсену вручили першу почесну нагороду Sinema City на знак визнання його видатного внеску в кіно.

Фото зі сторінки GFF24 у Твіттері.

Повторні вибори в Белграді все-таки будуть!

Президенту Сербії все ж довелося визнати, що парламентські вибори, які відбулися 17 грудня минулого року, пройшли з порушеннями. Про це у своїй резолюції від 8 лютого цього року зазначив і Європейський парламент, який констатував, що вибори не були проведені в справедливих умовах і закликав до незалежного розслідування порушень.

Найбільше їх під час голосування було саме в столиці. Правляча партія організувала

доставку в Белград сербів, які мешкають у Косово та Боснії і Герцеговині. Вони й забезпечили переконливу перемогу партії президента Александра Вучича.

Офіційні результати дострокових виборів у Сербії показали, що партія президента Александра Вучича отримала переконливу перемогу на парламентських виборах і з меншою перевагою здобула більшість на муніципальних виборах у Белграді.

Виконувач обов'язків мера міста Александр Сапіч після консультацій з лідерами правлячої Сербської прогресивної партії вже оголосив про проведення повторного голосування в Белграді. Він повідомив журналістам, що це пов'язано зі звинуваченнями у фальсифікаціях або з тим, що Сербська прогресивна партія не змогла отримати більшість місць у міській раді столиці. Александр Сапіч дипломатично назвав це рішення підви-

щенням планки легітимності. «Ми ухвалили рішення, яке працює не на нашу користь, але ми не боїмося», — наголосив Сапіч.

А ось сербська опозиція, яка організувала в Белграді масові акції протесту проти не зовсім справедливих виборів, назвала це рішення своєю великою перемогою. Дату повторного голосування ЦВК має призначити протягом 30 днів. Тобто до кінця березня стане відомо, коли жителі сербської столиці знову запросять до виборчих дільниць.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

На фотовиставці «День, який змінив моє життя» у Вінницькій міськраді представили роботи з 15 громад. Бажання взяти участь у заході висловили 96 краян, які загалом передали 236 світлин із зображенням людей у перші дні війни. На таку активність не сподівалися організатори — представники комунального закладу «Вінницький обласний молодіжний центр «Квадрат». Для показу відібрали 18 робіт. Серед них є світлини вимушених переселенців. Принесли знімки жінки, чоловіки яких загинули на війні з рашистами, *інформує наш власкор Віктор Скрипник*

Завдяки сучасному обладнанню надають якісну допомогу малечі

Усі види спеціалізованої медичної допомоги хлопчикам та дівчаткам надають у цілодобовому режимі в багатопрофільній запорізькій міській дитячій лікарні № 5. Тут, зокрема, сконцентровано ургентну, хірургічну, реанімаційну, отоларингологічну, неврологічну та педіатричну допомогу малюкам уже з перших годин життя.

У межах реформування галузі та реорганізації закладів охорони здоров'я задля забезпечення надання стоматологічної медичної допомоги маленьким пацієнтам Хортицького району й розташованих поруч об'єднаних територіальних громад — Біленьківської, Долинської, Широківської та інших — з вересня минулого року в медзакладі було відремонтовано приміщення стоматологічного кабінету й розширено його площу.

«Тепер, оснащений сучасним обладнанням, він пропонує широкий спектр стоматологічних послуг з надання ургентної і планової допомоги дітям, за винятком ортодонтичних процедур. Тут, серед іншого, проводять хірургічне лікування запальних процесів, травматичних ушкоджень, набутих вад і деформацій щелепо-лицьової ділянки», — розповіли в міськраді.

При цьому застосовують сучасні методи профілактики та діагностування. Беруться і за особливо складні випадки — за участю лікаря-анестезіолога маленьких пацієнтів вводять у неглибокий медикаментозний сон (це називають «лікуванням методом седації»).

«Надаємо всю необхідну стоматологічну допомогу — від лікування карієсу до пародонтитів та видалення тимчасових і постійних зубів. Тобто усуваємо найбільш поширені проблеми й піклуємося про здоров'я зубів наших пацієнтів», — каже дитячий лікар-стоматолог Віталій Авраменко.

На базі лікарні щоденно стоматологічну допомогу отримують 12–15 пацієнтів, у тому числі й діти з інвалідністю. Загалом за час функціонування оновленого стоматологічного кабінету необхідну допомогу тут надали майже 950 дітям,

у том числі й 17 — під загальною седацією.

За необхідності дітей оглядають різні спеціалісти: лікар-стоматолог, хірург, невролог, отоларинголог, педіатр. Також здійснюється нагляд за побічними реакціями та дією лікарських засобів.

«У нашому операційному кабінеті є апарат ШВЛ, монітор, який допомагає пацієнту отримувати необхідну підтримку й контролює його артеріальний тиск, сатурацію. Це переважно пацієнти з дитячим церебральним паралічем, розладами аутистичного спектра. Таким дітям допомагаємо загальним знеболенням. Як правило, це ті пацієнти, яким відмовляють у приватних клініках, тому що це діти з важкими вадами розвитку центральної нервової системи та поведінки», — зазначив завідувач відділення анестезіології інтенсивної терапії та хронічного діалізу В'ячеслав Капуста.

Допомога благодійників дала змогу медикам отримати дентальний рентгенапарат. Завдяки йому вони роблять панорамні знімки зубів в різних проекціях та загальною

лом усіх структур лицевої частини черепа.

«Він допомагає у діагностиці пошкоджень нижньої щелепи і нижньощелепного суглоба для наших хірургів, які займаються цими проблемами. Основне його призначення — забезпечен-

ня дітей якісними інформативними рентгенограмами з мінімальним опроміненням і з мінімальними незручностями, пов'язаними з проведенням самої процедури.

Литинка стала — апарат виконав свій цикл. На рентгенограмі чи в будь-я-

кому форматі — на фотоплівці, фотопалері, на диску або електронним листом — ми надаємо результат вже через п'ять хвилин», — наголосила завідувач рентгенологічного відділення Інна Коваленко.

У межах надання послуг за програмою медичних гарантій НСЗУ діти від трьох до 18 років отримують екстрену стоматологічну допомогу безплатно.

Нещодавно лікарня отримала від благодійників більше двохсот одиниць меблів — ліжка для дітей різного віку, столи, стільці, шафи, полиці, а також комплекти постільної білизни. Все це вже активно використовується у різних відділеннях.

«Благодійний Фонд «Фундація України», за сприяння Мальтійської служби допомоги, передав важливу допомогу. Завдяки такій масштабній підтримці ми створили ще якісніші умови для одужання маленьких пацієнтів цього потужного багатопрофільного медичного центру», — наголосив секретар міської ради Анатолій Куртев.

Роман ВОЛОДИМИРОВ.
Фото
Запорізької міської ради.

На Волині прихильники упц (мп) не відчинили храм для відспівування загиблого воїна-земляка

Герою Дмитру Слесаруку — навіки 27. Його життя обірвалося ще 2 червня 2022 року при виконанні військового обов'язку із захисту України в бою поблизу Довгенського Ізюмського району Харківської області.

З того часу Дмитро Слесарук вважався зниклим безвісти. Рідні молилися, вірили, сподівалися, та дива не сталося. 10 лютого в селі Діброва Підгайцівської громади Героя зустрічали й проводжали велелюдною ходою, з прапорами, оркестром. Чин похорону звершили у Свято-Михайлівському храмі ПЦУ в місті Ківерці. З усіма військовими почестями Дмитра Слесарука поховали на міському кладовищі на в'їзді в село Діброва.

Отже, в короткому, але яскравому, гідному наслідування житті Дмитра Слесарука поставлено крапку, а швидше — знак оклику! Його земний шлях завершився. Проте не можна змовчати про ганебний, а надто як для нашого во-

енного часу, випадок, який трапився 10 лютого в рідному для Героя селі Діброва. Місцеву церкву віряни упц (мп) не відчинили, аби не дати занести в храм домовину з тілом Героя. Тому відспівували загиблого воїна в Ківерцях.

Цей факт обурив багатьох користувачів соціальних мереж. Майже двісті їх відгукнулися з підтримкою на зверненні декана Успенського округу Луцького районного деканату протоієрея Андрія Мовчанюка до духовенства і мирян мп у фейсбуці.

«Тож чому досі йде поділ на «своїх» і «чужих»? Чому шана герою віддається неналежно? — запитує мирян і священників упц (мп) отець Андрій. — Хіба заповідь Господня «Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх» не для всіх одна? Хіба Герой життя

відає тільки за «своїх»? Чому у вас є «свої» та «чужі»?

Дорогі прихожани! Ви чуєте проповідь своїх священників. Чи сходитьсь їхнє слово з життям? Чи так Господь вчив? Чи до цього закликав? Чому храм у селі, в якому жив Герой, зачинений? Скільки це буде тривати? Чому Україна як незалежна держава не може мати свою Церкву, як інші країни? Чому церква упц мп забороняє своїх священників, які перейшли в ПЦУ, а єпархії на окупованих територіях, які перейшли в рпц під кривавого «патріарха» кирила, — ні? Скільки ще будемо служити москві?.. Хіба молодий воїн, цвіт нації, 27-річний Герой не заслужив бути відспіваним у себе вдома (у своєму селі)? Хіба він для когось «не свій»?..

Випадок у Дірові, напевно, не випадковий. Не раз замислювався над тим, чому наприкінці листопа-

да, коли в Україні вшановують пам'ять жертв Голодомору 1932–1933 років, на Замкову площу в Луцьку на панашиду приходять священники усіх християнських конфесій, окрім духовенства упц (мп)? Жодного разу їх не бачив і на жахливих заходах, які щорічно відбуваються біля стін колишньої Луцької тюрми, на подвір'ї якої енкавєсники 23 червня 1941 року розстріляли кілька тисяч в'язнів, серед яких були і православні священники. А чи випадково часом так вороже зустрічають представників ПЦК у поліських селах, де переважна більшість храмів перебуває у підпорядкуванні упц (мп)? Для побожних місцевих жителів слово і думка священнослужителя багато важить.

Тож називаючи себе українською, чи є ця церква справді такою? Хочеться, щоб так сталося. Адже в єдності, а чи не найбільше в духовній, наша сила. Лише так ми зможемо перемогти підступного ворога.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

Фото з відкритих джерел.

Унікальні програми миколаївцям від американського фонду

У Миколаєві відбулася зустріч сімей, які постраждали від російської військової агресії, із засновником благодійного американського фонду Mountain Seed Foundation Натаном Шмідтом.

Mountain Seed Foundation — некомерційна організація, що надає гуманітарну та психологічну підтримку дітям і сім'ям, які постраждали від війни. Влітку минулого року для сімей загиблих військовослужбовців з Миколаєва організували подорож до Австрії. Там вони в гірському таборі містечка Капрун пройшли унікальну оздоровчу програму, розроблену командою фахівців американського фонду. За допомогою занять з альпінізму, мистецтва, терапії дорослі та діти вчилися розвивати стійкість і долати життєві виклики.

Учасники програми із сімей загиблих військовослужбовців зустрілись із Натаном Шмідтом уже як із добрим другом, розмовляли про події, що сталися з часу їхньої останньої зустрічі, обмінювались пам'ятними сувенірами, згадували час, проведений у гірському таборі.

міської влади подякували за допомогу миколаївським родинам та обговорили можливості подальшої взаємодії з фондом щодо підтримки сімей, які постраждали від російської військової агресії.

Олександр Сенкевич додав, що такі фонди, як

Mountain Seed Foundation, роблять важливу справу. Адже багато організацій надають допомогу продуктами, хтось відновлює зруйновані будівлі, дороги, але не менш актуально нині дбати про ментальне здоров'я та реабілітацію родин,

які втратили членів сімей, своїх близьких та рідних. І за кожною такою новою цифрою в переліку наших втрат на цій війні стоїть чийсь життя, а також велика трагедія для кожної родини, яка несе цю втрату. Але відкласти життя на потім ми

не маємо змоги, тож повинні дбати про тих, хто житиме в цій країні в майбутньому, — про молодь і дітей.

Натан Шмідт запевнив, що програма з підтримки родин, які постраждали внаслідок війни, триватиме. Так, вони планують організувати реабілітацію безпосередньо в Україні, щоб охопити більшу кількість людей. Зокрема, це може відбуватися в Карпатах. Тож у фонді вони розуміють проблеми та будуть підтримувати українців і надалі.

Наприкінці зустрічі Олександр Сенкевич подарував гостю з Америки сувеніри, а саме книжку про Миколаєв, а також прапор миколаївської 79-ї окремої десантно-штурмової бригади з підписами бійців. Родини миколаївських воїнів передали Натану пам'ятні для них речі: шеврон батальйону загиблого бійця, патріотичні сувеніри та синьо-жовті кульки, щоб ними зустрічати наступні групи українців, які придуть на реабілітацію.

Олена ІВАШКО.
Фото з відкритих джерел.

З англomовної «Історії України-Руси» Грушевського читач дізнається більше про нашу країну

У Національному заповіднику «Софія Київська» відбулася презентація видання «Історія України-Руси» Михайла Грушевського, перекладеного англійською мовою Центром досліджень історії України ім. Петра Яцика при Канадському інституті українських студій Університету Альберти (на знімку).

Як зазначають організатори проекту, «видання «Історії України-Руси» Михайла Грушевського є найповнішим викладом стародавньої, середньовічної та нової історії українського народу. Це яскравий приклад фахової української наукової думки, доступної відтепер для міжнародної спільноти, зацікавленої більше знати про витоки української державності, глибоке історичне коріння українського народу завдяки працям його найвидатнішого історика, мислителя і державного діяча».

У презентації, що відбулася за підтримки Міністерства закордонних справ, Міністерства освіти і науки, Посольства Канади в Україні, Канадського інституту українських студій, На-

ціонального університету «Києво-Могилянська академія» і Національного заповідника «Софія Київська», взяли участь перша леді України Олена Зеленська, Уповноваженої із захисту української мови Тарас Кремень, посол Канади в Україні Наталія Цмоць, представники державних і наукових установ, відомі історики.

Модератором заходу був ініціатор випуску англomовного видання «Історія України-Руси» посол з особливих доручень МЗС України Ігор Осташ. «Як посол України у Канаді (2006–2011 рр.) з моїм академічним бекграундом вважав своїм пріоритетом підтримку українознавчих студій і проектів. І ось тепер у Софії Київській ми

презентували один з них, мабуть, найважливіший — англomовне видання «Історії України-Руси» Михайла Грушевського (в 10 томах) Канадського інституту українських студій. Одним з фронтів, на якому точиться запекла боротьба, є фронт історичний. Путінська росія веде геноцидну війну проти

України, заперечуючи факт наявності в Україні власної історії та культури», — зазначає Ігор Осташ. Він також наголосив, що презентоване видання слугує авторитетним спростуванням російських наративів та потужною зброєю у цій війні.

Складовою презентації стали оригінальні рукописи (автографи)

видатного історика, наданим Центральним державним історичним архівом України, а також видання і світлин з колекції Історико-меморіального музею Михайла Грушевського.

Світлана ЧОРНА.
Фото Національного заповідника «Софія Київська».

Міцна віра дорожча за гроші

Це вкотре підтвердили мешканці Вишнівецької, Борсуківської та Лановецької громад на Тернопільщині. Тамтешні віряни зібрали понад 250 тисяч гривень, на які купили FPV-дрони й передали їх нашим захисникам.

Повідомлення про те, що громади купують десятками й сотнями «бойових пташок» для

Збройних Сил України, надходять звідусіль. Та це й не дивина: всі намагаються докласти зу-

силь до того, щоб підтримати наших оборонців.

Здебільшого кошти на такі закупівлі виділяють з місцевих бюджетів. А у згаданих громадах з ініціативою зібрати гроші виступили парафіяни кількох сіл. І хоч в такий непростий час самі селяни живуть на доволі скромні доходи, проте вирішили поділитися тим, що мають.

До збору коштів на дрони долучилися жителі восьми сіл.

Там найчастіше всі разом люди збираються саме у церквах. Тож у Котюжинах, Осниках та Передмірці у парафіян та священника виникла ідея розпочати збір грошей на дрони. Звістка про це швидко розлетілася по окрузі, і до доброї справи долучилися Синівці, Великі Кусківці та Козачки. Вирішили не відставати й Білозірка з Піщатинцями, які також приєдналися.

Зібрати всю суму одразу навряд чи вдалося б — люди не мають великих статків. Але склалися потроху, як могли. Якщо раніше діти під час зимових свят коладували, щоб назбира-

ти собі на подарунки, то цього року практично все віддали до «воєнного» фонду. Таку ж картину можна було спостерігати під час богослужін у тамтешніх церквах: кошти, якими жертвували на потреби храмів, віддали для бійців.

У Білозірці, приміром, гроші почали збирати на ремонт церкви — справа теж дуже потрібна, бо давно хотіли відремонтувати фасад. Та коли наскладали сто тисяч гривень, подумали, що з цими роботами можна зачекати. А от хлопцям на фронті дрони вкрай потрібні тепер.

І це не єдина добра справа місцевих жителів. За останній рік усі разом назбирали ще майже 200 тисяч гривень, якими поділилися із земляками, які захищають країну. Переважно намагалися підтримати поранених та хворих, тих, хто лікується та проходить реабілітацію. Розуміють, що одній родині не під силу ставити на ноги своїх поранених синів, батьків та чоловіків. А от всім миром зробити це легше. Нехай такі вже великі гроші — п'ять-десять тисяч гривень, але тим, кому давали їх з благословення церкви, вони були дуже потрібні.

Коли ж зібрали гроші на дрони, то розшу-

кали волонтерів у Ланувцях, котрі знали, де купувати цю техніку. Богдана Барва — одна з тих, хто розпочав у громаді збір коштів саме на дрони. Вона знайшла тих, хто може постачати «бойових пташок», дала замовлення від військових, і справа пішла. Спочатку відправили на передову перший десяток, потім замовили ще двадцять п'ять...

На лінії вогню у наших воїнів потреба у будь-якій зброї дуже велика. І дома, в тилу, добре знають про це. А тому люди віддають чи не останнє, щоб допомогти.

Історія вже не раз випробувала силу віри й міцність духу нашого народу. Ніщо не зламало їх. Через всі випробування йдуть і жителі невеликих громад на Тернопільщині. Не тримаються ані за гроші, ані за багатство. Знають, немає нічого дорожчого від волі й свободи.

Ірина ПОЛЬОВА.
Тернопільська область.

На знімку: священник, блогер, намісник храму в Білозірці Олексій Філюк передає волонтерам зібрані парафіянами 100 тисяч гривень на закупівлю дронів. Фото з відкритих джерел.

ВІСТІ З ГРОМАД

У Вербені задонатили 44 тисячі

Демидівська. У невеличкому селі Вербень під час благодійного ярмарку і концерту у місцевому ліцеї на підтримку ЗСУ зібрали 44 тисячі гривень. Найбільший донат — 6 тисяч гривень зробив Олександр Теслюк. Кошти підуть на лікування та військову амуніцію для наших захисників.

Молитовний сніданок у Вараші

Вараська. Під час третього молитовного сніданку у Вараші в спільній молитві об'єдналися рідні загиблих Героїв, керівництво громади, району, РАЕС, місцеві депутати, підприємці, військовослужбовці, рятувальники та представники духовенства різних релігійних конфесій. Молилися за полеглих воїнів, за захисників, які нині визволяють нашу державу від російських окупантів, за зцілення військових, медиків, капеланів, волонтерів та Перемогу України.

Добірку підготувала наш власкор на Рівненщині Олександра ЮРКОВА.

У НОМЕР

Південь зазнав значних екологічних втрат

Від початку війни фахівці Державної екологічної інспекції Південно-Західного округу задокументували 500 фактів шкоди довкіллю Миколаївської та Одеської областей.

Зокрема, зафіксовано: понад мільйон квадратних метрів земель, засмічених залишками знищених об'єктів та боеприпасів; 189 тисяч квадратних метрів забруднених ґрунтів; 7,3 тисячі тонн згорілих нафти, нафтопродуктів та газу; 2,9 мільйона тонн забруднюючих речовин, що потрапили в атмосферне повітря під час горіння; 4,8 тисячі гектарів згорілих лісів; 66,7 тисяч тонн забруднюючих речовин, які опинилися у морській воді.

На сьогодні сума завданих збитків довіллю становить понад 131 мільярд гривень. Зокрема для Миколаївщини — 90,6 млрд грн, Одещини — 41,5 млрд.

Олена ІВАШКО.

Щоб зібрати кошти, прибирають місто

Члени організації «Сокіл» з Кам'янець-Подільського, що на Хмельниччині, збирають кошти своєму побратиму, який очолює розвідгрупу на сході нашої держави.

Молоді люди хочуть придбати автомобіль для виконання бойових завдань. А для цього вирішили прибрати від сміття схили каньйону біля міського оглядового майданчика.

Так активісти намагаються привернути увагу до проблеми із відповідальним поводженням зі сміттям. А ті, хто хоче подякувати молоді за їхню роботу, можуть донатом долучитися до збору на авто захисникам.

Більш як половина з необхідних 250 тисяч гривень уже зібрано.

Ірина КОЗАК.
Хмельницька область.

ОГОЛОШЕННЯ

ОФІЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ!

До уваги Зотової Оксани Миколаївни, якій належить 33, 33 % частки статутного капіталу ТОВ "УКРСПЕЦПОСТАВКА" (Код ЄДРПОУ: 32310502)

Повідомляємо, що за ініціативою виконавчого органу Товариства з обмеженою відповідальністю "УКРСПЕЦПОСТАВКА", в порядку ст. 32 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" та положень Статуту Товариства, 26 березня 2024 року об 11 год. 00 хв. відбудуться позачергові Загальні збори учасників Товариства за адресою: м. Київ, вул. Микільсько-Ботанічна, будинок 7/9.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ВКЛЮЧЕНИХ ДО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ПОЗАЧЕРГОВИХ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ УЧАСНИКІВ ТОВАРИСТВА:

1. Про звільнення з посади Директора Товариства з обмеженою відповідальністю "УКРСПЕЦПОСТАВКА" Громова Сергія Володимировича.

Повідомлення про проведення загальних зборів учасників товариства направляється в порядку, передбаченому п. 10.19 Статуту Товариства не менше, ніж за 3 календарних дні до запланованої дати проведення загальних зборів учасників.

Втрачене посвідчення УБД № 203462 видане Управлінням персоналу штабу військової частини А 1314 на ім'я Ємельянова Олександра Олеговича, вважати недійсним.

У провадженні Рівненського міського суду Рівненської області (33028, м. Рівне, вул. Шкільна, 1) перебуває кримінальне провадження №2202418000000014 від 11.01.2024 (номер провадження 1-кп569/1250/24, справа №569/2256/24) про обвинувачення Проньки Андрія Васильовича у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.2 ст.111 ч. 5 ст. 111-1 КК України. Колегія суддів у особі головуючого судді Сидорука Євгена Івановича, суддів: Діонісєвої Наталії Миколаївни, Наумова Сергія Валентиновича викликає обвинуваченого Проньку Андрія Васильовича, 12.12.1970 р.н., уродженця с. Риб'янцеве Новопсковського району Луганської області, зареєстрований за адресою: с. Риб'янцеве Старобільського району Луганської області, вул. Першотравнева, 3, громадянина України, в судове засідання, яке визначено колегією суддів та призначено на **25 березня 2024 року о 12 год. 00 хв., 26 березня 2024 року о 12 год. 00 хв., 27 березня 2024 року о 12 год. 00 хв.** та відбудуться в приміщенні Рівненського міського суду (м. Рівне, вул. Шкільна, 1) у залі судового засідання №2.

Сьогодні в Україні без опадів, лише у Карпатах можливий сніг, на півдні країни подекуди невеликий дощ. Температура вночі від 4 морозу до 2 тепла, вдень — 0—6 з позначкою плюс. На Закарпатті та у південній частині вночі 0—5 тепла, вдень — 5—12 вище нуля. Вітер північно-східний, 5—10 м/с

СПОРТ

Мов на одному подиху

Фехтування. Загреб (Хорватія). Етап європейського циклу U-23. Український шпажист Михайло Краснюк провів турнір мов на одному подиху і виграв золоту медаль. Він переміг опонентів з Угорщини, Хорватії та Великої Британії. Перемога над британцем Джеймсом Гавеном (15:13) гарантувала йому нагороду турніру. Але Михайло не зупинився. У півфіналі Краснюк переміг грузина Георгія Джавахішвілі (15:11). У вирішальному поєдинку українець святкував перемогу над словенцем Тімоні Грубарем (15:9).

Увесь подіум — український

Велоспорт. Гренхен (Швейцарія). Міжнародні рейтингові змагання на треку. Дисципліна «скретч». Увесь подіум «окупували» українки. Золоту нагороду здобула Аріна Коротеєва, другою стала Анна Колижук, «бронза» — у Єлизаветі Голод. Колижук на цих змаганнях здобула ще одну срібну нагороду у перервах на вибування.

«Баварія» і ПСЖ — перші чвертьфіналісти ЛЧ

Футбол. Ліга чемпіонів. 1/8 фіналу. Матчі у відповідь. 5 березня. «Баварія» (Німеччина, Мюнхен) — «Лацио» (Італія, Рим). 3:0 (перший матч — 0:1). Мюнхен. «Альянц Арена». 75 000 глядачів. **Голи:** Кейн, 39, 66, Мюллер, 45+2. Господарі мали велику перевагу і взяли переконливий реванш за мінімальну поразку в Римі. Героєм матчу у складі господарів став нападник збірної Англії, знаний бомбардир Гаррі Кейн, який відзначився дублем. «Реал Сосьєдад» (Іспанія, Сан-Себастьян) — ПСЖ (Франція, Париж). 1:2 (перший матч — 0:2). Сан-Себастьян. «Аноета». 39 336 глядачів. **Голи:** Меріно, 89 — Мбаппе, 15, 56. Парижани і в гостях святкували перемогу. У них двома м'ячами відзначився зірковий форвард збірної Франції Кіліан Мбаппе. Він у наступному сезоні радуватиме вже уболівальників мадридського «Реала». А поки що він сумлінно служить паризькій команді. Мікель Меріно на втіху глядачам провів під завісу зустрічі гол престижу. «Баварія» і ПСЖ стали першими чвертьфіналістами ЛЧ.

За незвичним графіком

Чемпіонат УПЛ. 20-й тур. Цього разу матчі гратимуться за незвичним графіком. Два поєдинки відбудуться сьогодні. У наступні дні будуть по три зустрічі. 7 березня. 15:30 «Зоря» — «Минай». 18:00 «Верес» — «Динамо». 8 березня. «Дніпро-1» — «Рух». 15:30 «Металіст 1925» — ЛНЗ. 18:00 «Шахтар» — «Колос». 9 березня. 13:00 «Чорноморець» — «Ворскла». 15:30 «Полісся» — «Олександрія». 18:00 «Кривбас» — «Оболонь».

Кубок країни виборюватиме квартет

Баскетбол. Кубок України. Фінал чотирьох відбудеться у столичному Палаці спорту «Венет». Субота, 9 березня. 14:00. «Київ-Баскет» — «Прометей». 17:00. «Старий Луцьк» — «Дніпро». Неділя, 10 березня. 17:00. Фінал. Усі матчі фіналу чотирьох демонструватимуться в етері телеканалу «Xsport».

Підготував **Геннадій БРАНИЦЬКИЙ.**

Вікно можливостей для окупаційних військ потроху закривається

ФРОНТ

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Тим часом на фронті, де кілька тижнів поспіль ворог наступав по всій лінії зіткнення від Луганщини до Запоріжжя, вікно можливостей для російських окупаційних військ потроху закривається. Як зазначають військові оглядачі, рашистам не вдалося розвинути свій успіх на захід від Авдіївки. Усі їхні механізовані штурми здебільшого відбиті. Після відходу з Ласточкиного наші захисники встановили нову лінію оборони Бердичі — Семенівка — Горлівка — Уманське. Використовуючи водні й інші ландшафтні перепони, Сили оборони зуміли зупинити маршовий наступ загарбників. Наразі українська артилерія отримала боєприпаси і знову заговорила на повний голос. На цьому успіху противника біля Авдіївки, схоже, закінчилися, кажуть оглядачі. Останнім часом ворог сконцентрував сили, аби прорвати на-

ш оборону навколо Часового Яру. Військові аналітики вважають, що бої на цій ділянці фронту точитимуться довго і будуть схожі на Бахмутську кампанію, адже Часів Яр є останньою перепорою на шляху окупантів до Костянтинівки та Краматорська.

На Токмацькому напрямку ситуація стабілізувалася. У перші дні березня російський наступ у районі Роботиного видихнувся, ЗСУ провели контрнаступ та повернули значну частину втрачених позицій. Проте не виключені нові спроби противника відвоювати втрачені ще під час літнього контрнаступу Сил оборони позиції, причому не тільки біля Роботиного, а й на Бердянському напрямку...

Усі заяви про прорив росіян до Куп'янська і далі на Харків спростували ЗСУ, які провели вдалий контрнаступ біля села Табівка (його ворог захопив наприкінці січня). Отож північні та західні околиці села повернулися під

наш контроль, а в самому селі наразі тривають позиційні бої.

Одночасно триває зачищення неба над фронтом, що значно полегшує виконання завдань нашим захисникам. Так, протягом останніх двох тижнів Сили оборони ліквідували 14 найновіших російських літаків Су-34, Су-35 та А-50. Відтоді «дощ» із ворожих КАБів стихився, а на півдні припинилося цілодобове сканування українського повітряного простору. Нещодавно речник Повітряних сил ЗСУ Юрій Ігнат констатував: небо чисте.

Триває точкова робота по тилах противника. Спершу ЗСУ зняли захист ППО росіян поблизу Джанкою (ТОТ Криму), а згодом завдали низку ударів по аеродромах, зокрема в Саках, Євпаторії, Гвардійському, Севастополі. У Феодосії знищили частину нафтопроводу... Доки наші безпілотники «придивляються» до Кримського мосту, днями морські дрони у межах операції ГУР МОУ та

ВМС ЗСУ вполювали найновіший російський патрульний корабель «Сергій Котов»...

«Ситуація на фронті важка, але на війні немає статички й усе розвивається в стрімкій динаміці. Можна зробити десь крок назад, але потім ми зробимо два кроки вперед. Україна знайде відповіді на виклики, які виникають — і зі «снарядним голодом», і з поповненням резервів, і з російським ракетним терором», — зазначив Секретар РНБО Олександр Данилов. За його словами, немає жодної «втоми України» й «слабкості Заходу». Данилов зазначив: Київ не має наміру провадити мирні переговори без відновлення територіальної цілісності України. Мовляв, «в Україні земля не діляться, ми в неї закопуємо тих, хто наважиться це перевірити».

«російським воєнним злочинцям ніхто і ніколи не вибачить смерть безвинних українських дітей. Поки не буде справедливого суду і покарання, жодних контактів з нинішніми кремлівськими покидьками бути не може», — наголосив Секретар РНБО у своєму дописі у соцмережі X (колишній Твіттер).

Ольга ВІТЕР.

Бійцю вручили ключі від квартири у новобудові

«Важливий день для війни 3-ї окремої штурмової бригади, бойового медика, солдата Олександра Свистуна і його родини. Вони отримали нове житло в Ужгороді й офіційно стали нашими земляками», — про це повідомляє начальник Закарпатської ОВА Віктор Микита.

Разом із меценатами та підприємцями Олександр Баранюком і Віталієм Коціпаком очільник області передав бійцю ключі від двокімнатної квартири в одній з новобудов міста.

За словами В. Микити, зараз Олександр проходить реабілітацію після важких поранень, яких зазнав у бою проти російських терористів. Проїшов протезування і намагається повернутися до нормального життя. Чоловік уже не може бути на лінії фронту й поряд з побратимами звільняти від окупантів рідну землю, але залишається героєм і чле-

ном нашої великої родини та буде завжди в строю.

«Підтримка захисників — наш безумовний пріоритет. Це не перше й, упевнений, не останнє житло, яке передамо ветеранам», — додав очільник ОВА і подякував підприємцям, котрі визначили підтримку воїнів та їхніх родин своєю принциповою позицією.

В. Микита закликав бізнес, забудовників і громади краю об'єднатися, брати приклад з тих, хто вже допомагає, і формувати житловий фонд для героїв війни.

Адже на Закарпатті стрімко розвивається будівництво. Тож можливості для цього є, залишаються лише бажання та внутрішня позиція кожного.

Василь НИТКА.

Ужгород.

Фото прес-служби ОВА.

Аби про маленьких лицарів нації дізналися на всіх континентах

До Дня Незалежності України Освітній центр Верховної Ради України презентував спеціальну збірку історій від юних українців у межах Всеукраїнської акції єдності «Разом до Перемоги».

Аби про маленьких лицарів нації дізналося якомога більше людей, «Голос України» разом з Освітнім центром Верховної Ради України започатковує на сторінках газети рубрику «Незламні діти».

У дописах збережено стиль і наповнено оригіналу. А також представлено малюнки, створені в межах всеукраїнського флешмобу «Діти України за мир».

НЕЗЛАМНІ ДІТИ

Максим Межерицький, 15 років. КЗ «Коломацький ліцей Коломацької селищної ради Богодухівського району Харківської області», селище Коломак.

«Війна ввірвалася в моє життя так несподівано і стрімко. Зруйнувала все, що нам здавалося непохитим. Хоча чого так несподівано? Про неї говорять ще з 2014 року. Але мені, малому, тоді ще не

було втямки, що це таке. Тепер я старший — і розумію, про що говорять дорослі, коли промовляють страшне слово «війна».

Багато разів на уроках історії нам розповідали про Велику Вітчизняну війну, про звірства фашистів, про перемогу над поневолювачами. І це здавалося мені таким далеким і нереальним. І раптом світ перевернувся 24 лютого. Те, що здавалося

далеким, стало страшною дійсністю. Війна. Коротке і жорстоке слово. Тепер і я бачу знайомих у військовій формі — і якесь дивне відчуття. Повага, зачудування, страх, занепокоєння. Усе відразу. На вулиці і вдома обговорюють ситуацію на фронті: втрати, полон, обмін, відступ, наступ. У лютому спостерігав, як жінки плакали, а в очах — розгубленість. Розумію, від чого так хвилювалася мама, коли спілкувалася з чоловіками у військовому строю.

Я бачив учителів, дітей що плели сітки, а матеріал принесли всі: і дорослі, і малі (та й сам допомагав плести). Я бачив, як односельці давали прихисток людям, що втікали від ворожих снарядів, рятувалися від смерті (та у нас в селі проживала така родина). Я бачив літаки, які проносилися над селищем,

вертольоти... Увесь час хочеться помахати їм рукою. Вони ж бо наші, у нашому небі, над моїм селом.

Говорять, що першопричиною військового вторгнення на нашу територію було нехтування мовою та історією, байдуже ставлення до культури, до символів України. Виявляється, що це дуже важливо! Що роблять російські окупанти, коли захоплюють наші села і міста? Виявляється, нищать книги, спалюють підручники історії та української мови, руйнують школи. Чому для них це так важливо? Відповідь проста: знищити в нас дух українськості. І чим більше вони хочуть його знищити, тим більше українці їм протистоять.

Я сам собі пообіцяв, що буду гарним українцем, буду вірним своєму народові, буду вчити мову. Кажуть, що мова допомагає розпізнати «свогочужого». Таке смачне слово «паланиця» рятувало людей життя!

Чого мені найбільше хочеться, питаєте ви.

Скажу. Нехай війна закінчиться швидше. Нехай повернуться додому тати, брати, сини. Тільки живими. Нехай їх дочекаються вдома. Нехай близькі повернуться додому з далекої закордоння. Нехай всі плачуть, але від щастя, а не з іншої причини... Нехай швидше закінчиться війна... Гадаю що всі ці бажання є спільними для всіх українців. Щоб швидше вони збулися, я став невеличким волонтером — донатю кошти для ЗСУ, подарував планшет для 127 бригади, разом з однодумцями, організовую акції, ярмарки — збір коштів на ЗСУ та речі для переселенців, людей деокупованої території. Вечорами роблю з родиною обєриги для наших захисників. Також приймаю участь в проєктах, різних конкурсах, що підтримують нашу країну.

Кожен з нас, будучи будь ким, повинен залучатися до гарної справи та вірити в Збройні Сили України!».

Відповідальні за підготовку номера: Світлана ЧОРНА, Тетяна УВЕРОВА.

► За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
► Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
► Направлення матеріалів для друку в газеті є наданням згоди автора на обробку його персональних даних.
► Рукописів не повертаємо.
► При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України
Свідцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка).
Передплатний індекс на 2024 рік 40224

145,00 грн. — на місяць;
435,00 грн. — на квартал;
870,00 грн. — на пів року;
1740,00 — на рік.

Друк:
ТОВ «Мега-Поліграф»,
04073 м. Київ,
вул. Марка Вовчка, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 92085
Видавець —
Державне підприємство
«Редакція газети «Голос України».
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Петра Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ:
для довідок — 503-68-73;
відділ реклами — 503-61-92;

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний

reklama1@golos.com.ua — відділ реклами

let@golos.com.ua — відділ листів

foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Сайт — www.golos.com.ua

